

Эта ПАРАЛЛЕЛЬНАЯ КНИГА научит тебя говорить на ЭСПЕРАНТО!

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ЭТОЙ КНИГИ. Тренируйся:

1. Различать на слух речь эсперанто (слушая mp3-запись и видя текст).
2. Читать вслух, вырабатывая привычку правильно говорить на эсперанто
3. Узнавать перевод слов и фраз (из русского текста, не листая словарь).
4. Проверять правильность своего перевода

(Если все эсперанто-слова тебе известны, то закрой листком русский перевод и попробуй без запинки вслух перевести фразы этой книги (а затем, открывая русскую фразу, проверяй свой перевод).

mp3

аудио-книга

ЯЗЫК ЭСПЕРАНТО

Aleksandro Grin SKARLATAJ VELOJ

Tradukis el rusa Jurij Finkel <http://www.esperanto.mv.ru/>

Автор эсперанто перевода Юрий Финкель <http://www.esperanto.mv.ru/>

Параллельный текст Руслан Кокорин ruslanko@hotmail.com

Ferakonto

Al Nina Nikolajevna Grin omaĝas kaj dediĉas la Aŭtoro.

la 23-an de novembro de 1922, Petrogrado.

I. LA ANTAŬDIRO

Longren, matroso de «Oriono», fortika tricient-tuna brigo, sur kiu li servis dek jarojn kaj al kiu li estis ligita pli forte, ol iu filo al propra patrino, devis, finfine, forlasi la servon.

Tio okazis tiel. Dum unu el liaj maloftaj revenoj hejmen li ne ekvidis, kiel ĉiam jam el malproksime, sur la hejma sojlo sian edzinon Mary-n, levantan siajn manojn, kaj poste kurantan renkonten ĝis perdo de la spiro

Anstataŭ ŝi, ĉe infana lito — nova aĵo en la malgranda domo de Longren — staris emociigita najbarino.

— Dum tri monatoj mi vartis ŝin, maljunulo, — diris ŝi, — rigardu al via filino.

Stuporiĝante, Longren klinis sin kaj ekvidis okmonatan estaĵon, koncentrite kontemplantan lian longan barbon, poste eksidis, mallevis la okulojn kaj komencis tordi la lipharon. La lipharo estis malseka, kiel pro pluvo.

— Kiam mortis Mary? — demandis li.

La virino rakontis malgajan historion, intermitante la

РУССКИЙ ЯЗЫК

Александр Грин. АЛЫЕ ПАРУСА

Феерия

Нине Николаевне Грин подносит и посвящает Автор

Пбг, 23 ноября 1922 г.

I ПРЕДСКАЗАНИЕ

Лонгрэн, матрос "Ориона", крепкого трехсоттонного брига, на котором он прослужил десять лет и к которому был привязан сильнее, чем иной сын к родной матери, должен был, наконец, покинуть службу.

Это произошло так. В одно из его редких возвращений домой, он не увидел, как всегда еще издали, на пороге дома свою жену Мери, всплескивающую руками, а затем бегущую навстречу до потери дыхания.

Вместо нее, у детской кровати — нового предмета в маленьком доме Лонгрэна — стояла взволнованная соседка.

— Три месяца я ходила за нею, старик, — сказала она, — посмотри на свою дочь.

Мертвея, Лонгрэн наклонился и увидел восьмимесячное существо, сосредоточенно взиравшее на его длинную бороду, затем сел, потупился и стал крутить ус. Ус был мокрый, как от дождя.

— Когда умерла Мери? — спросил он.

Женщина рассказала печальную историю,

rakonton per karesa kolombumado al la knabino kaj per kredigoj, ke Mary estas en la paradizo. Kiam Longren eksciis detalojn, la paradizo ekŝajnis al li ne multe pli hela ol brulligna ŝedo, kaj li pensis, ke fajro de simpla lampo — se ili estus ĉiuj kune, triope — estus nesuperebla ĝojo por la virino, forpasinta en la nekonatan regnon.

Antaŭ ĉirkaŭ tri monatoj financaj aferoj de la juna patrino estis en tute malbona stato.

El mono, lasita de Longren, preskaŭ duono foriris por kuracado post la malfacila akuŝo, por zorgoj pri sano de la novnaskitino; finfine, perdo de monsumo, negranda, sed necesa por vivo, devigis Mary-n peti Menners-on pruntedoni monon. Menners tenis tavernon, butikon kaj estis opiniata bonhava homo.

Mary ekiris al li je la sesa horo vespere.

Ĉirkaŭ la sepa la rakontantino renkontis ŝin sur la vojo al Liss.

Larmokovrita kaj ĉagrenita Mary diris, ke ŝi iras en la urbon por lombardi la fianĉigan ringon.

Ŝi aldonis, ke Menners konsentis doni monon, sed postulis kontraŭ tio amoron. Mary nenion atingis.

— En nia hejmo ne estas eĉ panero, — diris ŝi al la najbarino. — Mi iros en la urbon, kaj mi kun la knabino iel tenos nin ĝis la edzo revenos.

En tiu ĉi vespero estis malvarma, venta vetero; la rakontantino vane persvadadis la junan virinon ne iri en Liss-on antaŭ nokto. «Vi malsekiĝos, Mary, komenciĝas pluvo, kaj vento, povas esti, alportos pluvegon».

Irado kaj reveno el la apudmara vilaĝo en la urbon konsistigis ne malpli ol tri horojn da rapida paŝado, sed Mary ne obeis la konsilojn de la rakontantino. «Jam sufiĉe mi estis por vi vundo en la okulo, — diris ŝi, — jam estas preskaŭ neniuj familio, kie mi ne prunteprenus panon, teon aŭ farunon. Mi lombardos la ringon, kaj finite». Ŝi iris, revenis, kaj en la sekva tago kuŝis en febro kaj deliro; la malbona vetero kaj vespera pluveto trafis ŝin per ambaŭflanka pneŭmonio, kiel diris urba kuracisto, vokita de la bonkora rakontantino. Post semajno en la duobla lito de Longren restis malplena loko, kaj la najbarino transloĝiĝis en lian domon por varti kaj nutri la knabinon. Por ŝi, soleca vidvino, tio estis nemalfacila. «Krome, — aldonis ŝi, — estus enue sen tia bebeto».

перебивая рассказ умильным гульканием девочке и уверениями, что Мери в раю.

Когда Лонгрэн узнал подробности, рай показался ему немного светлее дровяного сарая, и он подумал, что огонь простой лампы — будь теперь они все вместе, втроем — был бы для ушедшей в неведомую страну женщины незаменимой отрадой.

Месяца три назад хозяйственные дела молодой матери были совсем плохи.

Из денег, оставленных Лонгреном, добрая половина ушла на лечение после трудных родов, на заботы о здоровье новорожденной; наконец, потеря небольшой, но необходимой для жизни суммы заставила Мери попросить в долг денег у Меннерса. Меннерс держал трактир, лавку и считался состоятельным человеком.

Мери пошла к нему в шесть часов вечера. Около семи рассказчица встретила ее на дороге к Лиссу.

Заплаканная и расстроенная Мери сказала, что идет в город заложить обручальное кольцо.

Она прибавила, что Меннерс соглашался дать денег, но требовал за это любви. Мери ничего не добилась.

— У нас в доме нет даже крошки съестного, — сказала она соседке. — Я схожу в город, и мы с девочкой переждемся как-нибудь до возвращения мужа.

В этот вечер была холодная, ветреная погода; рассказчица напрасно уговаривала молодую женщину не ходить в Лисе к ночи. "Ты промокнешь, Мери, накрапывает дождь, а ветер, того и гляди, принесет ливень".

Взад и вперед от приморской деревни в город составляло не менее трех часов скорой ходьбы, но Мери не послушалась советов рассказчицы. "Довольно мне колоть вам глаза, — сказала она, — и так уж нет почти ни одной семьи, где я не взяла бы в долг хлеба, чаю или муки. Заложу колечко, и кончено". Она сходила, вернулась, а на другой день слегла в жару и бреду; непогода и вечерняя изморось сразила ее двухсторонним воспалением легких, как сказал городской врач, вызванный добросердной рассказчицей. Через неделю на двухспальной кровати Лонгрена осталось пустое место, а соседка переселилась в его дом нянчить и кормить девочку. Ей, одинокой вдове, это было не трудно. К тому же, — прибавила она, — без такого несмышлениша скучно.

Longren ekveturis en la urbon, maldungiĝis, adiaŭis la kamaradojn kaj komencis kreskigi la etan Assolon. Dum la knabino ne povis firme paŝadi, la vidvino loĝis ĉe la matroso, anstataŭante por la orfino patrinon, sed tuj kiam Assol ĉesis faladi, levante la piedeton super la sojlo, Longren decide deklaris, ke nun li mem faros ĉion por la knabino, kaj, dankinte la vidvinon pro la helpo kaj kompato, ekvivis per soleca vivo de vidvo, koncentrinte ĉiujn pensojn, esperojn, amon kaj rememorojn al la eta estaĵo.

Dek jaroj da vaga vivo lasis en liaj manoj tre malmulte da mono. Li komencis labori. Baldaŭ en urbaj vendejoj aperis liaj ludiloj — arte faritaj etaj modeloj de boatoj, ŝalupoj, unuferdekaj kaj duferdekaj velŝipoj, krozŝipoj, vaporŝipoj — unuvorte, de tio, kion li proksime konis, kio, pro la karaktero de la laboro, parte anstataŭigis al li bruon de havena vivo kaj pitoreskan laboron de marvojaĝoj. Per tiu maniero Longren akiradis sufiĉe por vivi en kadroj de modera ŝparado. Nekomunikema laŭ sia naturo, li, post la morto de la edzino, iĝis eĉ pli fermita kaj homevitema. Dum festoj oni lin fojfoje vidis en la taverno, sed li neniam eksidadis, sed haste eldrinkadis ĉe la verŝotablo glason da vodko kaj foriradis, mallonge ĵetante flanken «jes», «ne», «saluton», «adiaŭ», «iel-tiel» — al ĉiuj alparoloj kaj salutoj de najbaroj. Gastojn li malŝategis kaj foririgadis ilin ne per forto, sed per tiaj aludoj kaj elpensitaj cirkonstancoj, ke al la vizitanto restis nenio alia, krom elpensi kaŭzon, ne permesantan sidi plu.

Li mem same vizitadis neniun; tiel inter li kaj la najbaroj ekkuŝis malvarma fremdiĝo, kaj se la laboro de Longren — ludiloj — pli dependus de aferoj de la vilaĝo, li pli sentus konsekvencojn de tiaj rilatoj. Varojn kaj provianton li aĉetadis en la urbo — Menners ne povus fanfaroni eĉ pri alumetuĵo, kiun Longren aĉetus de li. Li same faradis mem tutan hejman laboron kaj pacience lernadis la tiom neordinaran por viro arton kreskigi knabinon.

Assol aĝis jam kvin jarojn, kaj la patro komencadis ĉiam pli kaj pli milde rideti, ĵetante rigardojn al ŝia sentema, bonkora vizaĝeto, kiam, sidante sur liaj genuoj, ŝi klopodis super sekreto de la butonumita veŝto aŭ amuze kantetadis matrosajn kantojn — terurajn bru-rimaĵojn. Plenumitaj per infana voĉo kaj ne ĉie kun litero «r», tiuj kantetoj impresis kiel dancanta urso, ornamita per lazura rubandeto. Tiutempe okazis evento, kies ombro, falinta sur la

Лонгрэн поехал в город, взял расчет, простился с товарищами и стал растить маленькую Ассоль. Пока девочка не научилась твердо ходить, вдова жила у матроса, заменяя сиротке мать, но лишь только Ассоль перестала падать, заноса ножку через порог, Лонгрэн решительно объявил, что теперь он будет сам все делать для девочки, и, поблагодарив вдову за деятельное сочувствие, зажил одинокой жизнью вдовца, сосредоточив все помыслы, надежды, любовь и воспоминания на маленьком существе.

Десять лет скитальческой жизни оставили в его руках очень немного денег. Он стал работать. Скоро в городских магазинах появились его игрушки — искусно сделанные маленькие модели лодок, катеров, однопалубных и двухпалубных парусников, крейсеров, пароходов — словом, того, что он близко знал, что, в силу характера работы, отчасти заменяло ему грохот портовой жизни и живописный труд плаваний. Этим способом Лонгрэн добывал столько, чтобы жить в рамках умеренной экономии. Малообщительный по натуре, он, после смерти жены, стал еще замкнутее и нелюдимее. По праздникам его иногда видели в трактире, но он никогда не присаживался, а торопливо выпивал за стойкой стакан водки и уходил, коротко бросая по сторонам "да", "нет", "здравствуйте", "прощай", "помаленьку" — на все обращения и кивки соседей. Гостей он не выносил, тихо спроваживая их не силой, но такими намеками и вымышленными обстоятельствами, что посетителю не оставалось ничего иного, как выдумать причину, не позволяющую сидеть дольше.

Сам он тоже не посещал никого; таким образом меж ним и земляками легло холодное отчуждение, и будь работа Лонгрэна — игрушки — менее независима от дел деревни, ему пришлось бы ощутительнее испытать на себе последствия таких отношений. Товары и съестные припасы он закупал в городе — Меннерс не мог бы похвастаться даже коробкой спичек, купленной у него Лонгрэном. Он делал также сам всю домашнюю работу и терпеливо проходил несвойственное мужчине сложное искусство ращения девочки.

Ассоль было уже пять лет, и отец начинал все мягче и мягче улыбаться, поглядывая на ее нервное, доброе личико, когда, сидя у него на коленях, она трудилась над тайной застегнутого жилета или забавно напевала матросские песни — дикие ревестишия. В передаче детским голосом и не везде с буквой "р" эти песенки производили впечатление танцующего медведя, украшенного голубой ленточкой. В это время произошло событие, тень

patron, kovris ankaŭ lian filinon.

Estis printempo, frua kaj severa, kiel vintro, sed alispeca. Por tri semajnoj al la malvarma tero alpremiĝis akra borda norda vento.

Fiŝistaj boatoj, eltrenitaj sur la bordon, kreis sur blanka sablo longan vicon da malhelaj kiloj, similaj al spinoj de grandegaj fiŝoj. Neniu kuraĝis eliri en la maron en tia vetero. Sur la sola strato de la vilaĝeto oni malofte povus vidi homon, forlasintan sian hejmon; la malvarma kirlovento, fluganta de la bordaj montetoj en vakuon de la horizonto, faris la «liberan aeron» severa torturo. Ĉiuj tuboj de Kaperno fumis de mateno ĝis vespero, taŭzante la fumon laŭ krutaj tegmentoj.

Sed tiuj tagoj de la nordovento ellogadis Longren-on el lia malgranda varma domo pli ofte, ol la suno, kiu ĵetadis en serena vetero sur la maron kaj Kapernon kovrilajn de aera oro. Longren eliradis sur marponteton, sternitan laŭ longaj vicoj da palisoj, kie, sur la fino mem de tiu tabula albordiĝejo, li longe fumadis sian pipon, blovekscitatan de la vento, rigardante, kiel la fundo, nudigita ĉe la bordoj, fumas per griza ŝaŭmo, apenaŭ postsekvanta ondegajn, kies tondra kuro al la nigra, ŝtorma horizonto plenigadis la spacon per gregoj da fantaziaj kolharaj estaĵoj, impetantaj en senbrida fera despero al malproksima konsolo. Ĝemoj kaj bruoj, hurlanta pafado de grandegaj ekflugoj de la akvo kaj, ŝajnis, videbla strio de la vento, vipanta la ĉirkaŭaĵon, — tiel forta estis ĝia glata kuro, — donadis al la elturmentita animo de Longren tiun obtuzon, surdigitecon, kiu, mallevante malfeliĉon al malklara tristo, egalas per sia efiko al profunda dormo.

En unu el tiaj tagoj dekdujara filo de Menners, Hin, rimarkinte, ke la patra boato batiĝas sub la marponto kontraŭ palisojn, frakasante siajn flankojn, iris kaj diris pri tio al la patro. La ŝtormo komenciĝis antaŭnelonge; Menners forgesis eltreni la boaton sur la sablon. Li tuj ekiris al la akvo, kie ekvidis sur la fino de la marponto starantan per la dorso al li fumantan Longren-on. Sur la bordo, krom ili du, estis neniu. Menners trairis laŭ la marponto ĝis la mezo, malleviĝis en la furioze plaŭdantan akvon kaj malligis la ŝkoton; starante en la boato, li komencis moviĝi al la bordo, kaptante palisojn per la manoj. Remilon li ne prenis, kaj en tiu momento, kiam, ŝanceliĝinte, li ne sukcesis kapti vican palison, forta bato de vento ĵetis la pruan de la boato for de la marponto al la oceano. Nun eĉ per la tuta longo de la korpo Menners ne povus atingi la plej proksiman palison. Vento kaj ondoj, balancante, portis la

kotoro, pavŝaja na otca, ukryla i doĉy.

Была весна, ранняя и суровая, как зима, но в другом роде. Недели на три припал к холодной земле резкий береговой норд.

Рыбачьи лодки, повищенные на берег, образовали на белом песке длинный ряд темных килей, напоминающих хребты громадных рыб. Никто не отваживался заняться промыслом в такую погоду. На единственной улице деревушки редко можно было увидеть человека, покинувшего дом; холодный вихрь, несшийся с береговых холмов в пустоту горизонта, делал "открытый воздух" суровой пыткой. Все трубы Каперны дымились с утра до вечера, трепля дым по крутым крышам.

Но эти дни норда выманивали Лонгрена из его маленького теплого дома чаще, чем солнце, забрасывающее в ясную погоду море и Каперну покрывалами воздушного золота. Лонгрэн выходил на мостик, настланный по длинным рядам свай, где, на самом конце этого дощатого мола, подолгу курил раздуваемую ветром трубку, смотря, как обнаженное у берегов дно дымилось седой пеной, еле поспевающей за валами, грохочущий бег которых к черному, штормовому горизонту наполнял пространство стадами фантастических гривастых существ, несущихся в разнуданном свирепом отчаянии к далекому утешению. Стоны и шумы, завывающая пальба огромных взлетов воды и, казалось, видимая струя ветра, полосующего окрестность, — так силен был его ровный пробег, — давали измученной душе Лонгрена ту притупленность, оглушенность, которая, низводя горе к смутной печали, равна действием глубокому сну.

В один из таких дней двенадцатилетний сын Меннерса, Хин, заметив, что отцовская лодка бьется под мостками о сваи, ломая борта, пошел и сказал об этом отцу. Шторм начался недавно; Меннерс забыл вывести лодку на песок. Он немедленно отправился к воде, где увидел на конце мола, спиной к нему стоявшего, куря, Лонгрена. На берегу, кроме их двух, никого более не было. Меннерс прошел по мосткам до середины, спустился в бешено-плещущую воду и отвязал шкот; стоя в лодке, он стал пробираться к берегу, хватаясь руками за сваи. Весла он не взял, и в тот момент, когда, пошатнувшись, упустил схватиться за очередную сваю, сильный удар ветра швырнул нос лодки от мостков в сторону океана. Теперь даже всей длиной тела Меннерс не мог бы достичь самой ближайшей сваи. Ветер и волны, раскачивая, несли лодку в гибельный простор. Сознав положение, Меннерс

boaton en la pereigan vastaĵon. Ekkonsciinte la staton, Menners intencis ĵeti sin en la akvon, por naĝi al la bordo, sed lia decido malfruis, ĉar la boato estis turniĝanta jam apud la fino de la marponto, kie granda profundo de la akvo kaj furiozo de ondegoj promesis certan morton. Inter Longren kaj Menners, tirata en la ŝtorman foron, estis ne pli ol dek klaftoj da ankoraŭ sava distanco, ĉar sur la marponto sub la mano de Longren pendis volvaĵo de ŝnuro kun pezaĵo, enplekita en ties finon. Tiu ŝnuro pendis por okazo de albordiĝo en ŝtorma vetero kaj oni ĵetadis ĝin de sur la marponto.

— Longren! — ekkriis morte terurita Menners. — Ne staru kiel stumpo! Vi ja vidas, mi estas fortirata; ĵetu la ŝnuron!

— Longren silentis, trankvile rigardante al Menners, ĵetiĝanta en la boato, nur lia pipo ekfumis pli forte, kaj li, post paŭzo, elprenis ĝin el la buŝo, por pli bone vidi la okazantaĵon.

— Longren! — kriegis Menners. — Ja vi aŭdas min, mi pereas, savu!

Sed Longren ne diris al li eĉ unu vorton; ŝajnis, li ne aŭdis la desperan kriegon. Antaŭ ol la boato iĝis fortirita tiel malproksime, ke apenaŭ povis alflugi vortoj-krioj de Menners, li eĉ ne movis sian pezon sur la alian piedon. Menners ploregis pro teruro, petegis la matrosan kuri al fiŝistoj, por voki helpon, promesadis monon, minacadis kaj ĵetadis malbenojn, sed Longren nur aliris pli proksime al la rando mem de la marponto, por ne tuj perdi el vido ĵetiĝojn kaj saltojn de la boato. «Longren, — atingis lin obtuze, kiel de sur tegmento — al sidanto en domo, — savu!» Tiam, profunde enspirinte la aeron, por ke ne perdiĝu en la vento eĉ unu vorto, Longren kriis: — Ŝi same petis vin! Pensu pri tio, dum vi ankoraŭ vivas, Menners, kaj ne forgesu!

Tiam la krioj ĉesis, kaj Longren ekiris hejmen. Assol, vekiginte, ekvidis, ke la patro sidas antaŭ la estingiĝanta lampo en profunda medito. Aŭdinte la voĉon de la knabino, kiu vokis lin, li aliris al ŝi, firme kisis kaj kovris per la flankeniĝinta kovrilo.

— Dormu, kara, — diris li, — ĝis mateno estas ankoraŭ malproksime.

— Kion vi faras?

— Nigran ludilon mi faris, Assol, — dormu!

En la sekva tago ĉiuj loĝantoj de Kaperno babiladis nur pri malaperina Menners, kaj en la sesa tago oni alveturigis lin mem, mortantan kaj malicoplenan. Lia

хотел броситься в воду, чтобы плыть к берегу, но решение его запоздало, так как лодка вертелась уже недалеко от конца мола, где значительная глубина воды и ярость валов обещали верную смерть. Меж Лонгреном и Меннерсом, увлекаемым в штормовую даль, было не больше десяти сажен еще спасительного расстояния, так как на мостках под рукой у Лонгрена висел сверток каната с вплетенным в один его конец грузом. Канат этот висел на случай причала в бурную погоду и бросался с мостков.

— Лонгрен! — закричал смертельно перепуганный Меннерс. — Что же ты стал, как пень? Видишь, меня уносит; брось причал!

Лонгрен молчал, спокойно смотря на метавшегося в лодке Меннерса, только его трубка задымила сильнее, и он, помедлив, вынул ее из рта, чтобы лучше видеть происходящее.

— Лонгрен! — взывал Меннерс. — Ты ведь слышишь меня, я погибаю, спаси!

Но Лонгрен не сказал ему ни одного слова; казалось, он не слышал отчаянного вопля. Пока не отнесло лодку так далеко, что еле долетали слова-крики Меннерса, он не переступил даже с ноги на ногу. Меннерс рыдал от ужаса, заклинал матроса бежать к рыбакам, позвать помощь, обещал деньги, угрожал и сыпал проклятиями, но Лонгрен только подошел ближе к самому краю мола, чтобы не сразу потерять из вида метания и скачки лодки. "Лонгрен, — донеслось к нему глухо, как с крыши — сидящему внутри дома, — спаси!" Тогда, набрав воздуха и глубоко вздохнув, чтобы не потерялось в ветре ни одного слова, Лонгрен крикнул: — Она так же просила тебя! Думай об этом, пока еще жив, Меннерс, и не забудь!

Тогда крики умолкли, и Лонгрен пошел домой. Ассоль, проснувшись, увидела, что отец сидит пред угасающей лампой в глубокой задумчивости. Услышав голос девочки, звавшей его, он подошел к ней, крепко поцеловал и прикрыл сбившимся одеялом.

— Спи, милая, — сказал он, — до утра еще далеко.

— Что ты делаешь?

— Черную игрушку я сделал, Ассоль, — спи!

На другой день только и разговоров было у жителей Каперны, что о пропавшем Меннерсе, а на шестой день привезли его самого, умирающего и злобного.

rakonto rapide ĉirkaŭflugis najbarajn vilaĝetojn. Ĝis la vespero Menners-on tiradis ondoj; frakasita per puŝiĝoj kontraŭ la flankojn kaj la fundon de la boato, dum la terura lukto kontraŭ feroco de ondoj, senlace minacantaj elĵeti en la maron la freneziĝintan butikiston, li estis prenita de vaporŝipo «Lukrecia», irinta en Kasset-on. Malvarmumo kaj ŝoko pro la teruro finis la tagojn de Menners. Li travivis iom malpli ol kvardek ok horojn, vokante al Longren ĉiujn malfeliĉojn, eblajn sur la tero kaj en imagoj. La rakonto de Menners, kiel la matroso observis lian pereon, rifuzinte helpon, elokventa des pli, ke la mortanto malfacile spiradis kaj ĝemadis, afekciis la loĝantojn de Kaperno. Ne dirante eĉ pri tio, ke apenaŭ iu el ili kapablis memori ofendon eĉ pli gravan, ol la spertita de Longren, kaj sopiri tiel forte, kiel sopiris li ĝis la fino de la vivo pri Mary, — por ili estis abomena, nekomprenebla, miriga tio, ke Longren silentis. Silente, ĝis siaj lastaj vortoj, ĵetitaj al Menners, Longren staris; staris senmove, severe kaj kviete, kiel juĝisto, montrinte profundan malestimon al Menners — io plia, ol malamo, estis en lia silento, kaj tion ĉiuj sentis. Se li krius, esprimante per gestoj aŭ per malice-ĝoja agitiĝo, aŭ per io alia sian jubilon ĉe vido de la malespero de Menners, la fiŝistoj komprenus lin, sed li agis alie, ol agadis ili — agis impone nekompreneble kaj per tio starigis sin super la ceteraj, unuvorte, faris tion, kion oni ne pardonas. Oni ne plu riverencadis al li, ne manpremadis, ne ĵetadis rekonan, salutatan rigardon. Tute por ĉiam restis li ekster la vilaĝaj aferoj; knaboj, ekvidinte lin, kriadis postsekve: «Longren dronigis Menners-on!». Li ne atentadis tion. Same, ŝajnis, li ne rimarkadis ankaŭ tion, ke en la taverno aŭ sur la bordo, inter boatoj, fiŝistoj eksilentadis en lia ĉeesto, deirante flanken, kiel for de pestulo. La okazo kun Menners firmigis la fremdiĝon, antaŭe neplenan. Iĝinte plena, ĝi kaŭzis firman reciprokan malamon, kies ombro falis ankaŭ sur Assol-on.

La knabino kreskis sen amikinoj. Du aŭ tri dekoj da samaĝaj infanoj, loĝintaj en Kaperno, sorbinta, kiel spongo akvon, krudan familian etoson, kies bazo estis la neŝancelebla aŭtoritato de patrino kaj patro, imitemaj, kiel ĉiuj infanoj en la mondo, elstrekis por ĉiam la etan Assol-on el la sfero de sia favoro kaj atento. Okazis tio, certe, iom post iom, per admonoj kaj skoldoj de plenaĝuloj ricevis karakteron de terura tabuo, kaj poste, fortigita per klaĉoj kaj onidiroj, elkreskis en la infanaj mensoj en timon al la domo de la matroso.

Его рассказ быстро облетел окрестные деревушки. До вечера носило Меннерса; разбитый сотрясениями о борта и дно лодки, за время страшной борьбы с свирепостью волн, грозивших, не уставая, выбросить в море обезумевшего лавочника, он был подобран пароходом "Лукреция", шедшим в Кассет. Простуда и потрясение ужаса прикончили дни Меннерса. Он прожил немного менее сорока восьми часов, призывая на Лонгрена все бедствия, возможные на земле и в воображении. Рассказ Меннерса, как матрос следил за его гибелью, отказав в помощи, красноречивый тем более, что умирающий дышал с трудом и стонал, поразил жителей Каперны. Не говоря уже о том, что редкий из них способен был помнить оскорбление и более тяжкое, чем перенесенное Лонгреном, и горевать так сильно, как горевал он до конца жизни о Мери, — им было отвратительно, непонятно, поражало их, что Лонгрэн молчал. Молча, до своих последних слов, посланных вдогонку Меннерсу, Лонгрэн стоял; стоял неподвижно, строго и тихо, как судья, выказав глубокое презрение к Меннерсу — большее, чем ненависть, было в его молчании, и это все чувствовали. Если бы он кричал, выражая жестами или суетливостью злорадства, или еще чем иным свое торжество при виде отчаяния Меннерса, рыбаки поняли бы его, но он поступил иначе, чем поступали они — поступил внушительно, непонятно и этим поставил себя выше других, словом, сделал то, чего не прощают. Никто более не кланялся ему, не протягивал руки, не бросал узнающего, здоровающегося взгляда. Совершенно навсегда остался он в стороне от деревенских дел; мальчишки, завидев его, кричали вдогонку: "Лонгрэн утопил Меннерса!". Он не обращал на это внимания. Так же, казалось, он не замечал и того, что в трактире или на берегу, среди лодок, рыбаки умолкали в его присутствии, отходя в сторону, как от зачумленного. Случай с Меннерсом закрепил ранее неполное отчуждение. Став полным, оно вызвало прочную взаимную ненависть, тень которой пала и на Ассоль.

Девочка росла без подруг. Два-три десятка детей ее возраста, живших в Каперне, пропитанной, как губка водой, грубым семейным началом, основой которого служил непоколебимый авторитет матери и отца, переимчивые, как все дети в мире, вычеркнули раз — навсегда маленькую Ассоль из сферы своего покровительства и внимания. Совершилось это, разумеется, постепенно, путем внушения и окриков взрослых приобрело характер страшного запрета, а затем, усиленное пересудами и кривотолками, разрослось в детских умах страхом к дому матроса.

Krome, la ferma vivmaniero de Longren liberigis nun histerian langon de klaĉo; pri la matroso oni diradis, ke li ie iun murdis, pro tio, kvazaŭe, oni lin ne plu akceptas servi sur ŝipojn, kaj li mem estas morna kaj homevitema, ĉar lin «ronĝas rimorsoj de krima konscienco». Ludante, la infanoj forpeladis Assol-on, se ŝi alproksimiĝadis al ili, ĵetadis koton kaj mokadis per tio, ke kvazaŭe ŝia patro manĝis homan viandon, kaj nun faras falsan monon. Unu post la alia, ŝiaj naivaj penoj proksimiĝi finiĝadis per amara ploro, batbluaĵoj, grataĵoj kaj ceteraj rivelaĵoj de la publika opinio; ŝi ĉesis, finfine, ofendiĝi, sed plu fojfoje demandadis la patron: «Diru, kial oni nin ne amas?» — «He, Assol, — diradis Longren, — ĉu ili kapablas ami? Necesas kapabli ami, sed ĝuste tion ili ne povas». — «Kio estas — kapabli?» — «Jen kio!» Li levadis la knabinon kaj forte kisadis la malgajajn okulojn, premfermiĝantajn pro la karesa plezuro.

La plej ŝatata amuzo de Assol estis vespere aŭ dum festo, kiam la patro, forŝovinte vazojn kun amelgluo, instrumentojn kaj nefinitan laboraĵon, eksidadis, demetinte la antaŭtukon, por ripozi, kun la pipo en la dentoj, — surgrimpi sur liajn genuojn kaj, turniĝante en gardema ringo de la patra brako, tuŝadi diversajn partojn de ludiloj, demandante pri ilia destino. Tiel komenciĝadis siaspeca fantazia lekcio pri vivo kaj homoj — lekcio, en kiu, danke al la antaŭa vivmaniero de Longren, al hazardaĵoj, al hazardo entute, al miraklaj, mirindaj kaj neordinaraj okazaĵoj estis donata la unua loko. Longren, dirante al la knabino nomojn de ŝnuroj, veloj, rigiloj, iom post iom absorbiĝadis, transirante de klarigoj al diversaj epizodoj, en kiuj rolis jen vindaso, jen rudrorado, jen masto aŭ iu tipo de boato k.t.p., kaj de tiuj apartaj ilustraĵoj transiradis al vastaj bildoj de maraj vagadoj, enplektante superstiĉojn en la realon, kaj la realon — en imagojn de sia fantazio. Tie aperadis kaj tigra katino, la heroldino de ŝippereo, kaj parolanta flugfiŝo, ne obei kies ordonojn signifis perdi la kurson, kaj Fluganta Holandano kun sia furioza ŝipanaro; antaŭsignoj, fantomoj, niksoj, piratoj — unuvorte, ĉiuj fabeloj, kiuj ornamas liberan tempon de maristo dum senventeco aŭ en ŝatata drinkejo. Rakontadis Longren ankaŭ pri anoj de pereintaj ŝipoj, pri sovaĝiĝintaj homoj, forgesintaj parolon, pri misteraj trezoroj, pri ribeloj de punlaboruloj, kaj pri multo alia, kion la knabino aŭskultadis pli atente, ol, eble, oni aŭskultis unuafoje la rakonton de Kolumbo pri nova kontinento. «Nu, parolu plu», — petadis Assol, kiam

К тому же замкнутый образ жизни Лонгрена освободил теперь истерический язык сплетни; про матроса говаривали, что он где-то кого-то убил, оттого, мол, его больше не берут служить на суда, а сам он мрачен и нелюдим, потому что "терзается угрызениями преступной совести". Играя, дети гнали Ассоль, если она приближалась к ним, швыряли грязью и дразнили тем, что будто отец ее ел человеческое мясо, а теперь делает фальшивые деньги. Одна за другой, наивные ее попытки к сближению оканчивались горьким плачем, синяками, царапинами и другими проявлениями общественного мнения; она перестала, наконец, оскорбляться, но все еще иногда спрашивала отца: — "Скажи, почему нас не любят?" — "Э, Ассоль, — говорил Лонгрэн, — разве они умеют любить? Надо уметь любить, а этого-то они не могут". — "Как это — уметь?" — "А вот так!" Он брал девочку на руки и крепко целовал грустные глаза, жмурившиеся от нежного удовольствия.

Любимым развлечением Ассоль было по вечерам или в праздник, когда отец, оставив банки с клейстером, инструменты и неоконченную работу, садился, сняв передник, отдохнуть, с трубкой в зубах, — забраться к нему на колени и, вертясь в бережном кольце отцовской руки, трогать различные части игрушек, расспрашивая об их назначении. Так начиналась своеобразная фантастическая лекция о жизни и людях — лекция, в которой, благодаря прежнему образу жизни Лонгрена, случайностям, случаю вообще, — диковинным, поразительным и необыкновенным событиям отводилось главное место. Лонгрэн, называя девочке имена снастей, парусов, предметов морского обихода, постепенно увлекался, переходя от объяснений к различным эпизодам, в которых играли роль то брашпиль, то рулевое колесо, то мачта или какой-нибудь тип лодки и т. п., а от отдельных иллюстраций этих переходил к широким картинам морских скитаний, вплетая суеверия в действительность, а действительность — в образы своей фантазии. Тут появлялась и тигровая кошка, вестница кораблекрушения, и говорящая летучая рыба, не послушаться приказаний которой значило сбиться с курса, и Летучий Голландец с неистовым своим экипажем; приметы, привидения, русалки, пираты — словом, все басни, коротающие досуг моряка в штиле или излюбленном кабаке. Рассказывал Лонгрэн также о потерпевших крушение, об одичавших и разучившихся говорить людях, о таинственных кладах, бунтах каторжников и многом другом, что выслушивалось девочкой внимательнее,

Longren eksilentadis enpenŝiginte, kaj ekdormadis sur lia brusto kun la kapo, plena de miraklaj sonĝoj.

Same por ŝi estis granda, ĉiam materie grava plezuro aperado de komizo de urba ludila vendejo, volonte aĉetanta laboraĵojn de Longren. Por akiri favoron de la patro kaj elmarĉandi pli, la komizo kunprenadis por la knabino paron da pomoj, dolĉan kuketon, manplenon da nuksoj. Longren ordinare petadis veran koston pro malŝato de marĉando, kaj la komizo malaltigadis la prezon. «Hontu, — diradis Longren, — ja mi dum semajno sidis super tiu boato. — La boato estis ok-cola. — Rigardu, kia firmeco, kaj enakviĝo, kaj kvalito? Jen tiu ĉi dek kvin homojn eltenos en ajna vetero». Ĉio finiĝadis per tio, ke kvieta murmurado de la knabino super sia pomo forprenadis de Longren persiston kaj deziron disputi; li cedadis, kaj la komizo, plenŝtopinte sian korbon per bonegaj, firmaj ludiloj, foriradis, subridante en la lipharojn.

Tutan hejman laboron Longren faradis mem: fendadis lignaĵon, portadis akvon, hejtadis la fornon, kuiradis, lavadis kaj gladadis vestaĵojn kaj, krom ĉio ĉi, sukcesadis labori por akiri monon. Kiam Assol ok-jariĝis, la patro instruis ŝin legi kaj skribi. Li komencis fojfoje prenadi ŝin en la urbon, kaj poste eĉ sendadi ŝin sola, se estis necese ricevi iom da mono en la vendejo aŭ liveri tien la varon. Tio okazadis ne ofte, kvankam Liss situis nur je tri mejloj for de Kaperno, sed la vojo al ĝi iris laŭ arbaro, kaj en arbaro multo povas timigi infanojn, krom fizika danĝero, kiun, verdire, estas malfacile renkonti en tia proksima distanco disde urbo, sed tamen ne malhelpas ĝin atenti. Tial nur en bonaj tagoj, matene, kiam la densejo, ĉirkaŭanta la vojon, estas plena je suna pluvego, floroj kaj silento, tiel ke al la impresemo de Assol ne minacis fantaziaj fantomoj, — Longren forpermesadis ŝin en la urbon.

Foje, meze de tia vojaĝo al la urbo, la knabino eksidis apud la vojo por manĝi pecon de pasteĉo, metita en la korbon por matenmanĝo. Manĝetante, ŝi turnadis la ludilojn; el ili du-tri evidentiĝis novaj por ŝi: Longren faris ilin nokte. Unu tia novaĵo estis miniatura sporta jaĥto; la blanka ŝipeto levis skarlatajn velojn, faritajn el tranĉaĵoj de silko, kiun Longren uzadis por tapeti vaporsĥipajn kajutojn de ludiloj por riĉaj aĉetantoj. Ĉi-okaze, evidente, farinte la jaĥton, li ne trovis konvenan materialon por velo, uzinte tion, kio estis — ŝirpecojn de skarлата silko. Assol ekadmiris. La flama gaja koloro tiel hele brulis

чем может быть слушался в первый раз рассказ Колумба о новом материке. — "Ну, говори еще", — просила Ассоль, когда Лонгрен, задумавшись, умолкал, и засыпала на его груди с головой, полной чудесных снов.

Также служило ей большим, всегда материально существенным удовольствием появление приказчика городской игрушечной лавки, охотно покупавшей работу Лонгрена. Чтобы задобрить отца и выторговать лишнее, приказчик захватывал с собой для девочки пару яблок, сладкий пирожок, горсть орехов. Лонгрен обыкновенно просил настоящую стоимость из нелюбви к торгу, а приказчик сбавлял. — "Эх, вы, — говорил Лонгрен, — да я неделю сидел над этим ботом. — Бот был пятивершковый. — Посмотри, что за прочность, а осадка, а доброта? Бот этот пятнадцать человек выдержит в любую погоду". Кончалось тем, что тихая возня девочки, мурлыкавшей над своим яблоком, лишала Лонгрена стойкости и охоты спорить; он уступал, а приказчик, набив корзину превосходными, прочными игрушками, уходил, посмеиваясь в усы.

Всю домовую работу Лонгрен исполнял сам: колол дрова, носил воду, топил печь, стряпал, стирал, гладил белье и, кроме всего этого, успевал работать для денег. Когда Ассоль исполнилось восемь лет, отец выучил ее читать и писать. Он стал изредка брать ее с собой в город, а затем посылать даже одну, если была надобность перехватить денег в магазине или снести товар. Это случалось не часто, хотя Лисе лежал всего в четырех верстах от Каперны, но дорога к нему шла лесом, а в лесу многое может напугать детей, помимо физической опасности, которую, правда, трудно встретить на таком близком расстоянии от города, но все-таки не мешает иметь в виду. Поэтому только в хорошие дни, утром, когда окружающая дорогу чаща полна солнечным ливнем, цветами и тишиной, так что впечатлительности Ассоль не грозили фантомы воображения, Лонгрен отпускал ее в город.

Однажды, в середине такого путешествия к городу, девочка присела у дороги съесть кусок пирога, положенного в корзинку на завтрак. Закусывая, она перебирала игрушки; из них две-три оказались новинкой для нее: Лонгрен сделал их ночью. Одна такая новинка была миниатюрной гоночной яхтой; белое суденышко подняло алые паруса, сделанные из обрезков шелка, употреблявшегося Лонгреном для оклейки пароходных кают — игрушек богатого покупателя. Здесь, видимо, сделав яхту, он не нашел подходящего материала для паруса, употребив что было — лоскутки алого шелка. Ассоль

en ŝia mano, kvazaŭ ŝi tenis fajron. La vojon estis kruciganta roĵo, kun transĵetita super ĝi palisa ponteto; la roĵo dekstre kaj maldekstre estis foriranta en la arbaron. «Se mi metos ĝin sur la akvon navigi iomete, — pensis Assol, — ĝi ja ne malsekiĝos, mi ĝin poste viŝos». Deirinte en la arbaron trans la ponteton, laŭ la fluo de la roĵo, la knabino gardeme mallevis la ĉarmintan ŝin ŝipon sur la akvon ĉe la bordo mem; la veloj tuj ekbrilis per skarлата speguliĝo en la diafana akvo: la lumo, penetrante la ŝtofon, ekkruŝis per roza radio sur blankaj ŝtonoj de la fundo. «Vi el kie venis, ŝipestro?» — gravmiene demandis Assol imagitan vizaĝon kaj, respondante al si mem, diris: «Mi venis... venis... venis mi el Ĉinio». — «Kaj kion vi alveturigis?» — «Kion mi alveturigis, pri tio mi ne diros». — «Aĥ, vi ne deziras, ŝipestro! Nu, tiam mi vin sidigos reen en la korbon». Ĵus la ŝipestro prepariĝis humile respondi, ke li ŝercis kaj ke li pretas montri elefanton, kiam subite milda kuro de ĉeborda akvostrio turnis la jaĥton per la pruo al la mezo de la roĵo, kaj, kiel reala ŝipo, plenrapide forlasinte la bordon, ĝi glate ekiris malsupren. Momente ŝanĝiĝis la skalo de la vidata: la roĵo ŝajnis al la knabino grandega rivero, kaj la jaĥto — malproksima, granda ŝipo, al kiu, preskaŭ falante en la akvon, timigita kaj konsternita, ŝi estis etendanta la manojn. «La ŝipestro ektimis», — pensis ŝi kaj ekkuris post la forfosantan ludilon, esperante, ke ĝi estos ie ĵetita al la bordo. Haste trenante la ne pezan, sed malhelpantan korbon, Assol ripetadis: «Aĥ, mia Dio! Jen kia okazo...» Ŝi penis ne perdi el vido la belan, glate forkurantan triangulon de la veloj, stumbladis, faladis kaj ree kuradis.

Assol neniam estis tiel profunde en arbaro, kiel nun. Ŝi, absorbata de malpacienca deziro kapti la ludilon, ne rigardis ĉirkaŭen; apud la bordo, kie ŝi kuris, estis sufiĉe da obstakloj, okupantaj la atenton. Muskokovritaj trunkoj de falintaj arboj, kavoj, altaj filikoj, eglanterioj, jasmenoj kaj avelujoj malhelpadis ĉiun ŝian paŝon; traŝirante ilin, ŝi iom post iom perdadis la fortojn, haltante ĉiam pli kaj pli ofte, por ripozi aŭ forviŝi de sur la vizaĝo gluecan araneaĵon. Kiam komencis aperadi, en pli larĝaj lokoj, kareksaj kaj kanaj densejoj, Assol tute perdis el vido la skarlatan brilon de la veloj, sed, ĉirkaŭkurinte sinuon de la roĵo, ŝi ree ekvidis ilin, majeste kaj sencede kurantajn for. Foje ŝi retrorigardis, kaj la arbara maso kun ties bunteco, transiranta de fumaj fostoj de lumo en foliaro al malhelaj fendoj de densa obskuro, profunde afekciis la knabinon. Por momento ektiminte, ŝi denove rememoris pri la

priŝla en voŝiĝe. Пламенный веселый цвет так ярко горел в ее руке, как будто она держала огонь. Дорогу пересекал ручей, с переброшенным через него жердяным мостиком; ручей справа и слева уходил в лес. "Если я спущу ее на воду поплавать немного, размышляла Ассоль, — она ведь не промокнет, я ее потом вытру". Отойдя в лес за мостик, по течению ручья, девочка осторожно спустила на воду у самого берега пленившее ее судно; паруса тотчас сверкнули алым отражением в прозрачной воде: свет, пронизывая материю, лег дрожащим розовым излучением на белых камнях дна. — "Ты откуда приехал, капитан? — важно спросила Ассоль воображенное лицо и, отвечая сама себе, сказала: — Я приехал" приехал... приехал я из Китая. — А что ты привез? — Что привез, о том не скажу. — Ах, ты так, капитан! Ну, тогда я тебя посажу обратно в корзину". Только что капитан приготовился смиренно ответить, что он пошутил и что готов показать слона, как вдруг тихий отбег береговой струи повернул яхту носом к середине ручья, и, как настоящая, полным ходом покинув берег, она ровно поплыла вниз. Мгновенно изменился масштаб видимого: ручей казался девочке огромной рекой, а яхта — далеким, большим судном, к которому, едва не падая в воду, испуганная и оторопевшая, протягивала она руки. "Капитан испугался", — подумала она и побежала за уплывающей игрушкой, надеясь, что ее где-нибудь прибьет к берегу. Поспешно таща не тяжелую, но мешающую корзинку, Ассоль твердила: — "Ах, господи! Ведь случись же..." — Она старалась не терять из вида красивый, плавно убегающий треугольник парусов, спотыкалась, падала и снова бежала.

Ассоль никогда не бывала так глубоко в лесу, как теперь. Ей, поглощенной нетерпеливым желанием поймать игрушку, не смотрелось по сторонам; возле берега, где она суетилась, было довольно препятствий, занимавших внимание. Мшистые стволы упавших деревьев, ямы, высокий папоротник, шиповник, жасмин и орешник мешали ей на каждом шагу; одолевая их, она постепенно теряла силы, останавливаясь все чаще и чаще, чтобы передохнуть или смахнуть с лица липкую паутину. Когда потянулись, в более широких местах, осоковые и тростниковые заросли, Ассоль совсем было потеряла из вида алое сверкание парусов, но, обежав излучину течения, снова увидела их, степенно и неуклонно бегущих прочь. Раз она оглянулась, и лесная громада с ее пестротой, переходящей от дымных столбов света в листве к темным расселинам дремучего сумрака, глубоко

ludilo kaj, kelkfoje eliginte profundan «f-fu-u-u», ekkuris per tuta forto.

En tia sensukcesa kaj maltrankvila persekuto pasis ĉirkaŭ horo, kiam kun miro, sed ankaŭ kun faciliĝo Assol ekvidis, ke arboj antaŭe libere disiĝis, tralasinte bluan vaston de la maro, nubojn kaj randon de flava sabla deklivo, sur kiun ŝi elkuris, preskaŭ falante pro laco. Ĉi tie estis la enfluejo de la rojo; disfluante larĝe kaj malprofunde, tiel ke videblis striiĝanta bluo de ŝtonoj, ĝi estis malaperanta en renkonta mara ondo. De sur la nealta deklivo, kavigita de radikoj, Assol ekvidis, ke ĉe la rojo, sur plata granda ŝtono, per la dorso al ŝi, sidas homo, tenante en la manoj la fuĝintan jaĥton, kaj ĉiuflanke pririgardas ĝin kun scivolemo de elefanto, kaptinta papilion. Parte trankviligita de tio, ke la ludilo estas sendifekta, Assol derampis laŭ la deklivo kaj, proksime alirinte al la nekonato, ekcelis al li esploran rigardon, atendente, kiam li levos la kapon. Sed la nekonato tiel enprofundiĝis en la kontempladon de la arbara surprizo, ke la knabino sukcesis pririgardi lin de la kapo ĝis la piedoj, konstatinte, ke homojn, similajn al tiu nekonato, ŝi ankoraŭ neniam vidis.

Sed antaŭ ŝi estas neniu alia, ol vojaĝanta perpiede Egle, fama kolektisto de kantoj, legendoj, mitoj kaj fabeloj. Grizharaj bukloj estis falde elfalantaj el sub lia pajla ĉapelo; griza bluzo, enŝovita en bluan pantalonon, kaj altaj botoj donis al li aspekton de ĉasisto; blanka kolumo, kravato, zono, kovrita per arĝento de ŝildetoj, apogbastono kaj saketo kun novega nikela buko — elmontris urbanon. Lia vizaĝo, se eblas tiel nomi nazon, lipojn kaj okulojn, elrigardantajn el sovaĝe diskreskinta radia barbo kaj pufaj, feroce kornigitaj supren lipharoj, ŝajnus malvigle diafana, se ne estus la okuloj, grizaj, kiel sablo, kaj brilantaj, kiel pura ŝtalo, kun rigardo kuraĝa kaj forta.

— Nun redonu al mi, — timeme diris la knabino. — Vi jam ludis. Vi kiel kaptis ĝin?

Egle levis la kapon, faliginte la jaĥton, — tiel neatendite eksonis la emocia voĉeto de Assol. La maljunulo dum minuto pririgardis ŝin, ridetante kaj malrapide tralasante la barbon en la granda, vejneca mankavo. Multfoje lavita katuna robo estis apenaŭ kovranta ĝis la genuoj la maldikajn, sunbrunajn krurojn de la knabino. Ŝiaj malhelaj densaj haroj, metitaj sub puntan kaptuketon, malordiĝis, tuŝante la ŝultrojn. Ĉiu trajto de Assol

porazila devojku. Na momento orobev, ŝa vspomnula vnovj ob igruŝke i, neskolko raz vypustiv gluboko "f-f-u-u", pobezala izo vsx sil.

В такой безуспешной и тревожной погоне прошло около часу, когда с удивлением, но и с облегчением Ассоль увидела, что деревья впереди свободно раздвинулись, пропустив синий разлив моря, облака и край желтого песчаного обрыва, на который она выбежала, почти падая от усталости. Здесь было устье ручья; разлившись нешироко и мелко, так что виднелась струящаяся голубизна камней, он пропадал в встречной морской волне. С невысокого, изрытого корнями обрыва Ассоль увидела, что у ручья, на плоском большом камне, спиной к ней, сидит человек, держа в руках сбежавшую яхту, и всесторонне рассматривает ее с любопытством слона, поймавшего бабочку. Отчасти успокоенная тем, что игрушка цела, Ассоль сползла по обрыву и, близко подойдя к незнакомцу, воззрилась на него изучающим взглядом, ожидая, когда он подымет голову. Но неизвестный так погрузился в созерцание лесного сюрприза, что девочка успела рассмотреть его с головы до ног, установив, что людей, подобных этому незнакомцу, ей видеть еще ни разу не приходилось.

Но перед ней был не кто иной, как путешествующий пешком Эгль, известный собиратель песен, легенд, преданий и сказок. Седые кудри складками выпадали из-под его соломенной шляпы; серая блуза, заправленная в синие брюки, и высокие сапоги придавали ему вид охотника; белый воротничок, галстук, пояс, унизанный серебром блях, трость и сумка с новеньким никелевым замочком — выказывали горожанина. Его лицо, если можно назвать лицом нос, губы и глаза, выглядывавшие из бурно разросшейся лучистой бороды и пышных, свирепо взрогаченных вверх усов, казалось бы вялопрозрачным, если бы не глаза, серые, как песок, и блестящие, как чистая сталь, с взглядом смелым и сильным.

— Теперь отдай мне, — несмело сказала девочка. — Ты уже поиграл. Ты как поймал ее?

Эгль поднял голову, уронив яхту, — так неожиданно прозвучал взволнованный голосок Ассоль. Старик с минуту разглядывал ее, улыбаясь и медленно пропуская бороду в большой, жилистой горсти. Стиранное много раз ситцевое платье едва прикрывало до колен худенькие, загорелые ноги девочки. Ее темные густые волосы, забранные в кружевную косынку, сбились, касаясь плеч. Каждая черта Ассоль была выразительно легка и чиста, как

estis esprime malpeza kaj pura, kiel flugo de hirundo. La malhelaj, kun nuanco de malgaja demando, okuloj ŝajnis iom pli aĝaj ol la vizaĝo; ties malregula glata ovalo estis kovrita de tiaspeca ĉarma sunbruno, kia karakterizas sanan blancon de haŭto. La duonmalfermita buŝo brilis per milda rideto.

— Mi ĵuras per Grimm-oj, Ezopo kaj Andersen, — diris Egle, rigardante jen al la knabino, jen al la jaĥto. — Tio estas io speciala. Aŭskultu, vi, planto! Ĉio tio estas via aĵo?

— Jes, mi kuris post ĝin laŭ la tuta roĵo; mi pensis, ke mi mortos. Ĉu ĝi estis ĉi tie?

— Ĉe miaj piedoj mem. Ŝippereo estas la kaŭzo de tio, ke mi, kiel borda pirato, povas enmanigi al vi tiun ĉi trofeon. La jaĥton, forlasitan de la ŝipanaro, elĵetis sur la sablon kvin-cola ondego — inter mia maldekstra kalkano kaj la fino de la bastono. — Li frapis per la apogbastono. — Kiu estas via nomo, etulino?

— Assol, — diris la knabino, kaŝante en la korbon la ludilon, donitan de Egle.

— Bone, — daŭrigis la nekompreneblan parolon la maljunulo, ne deŝirante la okulojn, en kies profundo briletis subrido de amikema animagordo. — Mi, propre, ne devus demandi vian nomon. Estas bone, ke ĝi estas tiel stranga, tiel unutona, muzika, kiel fajfo de sago aŭ bruo de mara konkono: kion mi farus, se vi nomiĝus per unu el tiuj belsonaj, sed netolereble kutimaj nomoj, kiuj fremdas al la Bela Nekono? Des pli mi ne deziras scii, kiu vi estas, kiuj estas viaj gepatroj kaj kiel vi vivas. Por kio rompi la ĉarmon? Mi estis okupiĝanta, kiam mi sidis sur tiu ĉi ŝtono, pri kompara esploro de finnaj kaj japanaj rakontotemoj... kiam subite la roĵo elĵetis tiun ĉi jaĥton, kaj poste aperis vi... Tia, kia vi estas. Mi, kara, estas poeto en la animo — kvankam neniam verkis mem. Kio estas en via korbo?

— Boatetoj, — diris Assol, skuante la korbon, — krome vaporŝipo kaj ankoraŭ tri tiaj dometoj kun flagoj. Tie soldatoj loĝas.

— Bonege. Oni sendis vin por vendi. Dum la vojo vi okupiĝis pri ludo. Vi sendis la jaĥton iom navigi, kaj ĝi fuĝis — ja estis tiel, ĉu?

— Ĉu vi vidis tion? — kun dubo demandis Assol, penante rememori, ĉu ŝi mem rakontis tion. — Ĉu al vi iu diris? Aŭ vi divenis?

— Mi tion sciis. — Sed kiel?

полет ласточки. Темные, с оттенком грустного вопроса глаза казались несколько старше лица; его неправильный мягкий овал был овеян того рода прелестным загаром, какой присущ здоровой белизне кожи. Полуоткрытый маленький рот блестел кроткой улыбкой.

— Клянусь Гриммами, Эзопом и Андерсеном, — сказал Эгль, посматривая то на девочку, то на яхту. — Это что-то особенное. Слушай-ка ты, растение! Это твоя штука?

— Да, я за ней бежала по всему ручью; я думала, что умру. Она была тут?

— У самых моих ног. Кораблекрушение причиной того, что я, в качестве берегового пирата, могу вручить тебе этот приз. Яхта, покинутая экипажем, была выброшена на песок трехвершковым валом — между моей левой пяткой и оконечностью палки. — Он стукнул тростью. — Как зовут тебя, крошка?

— Ассоль, — сказала девочка, пряча в корзину поданную Эглем игрушку.

— Хорошо, — продолжал непонятную речь старик, не сводя глаз, в глубине которых поблескивала усмешка дружелюбного расположения духа. — Мне, собственно, не надо было спрашивать твое имя. Хорошо, что оно так странно, так однотонно, музыкально, как свист стрелы или шум морской раковины: что бы я стал делать, называйся ты одним из тех благозвучных, но нестерпимо привычных имен, которые чужды Прекрасной Неизвестности? Тем более я не желаю знать, кто ты, кто твои родители и как ты живешь. К чему нарушать очарование? Я занимался, сидя на этом камне, сравнительным изучением финских и японских сюжетов... как вдруг ручей выплеснул эту яхту, а затем появилась ты... Такая, как есть. Я, милая, поэт в душе — хоть никогда не сочинял сам. Что у тебя в корзинке?

— Лодочки, — сказала Ассоль, встряхивая корзинкой, — потом пароход да еще три таких домика с флагами. Там солдаты живут.

— Отлично. Тебя послали продать. По дороге ты занялась игрой. Ты пустила яхту поплавать, а она сбежала — ведь так?

— Ты разве видел? — с сомнением спросила Ассоль, стараясь вспомнить, не рассказала ли она это сама. — Тебе кто-то сказал? Или ты угадал?

— Я это знал. — А как же?

— Ĉar mi estas la plej ĉefa magiisto. Assol konfuziĝis; ŝia streĉo ĉe tiuj vortoj de Egle transiris la limon de timo. La dezerta mara bordo, silento, la ĝena aventuro kun la jaĥto, la nekomprenebla parolo de la maljunulo kun brilantaj okuloj, majesteco de lia barbo kaj liaj haroj komencis ŝajni al la knabino miksaĵo de supernaturaĵo kun la realo. Se Egle nun farus grimacon aŭ ekkrius ion — la knabino ekkuregis for, ekplorinte kaj mortante pro timo. Sed Egle, rimarkinte, kiel larĝe malfermiĝis ŝiaj okuloj, faris glatan turnon.

— Vi ne devas min timi, — serioze diris li. — Male, mi deziras konversacii kun vi konfide. — Nur nun li komprenis, kio en la vizaĝo de la knabino tiel impresis lian atenton. «Nevola atendo de belo, de beata sorto, — decidis li. — Aĥ, kial mi ne naskiĝis verkisto? Kia mirinda temo». — Kaj nun, — daŭrigis Egle, penante rondigi la originalan scenon (emo al mitokreado — rezulto de la ĉiama laboro — estis pli forta, ol timo ĵeti en nekonatan grundon semojn de granda revo), — kaj nun, Assol, aŭskultu min atente. Mi estis en tiu vilaĝo — el kiu vi, verŝajne, iras, unuvorte, en Kaperno. Mi ŝatas fabelojn kaj kantojn, kaj sidis mi en tiu vilaĝo tutan tagon, penante aŭdi ion, de neniu aŭditan. Sed ĉe vi oni ne rakontas fabelojn. Ĉe vi ne kantas kantojn. Kaj se rakontas kaj kantas, do, vi scias, tiujn historiojn pri ruzaj kamparanoj kaj soldatoj, kun ĉiama laŭdo al friponeco, tiujn malpurajn, kiel nelavitaj piedoj, krudajn, kiel ventra murmuro, mallongajn kvarversaĵojn kun terura motivo... Atendu, mi flankeniĝis. Mi komencu ree.

Pensinte iom, li daŭrigis tiel: — Mi ne scias, kiom da jaroj pasos, — sed en Kaperno ekfloros unu fabelo, kiun oni memoros longe. Vi elkreskos, Assol. Foje matene en mara foro sub la suno ekbrilos skarлата velo. Brilanta maso da skarlatataj veloj de blanka ŝipo ekiros, dissekcante ondojn, rekte al vi. Kviete navigos tiu mirakla ŝipo, sen krioj kaj pafoj; sur la bordo kolektiĝos multaj homoj, mirante kaj aĥante; kaj vi staros tie. La ŝipo aliros majeste al la bordo mem sub sonoj de bela muziko; ornamita, en tapiŝoj, en oro kaj floroj, ekiros de ĝi rapida boato. «Por kio vi venis? Kiun vi serĉas?» — demandos la homoj sur la bordo. Tiam vi ekvidos kuraĝan belan princon; li staros kaj etendos al vi la manojn. «Saluton, Assol! — diros li. — Fore, fore de ĉi tie mi vidis vin en sonĝo kaj venis, por forveturigi vin por

— Потому что я — самый главный волшебник. Ассоль смутилась: ее напряжение при этих словах Эгля переступило границу испуга. Пустынный морской берег, тишина, томительное приключение с яхтой, непонятная речь старика с сверкающими глазами, величественность его бороды и волос стали казаться девочке смешением сверхъестественного с действительностью. Сострой теперь Эгль гримасу или закричи что-нибудь — девочка помчалась бы прочь, заплавав и изнемогая от страха. Но Эгль, заметив, как широко раскрылись ее глаза, сделал крутой вольт.

— Тебе нечего бояться меня, — серьезно сказал он. — Напротив, мне хочется поговорить с тобой по душе. — Тут только он уяснил себе, что в лице девочки было так пристально отмечено его впечатлением. "Невольное ожидание прекрасного, блаженной судьбы, — решил он. — Ах, почему я не родился писателем? Какой славный сюжет". — Ну-ка, — продолжал Эгль, стараясь закруглить оригинальное положение (склонность к мифотворчеству — следствие всегдашней работы — было сильнее, чем опасение бросить на неизвестную почву семена крупной мечты), — ну-ка, Ассоль, слушай меня внимательно. Я был в той деревне — откуда ты, должно быть, идешь, словом, в Каперне. Я люблю сказки и песни, и просидел я в деревне той целый день, стараясь услышать что-нибудь никем не слышанное. Но у вас не рассказывают сказок. У вас не поют песен. А если рассказывают и поют, то, знаешь, эти истории о хитрых мужиках и солдатах, с вечным восхвалением жульничества, эти грязные, как невымытые ноги, грубые, как урчание в животе, коротенькие четверостишия с ужасным мотивом... Стой, я сбился. Я заговорю снова.

Подумав, он продолжал так: — Не знаю, сколько пройдет лет, — только в Каперне расцветет одна сказка, памятная надолго. Ты будешь большой, Ассоль. Однажды утром в морской дали под солнцем сверкнет алый парус. Сияющая громада алых парусов белого корабля двинется, рассекая волны, прямо к тебе. Тихо будет плыть этот чудесный корабль, без криков и выстрелов; на берегу много соберется народу, удивляясь и ахая: и ты будешь стоять там Корабль подойдет величественно к самому берегу под звуки прекрасной музыки; нарядная, в коврах, в золоте и цветах, поплывет от него быстрая лодка. — "Зачем вы приехали? Кого вы ищете?" — спросят люди на берегу. Тогда ты увидишь храброго красивого принца; он будет стоять и протягивать к тебе руки. — "Здравствуй, Ассоль! —

ĉiam en mian reĝlandon. Vi loĝos tie kun mi en roza profunda valo. Vi havos ĉion, kion vi deziras; mi kaj vi vivos tiel amike kaj gaje, ke neniam via animo konos larmojn kaj malĝojon». Li sidigos vin en la boaton, veturigos sur la ŝipon, kaj vi forveturos por ĉiam en brilan landon, kie leviĝas la suno kaj kie steloj malleviĝos de sur la ĉielo, por gratuli vin pri la veno.

— Ĉu ĉio ĉi por mi? — mallaŭte demandis la knabino. Ŝiaj seriozaj okuloj, pligajiĝinte, ekbrilis per fido. Danĝera magiisto, certe, ne parolus tiel; ŝi aliris pli proksime. — Eble, ĝi jam venis... tiu ŝipo?

— Ne tiel rapide, — kontraŭdiris Egle, — unue, kiel mi diris, vi elkreskos. Poste... Kial diri? Tio estos, kaj finite. Kion vi tiam farus?

— Ĉu mi? — Ŝi ĵetis rigardon en la korbon, sed, evidente, trovis tie nenion indan por servi kiel konvena rekompenco. — Mi lin amus, — haste diris ŝi, kaj ne tute certe aldonis: — Se li ne batas.

— Ne, li ne batas, — diris la magiisto, mistere palpebruminte, — ne batas, mi ĵuras pri tio. Iru, knabino, kaj ne forgesu tion, kion al vi diris mi inter du glutoj de aroma brando kaj meditoj pri kantoj de punlaboruloj. Iru. Kaj pacon al via lanuga kapo!

Longren estis laboranta en sia malgranda legomĝardeno, ĉirkaŭfosante terpomujojn. Levinte la kapon, li ekvidis Assol-on, rapidege kurantan al li kun ĝoja kaj malpacienca vizaĝo.

— Nu, jen... — diris ŝi, penante ekregi la spiradon, kaj kaptis per ambaŭ manoj la antaŭtukon de la patro. — Aŭskultu, kion mi rakontos al vi... Sur bordo, tie, malproksime, sidas magiisto... Ŝi komencis per la magiisto kaj lia interesa antaŭdiro. Febro de pensoj malhelpis al ŝi glate transdoni la okazaĵon. Poste sekvis priskribo de la aspekto de la magiisto kaj — en mala ordo — la persekuto de la perdita jaĥto.

Longren elaŭskultis la knabinon, ne interrompante, sen rideto, kaj, kiam ŝi finis, la imago rapide pentris al li la nekonatan maljunulon kun aroma brando en unu mano kaj la ludilo en la dua. Li forturniĝis, sed, rememorinte, ke en grandaj okazoj de infana vivo oni devas esti serioza kaj mirigita, majeste ekkapjesis, aldirante: — Jes, jes; laŭ ĉiuj signoj, povas esti neniu, krom magiisto. Dezirus mi vidi lin...

скажет он. — Далеко-далеко отсюда я увидел тебя во сне и приехал, чтобы увезти тебя навсегда в свое царство. Ты будешь там жить со мной в розовой глубокой долине. У тебя будет все, чего только ты пожелаешь; жить с тобой мы станем так дружно и весело, что никогда твоя душа не узнает слез и печали". Он посадит тебя в лодку, привезет на корабль, и ты уедешь навсегда в блистательную страну, где всходит солнце и где звезды спустятся с неба, чтобы поздравить тебя с приездом.

— Это все мне? — тихо спросила девочка. Ее серьезные глаза, повеселев, просияли доверием. Опасный волшебник, разумеется, не стал бы говорить так; она подошла ближе. — Может быть, он уже пришел... тот корабль?

— Не так скоро, — возразил Эгль, — сначала, как я сказал, ты вырастешь. Потом... Что говорить? — это будет, и кончено. Что бы ты тогда сделала?

— Я? — Она посмотрела в корзину, но, видимо, не нашла там ничего достойного служить веским вознаграждением. — Я бы его любила, — поспешно сказала она, и не совсем твердо прибавила: — если он не дерется.

— Нет, не будет драться, — сказал волшебник, таинственно подмигнув, — не будет, я ручаюсь за это. Иди, девочка, и не забудь того, что сказал тебе я меж двумя глотками ароматической водки и размышлением о песнях каторжников. Иди. Да будет мир пушистой твоей голове!

Лонгрен работал в своем маленьком огороде, окапывая картофельные кусты. Подняв голову, он увидел Ассоль, стремглав бежавшую к нему с радостным и нетерпеливым лицом.

— Ну, вот ... — сказала она, силясь овладеть дыханием, и ухватилась обеими руками за передник отца. — Слушай, что я тебе расскажу... На берегу, там, далеко, сидит волшебник... Она начала с волшебника и его интересного предсказания. Горячка мыслей мешала ей плавно передать происшествие. Далее шло описание наружности волшебника и — в обратном порядке — погоня за упущенной яхтой.

Лонгрен выслушал девочку, не перебивая, без улыбки, и, когда она кончила, воображение быстро нарисовало ему неизвестного старика с ароматической водкой в одной руке и игрушкой в другой. Он отвернулся, но, вспомнив, что в великих случаях детской жизни подобает быть человеку серьезным и удивленным, торжественно закивал головой, приговаривая: — Так, так; по всем

Sed vi, kiam iros denove, ne turnu vin flanken; estas facile misvojiĝi en arbaro.

Lasinte la fosilon, li eksidis al la malalta plektobarilo kaj sidigis la knabinon sur siajn genuojn. Terure laca, ŝi penis ankoraŭ aldoni iajn detalojn, sed la varmego, la emocio kaj la malforteco dormigis ŝin. Ŝiaj okuloj fermiĝis, la kapo kliniĝis sur la malmolan patran ŝultron, momento — kaj ŝi forflugus en la sonĝolandon, kiam subite, maltrankviligita de neatendita dubo, Assol eksidis rekte, kun la fermitaj okuloj kaj, apogiĝante per la pugnetoj al la veŝto de Longren, laŭte diris: — Kiel vi pensas, ĉu venos la magiista ŝipo por mi aŭ ne?

— Venos, — trankvile respondis la matroso, — se oni tion al vi diris, do, ĉio estas ĝusta.

«Ŝi elreskos kaj forgesos, — pensis li, — kaj dume... ne indas forpreni de ŝi tian ludilon. Ja vi estonte multajn velojn vidos, ne skarlatajn, sed malpurajn kaj rabajn: de malproksime — ornamentajn kaj blankajn, de proksime — ŝiritajn kaj arogajn. Pretervojaĝanta homo ŝercis kun mia knabino. Kio do?! Bona ŝerco! Taŭga ŝerco! Jen, kiel vi ekdormis, — duontagon estis en arbaro, en densejo. Kaj pri la skarlataj veloj pensu, kiel mi: vi havos viajn skarlatajn velojn».

Assol dormis. Longren, preninte per la libera mano la pipon, ekfumis, kaj vento traportis la fumon tra la plektobarilo, en arbuston, kiu kreskis ĉe la ekstera flanko de la legomĝardeno. Ĉe la arbusto, per la dorso al la barilo, maĉante pasteĉon, sidis juna vagabondo. La konversacio de la patro kun la filino bonhumorigis lin, kaj la odoro de bona tabako agordis akireme. — Donu, mastro, fumi al la malriĉa homo, — diris li tra la vergoj. — Mia tabako kontraŭ la via estas ne tabako, sed, eblas diri, veneno.

— Mi donus, — duonvoĉe respondis Longren, — sed mia tabako estas en tiu poŝo. Mi, vi vidas, ne deziras vekti la filinon.

— Jen malfeliĉo! Vekiĝos, ree ekdormos, sed la preteriranta homo ja fumos.

— Nu, — kontraŭdiris Longren, — vi ja ne malhavas tabakon, kaj la infano laciĝis. Venu, se vi deziras, poste.

La vagabondo malestime kraĉis, levis sur la bastono sian sakon kaj sarkasmis: — Princino, certe. Enbatis vi en ŝian kapon tiujn transmarajn ŝipojn! Strangulo vi estas, sed ne mastro!

приметам, некому иначе и быть, как волшебнику. Хотел бы я на него посмотреть... Но ты, когда пойдешь снова, не сворачивай в сторону; заблудиться в лесу нетрудно.

Бросив лопату, он сел к низкому хворостяному забору и посадил девочку на колени. Страшно усталая, она пыталась еще прибавить кое-какие подробности, но жара, волнение и слабость клонили ее в сон. Глаза ее слипались, голова опустилась на твердое отцовское плечо, мгновение — и она унеслась бы в страну сновидений, как вдруг, обеспокоенная внезапным сомнением, Ассоль села прямо, с закрытыми глазами и, упираясь кулачками в жилет Лонгрена, громко сказала: — Ты как думаешь, придет волшебниковый корабль за мной или нет?

— Придет, — спокойно ответил матрос, — раз тебе это сказали, значит все верно.

"Вырастет, забудет, — подумал он, — а пока... не стоит отнимать у тебя такую игрушку. Много ведь придется в будущем увидеть тебе не алых, а грязных и хищных парусов: издали — нарядных и белых, вблизи — рваных и наглых. Проезжий человек пошутил с моей девочкой. Что ж?! Добрая шутка! Ничего — шутка! Смотри, как сморило тебя, — полдня в лесу, в чаще. А насчет алых парусов думай, как я: будут тебе алые паруса".

Ассоль спала. Лонгрэн, достав свободной рукой трубку, закурил, и ветер пронес дым сквозь плетень, в куст, росший с внешней стороны огорода. У куста, спиной к забору, прожевывая пирог, сидел молодой нищий. Разговор отца с дочерью привел его в веселое настроение, а запах хорошего табаку настроил добычливо. — Дай, хозяин, покурить бедному человеку, — сказал он сквозь прутья. — Мой табак против твоего не табак, а, можно сказать, отравя.

— Я бы дал, — вполголоса ответил Лонгрэн, — но табак у меня в том кармане. Мне, видишь, не хочется будить дочку.

— Вот беда! Проснется, опять уснет, а прохожий человек взял да и покурил.

— Ну, — возразил Лонгрэн, — ты не без табаку все-таки, а ребенок устал. Зайди, если хочешь, попозже.

Нищий презрительно сплюнул, вздел на палку мешок и разъяснил: — Принцесса, ясное дело. Вбил ты ей в голову эти заморские корабли! Эх ты, чудак-чудаковский, а еще хозяин!

— Aŭskultu, — flustris Longren, — mi, probable, vekos ŝin, sed nur por bati vian dikan kolon. Iru for!

Post duonhoro la vagabondo sidis en la taverno ĉe tablo kun dozeno da fiŝistoj. Malantaŭ ili, jen tirante la edzojn je la manikoj, jen prenante super iliaj ŝultroj glason da vodko, — por si, certe, — sidis altaj virinoj kun densaj brovoj kaj brakoj, rondaj, kiel pavimŝtonoj. La vagabondo, bolante pro ofendiĝo, estis rakontanta: — Kaj ne donis al mi tabakon. «Vi, — diras, — atingos plenaĝan jaron, kaj tiam, — diras, — speciala ruĝa ŝipo... Por vi. Ĉar via sorto estas edziniĝi al princo. Kaj al tiu, — diras, — magiisto — kredu». Sed mi diras: «Veku, veku ja, por preni tabakon». Do li ja post min duonvojon kuris.

— Kiu? Kio? Pri kio parolas? — aŭdiĝis scivolemaj voĉoj de la virinoj. La fiŝistoj, apenaŭ turnante la kapojn, eksplikis kun subridoj: — Longren kun la filino sovaĝiĝis, kaj eble, freneziĝis; jen la homo rakontas. Sorĉisto estis ĉe ili, tiel ni komprenas. Ili atendas — he, inoj, ne perdu vian ŝancon! — transmarn princon, kaj eĉ sub ruĝaj veloj!

Post tri tagoj, revenante el la urba vendejo, Assol aŭdis unuafoje: — He, pendumulino! Assol! Rigardu ĉi tien! Ruĝaj veloj venas!

La knabino, tremante, nevole ĵetis rigardon el sub la mano al la mara vasto. Poste ŝi turniĝis al la ekkrioj; tie, je dudek paŝoj for de ŝi, staris amaseto da infanoj; ili grimacis, elŝovante la langojn. Suspirante, la knabino ekkuris hejmen.

II. GRAY

Se Cezaro opiniis, ke estas pli bone esti unua en vilaĝo, ol dua en Romo, do Arturo Gray povis ne envii al Cezaro pro ties saĝa deziro. Li naskiĝis ŝipestro, deziris esti ŝipestro kaj iĝis ŝipestro.

Grandega domo, en kiu naskiĝis Gray, estis morna interne kaj majesta ekstere. Al la antaŭa fasado limis florejo kaj parto de parko. La plej bonaj specoj de tulipoj — arĝente lazuraj, violkoloraj kaj nigraj kun roza ombro — sinuis en gazono per linioj de fantazie ĵetitaj kolieroj. Maljunaj arboj de la parko dormetis en difuza duonlumo super karekso de serpentumanta roĵo. La barilo de la kastelo, ĉar tio estis vera kastelo, konsistis el spiralaj krudferaj fostoĵoj, kunigitaj per fera arabesko. Ĉiu fosto estis finiĝanta supre per pompa krudfera lilio; tiuj tasegoj

— Слушай-ка, — шепнул Лонгрен, — я, пожалуй, разбужу ее, но только затем, чтобы намылить твою здоровенную шею. Пошел вон!

Через полчаса нищий сидел в трактире за столом с дюжиной рыбаков. Сзади их, то дергая мужей за рукав, то снимая через их плечо стакан с водкой, — для себя, разумеется, — сидели рослые женщины с гнутыми бровями и руками круглыми, как булыжник. Нищий, вскипая обидой, повествовал: — И не дал мне табаку. — "Тебе, — говорит, — исполнится совершеннолетний год, а тогда, — говорит, — специальный красный корабль ... За тобой. Так как твоя участь выйти за принца. И тому, — говорит, — волшебнику — верь". Но я говорю: — "Буди, буди, мол, табаку-то достать". Так ведь он за мной полдороги бежал.

— Кто? Что? О чем толкует? — слышались любопытные голоса женщин. Рыбаки, еле поворачивая головы, растолковывали с усмешкой: — Лонгрен с дочерью одичали, а может, повредились в рассудке; вот человек рассказывает. Колдун был у них, так понимать надо. Они ждут — тетки, вам бы не прозевать! — заморского принца, да еще под красными парусами!

Через три дня, возвращаясь из городской лавки, Ассоль услышала в первый раз: — Эй, висельница! Ассоль! Посмотри-ка сюда! Красные паруса плывут!

Девочка, вздрогнув, невольно взглянула из-под руки на разлив моря. Затем обернулась в сторону восклицаний; там, в двадцати шагах от нее, стояла кучка ребят; они гримасничали, высовывая языки. Вздохнув, девочка побежала домой.

II. ГРЭЙ

Если Цезарь находил, что лучше быть первым в деревне, чем вторым в Риме, то Артур Грэй мог не завидовать Цезарю в отношении его мудрого желания. Он родился капитаном, хотел быть им и стал им.

Огромный дом, в котором родился Грэй, был мрачен внутри и величественен снаружи. К переднему фасаду примыкали цветник и часть парка. Лучшие сорта тюльпанов — серебристо-голубых, фиолетовых и черных с розовой тенью — извивались в газоне линиями прихотливо брошенных ожерелий. Старые деревья парка дремали в рассеянном полусвете над осокой извилистого ручья. Ограда замка, так как это был настоящий замок, состояла из витых чугунных столбов, соединенных железным узором. Каждый

en solenaj tagoj estis plenigataj per oleo, flamante en nokta mallumo per vasta fajra spaliro.

La gepatroj de Gray estis orgojlaj sklavoj de sia stato, riĉo kaj de leĝoj de tiu socio, rilate al kiu ili povis diri «ni». Unu parto de ilia animo, okupita de la galerio de prauloj, malmulte meritas priskribon, la alia parto — imagata daŭrigo de la galerio — estis komenciĝanta per la eta Gray, kondamnita laŭ certa, anticipe farita plano travivi la vivon kaj morti tiel, ke lia portreto povu esti pendigita sur la muro sen damaĝo al la familia honoro. En tiu plano estis farita eta eraro: Arturo Gray naskiĝis kun viva animo, tute ne inkлина daŭrigi la linion de la familia desegno.

Tiu vigleco, tiu plena perverseco de la knabo komencis riveliĝi en la oka jaro de lia vivo; la tipo de kavaliro de bizaraj impresoj, serĉanto kaj faranto de mirakloj, t. e. la tipo de homo, preninta el sennombra diverseco de vivroj la plej danĝeran kaj kortuŝan — la rolon de la providenco, montriĝis en Gray jam tiam, kiam, almetinte al la muro seĝon, por atingi pentraĵon, montrantan la krucumadon de Jesuo, li elprenis la najlojn el la sangantaj manoj de Kristo, t. e. simple superfarbis ilin per blua farbo, ŝtelita disde farbisto. En tia aspekto li trovis la pentraĵon pli tolerebla. Absorbata de la siaspeca okupiĝo, li komencis jam superfarbi ankaŭ la piedojn de la krucumito, sed estis trovita de la patro. La maljunulo demetis la knabon de sur la seĝo je liaj oreloj kaj demandis: — Por kio vi difektis la pentraĵon?

— Mi ne difektis.

— Tio estas verko de fama pentristo.

— Por mi estas egale, — diris Gray. — Mi ne povas toleri, ke en mia ĉeesto el manoj elstaru najloj kaj fluu sango. Mi tion ne deziras.

En la respondo de la filo Lionelo Gray, kaŝinte sub la lipharoj rideton, rekonis sin kaj ne punis la filon.

Gray senlace esploradis la kastelon, farante mirindajn malkovrojn. Ekzemple, en la subtegmento li trovis ŝtalan kavaliaran rubaĵon, librojn, binditajn per fero kaj ledo, putrintajn vestojn kaj armeojn da kolomboj. En la kelo, kie estis konservata vino, li ricevis interesajn sciojn rilate de lafito (speco de bordoza vino (Château Lafite Rothschild) (rim. de la tradukinto)), madejro, ŝereo. Ĉi tie, en malklara lumo de akrapintaj fenestroj, kunpremitaj de oblikvaj

stolb okanĉivalasj naverĉu piŝnojĉu ĉugunnoj liliiej; eĉi ĉaŝi po torĉestvennoj dnjam napolnjalilil maslom, piŝalaj v noĉnoj mraĉe obŝirnoj ognennoj ŝtroem.

Отец и мать Грэй были надменные невольники своего положения, богатства и законов того общества, по отношению к которому могли говорить "мы". Часть их души, занятая галереей предков, мало достойна изображения, другая часть — воображаемое продолжение галереи — начиналась маленьким Грэем, обреченным по известному, заранее составленному плану прожить жизнь и умереть так, чтобы его портрет мог быть повешен на стене без ущерба фамильной чести. В этом плане была допущена небольшая ошибка: Артур Грэй родился с живой душой, совершенно не склонной продолжать линию фамильного начертания.

Эта живость, эта совершенная извращенность мальчика начала сказываться на восьмом году его жизни; тип рыцаря причудливых впечатлений, искателя и чудотворца, т. е. человека, взявшего из бесчисленного разнообразия ролей жизни самую опасную и трогательную — роль провидения, намечался в Грэе еще тогда, когда, приставив к стене стул, чтобы достать картину, изображавшую распятие, он вынул гвозди из окровавленных рук Христа, т. е. попросту замазал их голубой краской, похищенной у маляра. В таком виде он находил картину более сносной. Увлеченный своеобразным занятием, он начал уже замазывать и ноги распятого, но был застигнут отцом. Старик снял мальчика со стула за уши и спросил: — Зачем ты испортил картину?

— Я не испортил.

— Это работа знаменитого художника.

— Мне все равно, — сказал Грэй. — Я не могу допустить, чтобы при мне торчали из рук гвозди и текла кровь. Я этого не хочу.

В ответе сына Лионель Грэй, скрыв под усами улыбку, узнал себя и не наложил наказания.

Грэй неутомимо изучал замок, делая поразительные открытия. Так, на чердаке он нашел стальной рыцарский хлам, книги, переплетенные в железо и кожу, истлевшие одежды и полчища голубей. В погребе, где хранилось вино, он получил интересные сведения относительно лафита, мадеры, хереса. Здесь, в мутном свете остроконечных окон, придавленных косыми треугольниками каменных сводов, стояли маленькие и большие бочки; самая

trianguloj de ŝtonaj volboj, staris malgrandaj kaj grandaj bareloj; la plej granda, en formo de plata rondo, okupis la tutan transversan muron de la kelo, la centjara malhela kverka ligno de la barelo brilis kiel polurita. Inter bareloj staris en plektitaj korboj dikventraj boteloj de verda kaj blua vitro. Sur la ŝtonoj kaj la tera planko kreskis grizaj fungoj kun maldikaj kruretoj: ĉie estis ŝimo, musko, humido, acida, sufokaodoro. Grandega araneaĵo oris en la malproksima angulo, kiam vespere la suno rigardis al ĝi per sia lasta radio. En unu loko estis enfositaj du bareloj da plej bona Alikanto (vino, ricevinta la nomon de samnoma urbo en Hispanio, fama pro siaj vinberĝardenoj (rim. de la tradukinto)), kiu ekzistis en la tempoj de Kromvelo, kaj la kelisto, almontrante la malplenan angulon por Gray, ne perdadis okazon ripeti la historion de la fama tombo, en kiu kuŝis mortinto, pli viva, ol grego da vulpohundoj. Komencante la rakonton, la rakontanto ne forgesadis provi, ĉu funkcias la krano de la granda barelo, kaj deiradis de ĝi, evidente, kun faciligita koro, ĉar nevolaj larmoj de tro forta ĝojo brilis en liaj pligajiĝintaj okuloj.

— Nu, jen kio, — diradis Poldichoque al Gray, eksidante sur malplenan keston kaj plenŝtopante sian akran nazon per tabako, — ĉu vi vidas ĉi tiun lokon? Tie kuŝas tia vino, pro kiu pluraj drinkemuloj permesus eltranĉi al si la langon, se oni permesus al ili drinki almenaŭ etan glason. En ĉiu barelo estas cent litroj da substanco, kiu eksplodigas la animon kaj transformas la korpon en senmovan paston. Ĝia koloro estas pli malhela, ol de ĉerizo, kaj ĝi ne fluos el botelo. Ĝi estas densa, kiel bona kremo. Ĝi estas fermenta en bareloj de nigra ligno, firma, kiel fero. Sur ili estas duoblaj ringoj el ruĝa kupro. Sur la ringoj estas latina surskribo: «Min drinkos Gray, kiam li estos en Paradizo». Tiun surskribon oni interpretadis tiel multvorte kaj kontraŭdire, ke via praavo, la nobla Simeono Gray, konstruis vilaon, nomis ĝin «Paradizo», kaj intencis tiamaniere konformigi la misteran frazon kun la realo per senkulpa sprito. Sed kion vi pensas? Li mortis, tuj kiam oni komencis debati la ringojn, pro koratako, — tiel emociiĝis la maljuna frandemulo. Ekde tiam oni ne tuŝas tiun ĉi barelon. Aperis opinio, ke la valorega vino alportos malfeliĉon. Vere, tian enigmon ne faris eĉ la egipta sfinkso. Kvankam ĝi ja demandis unu saĝulon: «Ĉu mi voros vin, kiel mi voras ĉiujn? Diru la veron, kaj vi restos viva», sed eĉ tiuokaze post serioza pripensado...

— Ŝajnas, la krano denove likas, — interrompadis sin mem Poldichoque, per malrektaj paŝoj

большая, в форме плоского круга, занимала всю поперечную стену погреба, столетний темный дуб бочки лоснился как отшлифованный. Среди бочонков стояли в плетеных корзинках пузатые бутылки зеленого и синего стекла. На камнях и на земляном полу росли серые грибы с тонкими ножками: везде — плесень, мох, сырость, кислый, удушливый запах. Огромная паутина золотилась в дальнем углу, когда, под вечер, солнце высматривало ее последним лучом. В одном месте было зарыто две бочки лучшего Аликанте, какое существовало во время Кромвеля, и погребщик, указывая Грэю на пустой угол, не упускал случая повторить историю знаменитой могилы, в которой лежал мертвец, более живой, чем стая фокстерьеров. Начиная рассказ, рассказчик не забывал попробовать, действует ли кран большой бочки, и отходил от него, видимо, с облегченным сердцем, так как невольные слезы чересчур крепкой радости блестели в его повеселевших глазах.

— Ну вот что, — говорил Польдишок Грэю, усаживаясь на пустой ящик и набивая острый нос табаком, — видишь ты это место? Там лежит такое вино, за которое не один пьяница дал бы согласие вырезать себе язык, если бы ему позволили хватить небольшой стаканчик. В каждой бочке сто литров вещества, взрывающего душу и превращающего тело в неподвижное тесто. Его цвет темнее вишни, и оно не потечет из бутылки. Оно густо, как хорошие сливки. Оно заключено в бочки черного дерева, крепкого, как железо. На них двойные обручи красной меди. На обручах латинская надпись: "Меня выпьет Грэй, когда будет в раю". Эта надпись толковалась так пространно и разноречиво, что твой прадедущка, высокородный Симеон Грэй, построил дачу, назвал ее "Рай", и думал таким образом согласить загадочное изречение с действительностью путем невинного остроумия. Но что ты думаешь? Он умер, как только начали сбивать обручи, от разрыва сердца, — так волновался лакомый старичок. С тех пор бочку эту не трогают. Возникло убеждение, что драгоценное вино принесет несчастье. В самом деле, такой загадки не задавал египетский сфинкс. Правда, он спросил одного мудреца: — "Съем ли я тебя, как съедаю всех? Скажи правду, останешься жив", но и то, по зрелом размышлении...

— Кажется, опять каплет из крана, — перебивал сам себя Польдишок, косвенными шагами устремляясь в

direktante sin en la angulon, kie firmiginte la kranon, revenadis kun la vizaĝo malfermita kaj hela. — Jes. Bone cerbuminte, kaj ĉefe, sen hasto, la saĝulo povus diri al la sfinkso: «Ni iru, fraĉjo, drinku, kaj vi forgesos pri ĉiuj ĉi stultajoj». «Min drinkos Gray, kiam li estos en Paradizo!» Kiel tion kompreni? Drinkos, kiam mortos, ĉu tiel? Strange. Sekve, li estas sankta, sekve, li drinkas nek vinon, nek simplan vodkon. Ni supozu, ke «Paradizo» signifas feliĉon. Sed se tiel staras la demando, ajna feliĉo perdos duonon de siaj brilaj plumoj, kiam feliĉulo sincere demandos sin: ĉu ĝi estas la paradizo? Jen kia afero. Por facilkore drinki el tia barelo kaj ridi, mia knabo, bone ridi, necesas per unu piedo stari sur la tero, per la alia — sur la ĉielo. Estas ankoraŭ tria supozo: ke iam Gray ebriiĝos ĝis beata paradiza stato kaj aŭdace malplenigos la bareleton. Sed tio, knabo, estus ne plenumiĝo de la antaŭdiro, sed taverna diboĉo.

Konvinkiĝinte ankoraŭfoje pri bona stato de la krano de la granda barelo, Poldichoque koncentrite kaj mome finadis: — Tiujn barelojn alveturigis en la 1793 jaro via praulo, Johano Gray, el Lisbono, sur ŝipo «Beagle»; kontraŭ la vino estis pagitaj du mil oraj piaŝtoj. La surskribo sur la bareloj estis farita de armilisto Benjamen Ellian en Pondiĉero. La bareloj estas enfositaj en la grundon je ses futoj kaj superŝutitaj per cindro de vinberaj tigoj. Tiun vinon neniu drinkis, ne gustumis, kaj ne gustumos.

— Mi drinkos ĝin, — diris foje Gray, stamfinte per la piedo.

— Jen kuraĝa junulo! — rimarkis Poldichoque. — Ĉu vi drinkos ĝin en Paradizo?

— Certe. Jen la paradizo!.. Mi havas ĝin, ĉu vi vidas? — Gray mallaŭte ekridis, malferminte sian malgrandan manon. La delikatan, sed firmkonturan polmon prilumis la suno, kaj la knabo kunpremis la fingrojn en pugnon. — Jen ĝi, ĉi tie!.. Jen ĉi tie, jen ree ne...

Parolante tion, li jen malfermadis, jen kunpremadis la manon kaj finfine, kontenta pri sia ŝerco, elkuris, antaŭinte Poldichoque-on, laŭ la morna ŝtuparo en la koridoron de la unua etaĝo.

Vizitado de la kuirejo estis strikte malpermesita al Gray, sed, foje jam malkovrinte tiun mirindan, flamantan pro fajroj de fornojn mondon de vaporo, fulgo, siblado, gluglado de bolantaj likvaĵoj, de frapado de tranĉiloj kaj de bongustaj odoroj, la knabo frekventis la grandegan ejon. En severa silento, kiel pastroj, moviĝadis kuiristoj; iliaj blankaj ĉapoj sur fono de la nigriĝintaj muroj donadis al la

ugol, где, укрепив кран, возвращался с открытым, светлым лицом. — Да. Хорошо рассудив, а главное, не торопясь, мудрец мог бы сказать сфинксу: "Пойдем, братец, выпьем, и ты забудешь об этих глупостях". "Меня выпьет Грэй, когда будет в раю!" Как понять? Выпьет, когда умрет, что ли? Странно. Следовательно, он святой, следовательно, он не пьет ни вина, ни простой водки. Допустим, что "рай" означает счастье. Но раз так поставлен вопрос, всякое счастье утратит половину своих блестящих перышек, когда счастливец искренно спросит себя: рай ли оно? Вот то-то и штука. Чтобы с легким сердцем напиток из такой бочки и смеяться, мой мальчик, хорошо смеяться, нужно одной ногой стоять на земле, другой — на небе. Есть еще третье предположение: что когда-нибудь Грэй допьется до блаженно-райского состояния и дерзко опустошит бочечку. Но это, мальчик, было бы не исполнение предсказания, а трактирный дебош.

Убедившись еще раз в исправном состоянии крана большой бочки, Польдишок сосредоточенно и мрачно заканчивал: — Эти бочки привез в 1793 году твой предок, Джон Грэй, из Лиссабона, на корабле "Бигль"; за вино было уплачено две тысячи золотых пиастров. Надпись на бочках сделана оружейным мастером Вениамином Эльяном из Пондишери. Бочки погружены в грунт на шесть футов и засыпаны золой из виноградных стеблей. Этого вина никто не пил, не пробовал и не будет пробовать.

— Я выпью его, — сказал однажды Грэй, топнув ногой.

— Вот храбрый молодой человек! — заметил Польдишок. — Ты выпьешь его в раю?

— Конечно. Вот рай!.. Он у меня, видишь? — Грэй тихо засмеялся, раскрыв свою маленькую руку. Нежная, но твердых очертаний ладонь озарилась солнцем, и мальчик сжал пальцы в кулак. — Вот он, здесь!.. То тут, то опять нет...

Говоря это, он то раскрывал, то сжимал руку и наконец, довольный своей шуткой, выбежал, опередив Польдишока, по мрачной лестнице в коридор нижнего этажа.

Посещение кухни было строго воспрещено Грэю, но, раз открыв уже этот удивительный, полыхающий огнем очагов мир пара, копоти, шипения, клокотания кипящих жидкостей, стука ножей и вкусных запахов, мальчик усердно навещал огромное помещение. В суровом молчании, как жрецы, двигались повара; их белые колпаки на фоне почерневших стен придавали работе характер торжественного

laboro karakteron de solena servado; gajaj, dikaj vazlavistinoj ĉe bareloj kun akvoj lavadis vazaron, sonorante per porcelano kaj arĝento; knaboj, fleksiĝante sub pezo, enportadis korbojn, plenajn je fiŝoj, ostroj, kankroj kaj fruktoj. Tie sur longa tablo kuŝis ĉielarkaj fazanoj, grizaj anasoj, buntaj kokoj; tie — porka korpo kun mallonga vosteto kaj bebe fermitaj okuloj; tie — rapo, brasiko, nuksoj, blujaj sekvinberoj, sunbrunaj persikoj.

En la kuirejo Gray iom timetis: al li ŝajnis, ke ĉi tie ĉion movas malhelaj fortoj, kies potenco estas la ĉefa risorto de la vivo de la kastelo; krioj sonis kiel ordonoj kaj sorĉformuloj; moviĝoj de la laborantoj, pro longa kutimo, ricevis tiun klaran, avaran precizecon, kiu ŝajnas inspiro. Gray ankoraŭ ne estis tiom alta, por povi rigardi en la plej grandan kaserolon, gluglantan simile al Vezuvio, sed sentis al ĝi specialan respekton; li tremetante spektis, kiel ĝin trenas du servistinoj; sur la fornon tiam elverŝiĝadis fuma ŝaŭmo, kaj vaporo, leviĝante de sur la ekbruanta forno, onde plenigadis la kuirejon. Foje da likvaĵo elverŝiĝis tiom multe, ke ĝi brogis la manon de unu junulino. La haŭto momente ruĝiĝis, eĉ la ungoj iĝis ruĝaj pro alfluo de sango, kaj Betsy (tiel nomiĝis la servistino), plorante, estis ŝmiranta per oleo la vunditajn lokojn. Larmoj nereteneble ruliĝis laŭ ŝia ronda timigita vizaĝo.

Gray rigidiĝis. Kiam aliaj virinoj klopodis ĉirkaŭ Betsy, li travivis senton de akra aliula sufero, kiun li ne povis sperti mem.

— Ĉu tre al vi doloras? — demandis li.

— Provu mem, kaj vi scios, — respondis Betsy, kovrante la manon per la antaŭtuko.

Kuntirinte la brovojn, la knabo grimpis sur tabureton, ĉerpis per longa kulero la varmegan likvaĵon (alvorte, tio estis supo kun ŝafaĵo) kaj verŝis sur la manradikon. La impresio evidentiĝis ne malforta, sed malforteco pro la forta doloro ŝancelis lin. Pala, kiel faruno, Gray aliris al Betsy, kaŝinte la brulantan manon en la poŝo de la pantalono.

— Al mi ŝajnas, ke al vi tre doloras, — diris li, silentante pri sia eksperimento. — Ni iru, Betsy, al la kuracisto. Ni iru do!

Li persiste tiris ŝin je la jupo, dum adeptoj de hejmaj rimedoj, interrompante unu la alian, donadis al la servistino savajn receptojn. Sed la junulino, forte suferante, ekiris kun Gray. La kuracisto mildigis la doloron, surmetinte bandaĝon. Nur post kiam Betsy

servoj; веселые, толстые судомойки у бочек с водой мыли посуду, звеня фарфором и серебром; мальчики, сгибаясь под тяжестью, вносили корзины, полные рыб, устриц, раков и фруктов. Там на длинном столе лежали радужные фазаны, серые утки, пестрые куры: там свиная туша с коротеньким хвостом и младенчески закрытыми глазами; там — репа, капуста, орехи, синий изюм, загорелые персики.

На кухне Грэй немного робел: ему казалось, что здесь всем двигают темные силы, власть которых есть главная пружина жизни замка; окрики звучали как команда и заклинание; движения работающих, благодаря долгому навыку, приобрели ту отчетливую, скупую точность, какая кажется вдохновением. Грэй не был еще так высок, чтобы взглянуть в самую большую кастрюлю, бурлившую подобно Везувью, но чувствовал к ней особенное почтение; он с трепетом смотрел, как ее ворочают две служанки; на плиту выплескивалась тогда дымная пена, и пар, поднимаясь с зашумевшей плиты, волнами наполнял кухню. Раз жидкости выплеснулось так много, что она обварила руку одной девушке. Кожа мгновенно покраснела, даже ногти стали красными от прилива крови, и Бетси (так звали служанку), плача, натирала маслом пострадавшие места. Слезы неудержимо катились по ее круглому перепутанному лицу.

Грэй замер. В то время, как другие женщины хлопотали около Бетси, он пережил ощущение острого чужого страдания, которое не мог испытать сам.

— Очень ли тебе больно? — спросил он.

— Попробуй, так узнаешь, — ответила Бетси, накрывая руку передником.

Нахмутив брови, мальчик вскарабкался на табурет, зачерпнул длинной ложкой горячей жижи (сказать кстати, это был суп с бараниной) и плеснул на сгиб кисти. Впечатление оказалось не слабым, но слабость от сильной боли заставила его пошатнуться. Бледный, как мука, Грэй подошел к Бетси, заложив горящую руку в карман штанишек.

— Мне кажется, что тебе очень больно, — сказал он, умалчивая о своем опыте. — Пойдем, Бетси, к врачу. Пойдем же!

Он усердно тянул ее за юбку, в то время как сторонники домашних средств наперерыв давали служанке спасительные рецепты. Но девушка, сильно мучаясь, пошла с Грэем. Врач смягчил боль, наложив перевязку. Лишь после того, как Бетси

foris, la knabo montris sian manon. Tiu sensignifa epizodo faris dudek-jaran Betsy-n kaj dek-jaran Gray-on veraj amikoj. Ŝi plenŝtopadis liajn poŝojn per kukoj kaj pomoj, kaj li rakontadis al ŝi fabelojn kaj aliajn historiojn, legitajn en siaj libroj. Foje li eksciis, ke Betsy ne povas edziniĝi al la ĉevalisto Jim, ĉar ili ne havas monon por aranĝi propran hejmon. Gray frakasis per fajroprenilo sian porcelanan ŝparmonujon kaj elskuis el tie ĉion, kio konsistigis ĉirkaŭ cent pundojn. Ellitiĝinte frue, kiam la sendotulino foriris en la kuirejon, li ŝteliris en ŝian ĉambron kaj, ŝovinte la donacon en la kofron de la junulino, kovris ĝin per mallonga letereto: «Betsy, tio estas via. Bandestro Robin Hood». Tumulto, kiun kaŭzis en la kuirejo tiu historio, iĝis tiom granda, ke Gray devis konfesi la faritaĵon. Li ne reprenis la monon kaj ne plu deziris paroli pri tio.

Lia patrino estis unu el tiuj homoj, kiujn la vivo muldas en preta formo. Ŝi vivis en duondormo de prospero, kiu antaŭzorgas ajnan deziron de ordinara animo, tial por ŝi restis neniam aferoj, krom konsiliĝi kun siaj tajlorinoj, kuracisto kaj majordomo. Sed pasia, preskaŭ religia alligiteco al sia stranga infano estis, verŝajne, la sola klapo de tiuj ŝiaj inklinoj, kloroformitaj de la eduko kaj la sorto, kiuj jam ne vivas, sed malklare vagas, lasante la volon malvigla. La nobela sinjorino similis al pavino, elkovinta ovon de cigno. Ŝi dolore sentis la belan apartecon de la filo; malgajo, amo kaj ĝeniĝo plenigadis ŝin, kiam ŝi alpremadis la knabon al la brusto, kie la koro parolis alion, ol la lango, kutime reflektanta konvenciajn formojn de rilatoj kaj pensoj. Tiel nuba efekto, bizare konstruita de sunaj radioj, penetras en simetrian internon de ofica konstruaĵo, senigante ĝin je ties banalaj meritoj; la okulo vidas kaj ne rekonas la ejon: misteraj nuancoj de lumo ene de la mizerajaĵo kreas blindigan harmonion.

La nobela sinjorino, kies vizaĝo kaj figuro, ŝajnis, povis respondi nur per silento al fajraj voĉoj de la vivo, la sinjorino, kies fajna belo estis pli forpuŝanta, ol altiranta, ĉar en ĝi sentiĝis orgojla volstreĉo, senigita je virina altiremo, — tiu Lilian Gray, restante sola kun la knabo, iĝadis simpla panjo, parolanta per amanta, milda tono ĝuste tiujn elkorajn bagatelojn, kiuj ne transdoneblas sur papero — ilia forto estas en la emocio, ne en ili mem. Ŝi absolute ne povis rifuzi al la filo en io ajn. Ŝi pardonadis al li

uŝla, malĉik montris sian manon. Tiu sensignifa epizodo faris dudek-jaran Betsy-n kaj dek-jaran Gray-on veraj amikoj. Ŝi plenŝtopadis liajn poŝojn per kukoj kaj pomoj, kaj li rakontadis al ŝi fabelojn kaj aliajn historiojn, legitajn en siaj libroj. Foje li eksciis, ke Betsy ne povas edziniĝi al la ĉevalisto Jim, ĉar ili ne havas monon por aranĝi propran hejmon. Gray frakasis per fajroprenilo sian porcelanan ŝparmonujon kaj elskuis el tie ĉion, kio konsistigis ĉirkaŭ cent pundojn. Ellitiĝinte frue, kiam la sendotulino foriris en la kuirejon, li ŝteliris en ŝian ĉambron kaj, ŝovinte la donacon en la kofron de la junulino, kovris ĝin per mallonga letereto: «Betsy, tio estas via. Bandestro Robin Hood». Tumulto, kiun kaŭzis en la kuirejo tiu historio, iĝis tiom granda, ke Gray devis konfesi la faritaĵon. Li ne reprenis la monon kaj ne plu deziris paroli pri tio.

Его мать была одною из тех натур, которые жизнь отливают в готовую форму. Она жила в полусне обеспеченности, предусматривающей всякое желание заурядной души, поэтому ей не оставалось ничего делать, как советоваться с портнихами, доктором и дворецким. Но страстная, почти религиозная привязанность к своему странному ребенку была, надо полагать, единственным клапаном тех ее склонностей, захлороформированных воспитанием и судьбой, которые уже не живут, но смутно бродят, оставляя волю бездейственной. Знатная дама напоминала паву, высидевшую яйцо лебедя. Она болезненно чувствовала прекрасную обособленность сына; грусть, любовь и стеснение наполняли ее, когда она прижимала мальчика к груди, где сердце говорило другое, чем язык, привычно отражающий условные формы отношений и помышлений. Так облачный эффект, причудливо построенный солнечными лучами, проникает в симметрическую обстановку казенного здания, лишая ее банальных достоинств; глаз видит и не узнает помещения: таинственные оттенки света среди убожества творят ослепительную гармонию.

Знатная дама, чье лицо и фигура, казалось, могли отвечать лишь ледяным молчанием огненным голосам жизни, чья тонкая красота скорее отталкивала, чем привлекала, так как в ней чувствовалось надменное усилие воли, лишенное женственного притяжения, — эта Лилиан Грэй, оставаясь наедине с мальчиком, делалась простой мамой, говорившей любящим, кротким тоном те самые сердечные пустяки, какие не передашь на бумаге — их сила в чувстве, не в самих них. Она

ĉion: estadon en la kuirejo, abomenon al lecionoj, neobeemon kaj multenombrajn strangaĵojn.

Se li ne deziris, ke oni tondu la arbojn, la arboj restadis netuŝitaj, se li petis pardoni aŭ rekompenci iun, la interesita persono sciis, ke ĝuste tiel estos; li povis veturi sur ajna ĉevalo, preni en la kastelon ajnan hundon; fosi librojn en la biblioteko, kuri nudpiede kaj manĝi, kion li deziris.

Lia patro dum ioma tempo luktis kontraŭ tio, sed cedis — ne al la principo, sed al deziro de la edzino. Li limiĝis per forigo el la kastelo de ĉiuj infanoj de la servantoj, timante, ke pro la malnobla kompanio la kapricoj de la knabo transformiĝos en inklinojn, malfacile elradikigeblajn. Ĝenerale, li estis tute absorbata de sennombraj familiaj procesoj, kies komenco perdiĝis en la epoko de apero de paperaj fabrikoj, kaj la fino — en morto de ĉiuj ĉikanuloj. Krome, ŝtataj aferoj, aferoj de bienoj, diktado de memoraĵoj, paradaj ĉasadoj, legado de gazetoj kaj komplika korespondado tenis lin en ioma interna malproksimo disde la familio; la filon li vidis tiom malofte, ke fojfoje forgesadis, kiom li aĝas.

Tiamaniere, Gray vivis en sia mondo. Li ludadis sola — ordinare sur la malantaŭaj kortoj de la kastelo, kiuj en la antikveco havis batalan signifon. Tiuj vastaj malplenaj terspacoj, kun restaĵoj de altaj fosaĵoj, kun muskokovritaj ŝtonaj keloj, estis plenaj je trudherboj, urtikoj, lapoj, prunelujoj kaj modeste buntaj sovaĝaj floroj. Gray dum horoj restadis ĉi tie, esplorante talpajn truojn, batalante kontraŭ trudherboj, embuskante papiliojn kaj konstruante el brikaj rompaĵoj fortikaĵojn, kiujn li bombardis per bastonoj kaj ŝtonoj.

Li estis atinganta jam sian dekduan jaron, kiam ĉiuj aludoj de lia animo, ĉiuj disigitaj trajtoj de la spirito kaj nuancoj de sekretaj impetoj kuniĝis en unu forta strebo kaj, per tio ricevinte klaran esprimon, iĝis nebridebla deziro. Antaŭ tio li kvazaŭ trovadis nur apartajn partojn de sia ĝardeno — sunmakulon, ombron, floron, densan kaj pufan trunkon — en multaj aliaj ĝardenoj, kaj nun subite ekvidis ilin klare, ĉiujn — en belega, afekcia konformo.

Tio okazis en la biblioteko. Ties alta pordo kun supra malhela vitro ordinare estis ŝlosita, sed la klinko de la seruro malforte teniĝis en la nesto de la pordoklapo; premita per la mano, la pordo deŝoviĝadis, streĉiĝadis kaj malfermiĝadis. Kiam la

решительно не могла в чем бы то ни было отказать сыну. Она прощала ему все: пребывание в кухне, отвращение к урокам, непослушание и многочисленные причуды.

Если он не хотел, чтобы подстригали деревья, деревья оставались нетронутыми, если он просил простить или наградить кого-либо, заинтересованное лицо знало, что так и будет; он мог ездить на любой лошади, брать в замок любую собаку; рыться в библиотеке, бегать босиком и есть, что ему вздумается.

Его отец некоторое время боролся с этим, но уступил — не принципу, а желанию жены. Он ограничился удалением из замка всех детей служащих, опасаясь, что благодаря низкому обществу прихоти мальчика превратятся в склонности, трудно-искоренимые. В общем, он был всепоглощенно занят бесчисленными фамильными процессами, начало которых терялось в эпохе возникновения бумажных фабрик, а конец — в смерти всех кляузников. Кроме того, государственные дела, дела поместий, диктант мемуаров, выезды парадных охот, чтение газет и сложная переписка держали его в некотором внутреннем отдалении от семьи; сына он видел так редко, что иногда забывал, сколько ему лет.

Таким образом, Грэй жил в своем мире. Он играл один — обыкновенно на задних дворах замка, имевших в старину боевое значение. Эти обширные пустыри, с остатками высоких рвов, с заросшими мхом каменными погребями, были полны бурьяна, крапивы, репейника, терна и скромнопестрых диких цветов. Грэй часами оставался здесь, исследуя норы кротов, сражаясь с бурьяном, подстерегая бабочек и строя из кирпичного лома крепости, которые бомбардировал палками и булыжником.

Ему шел уже двенадцатый год, когда все намеки его души, все разрозненные черты духа и оттенки тайных порывов соединились в одном сильном моменте и тем получив стройное выражение стали неукротимым желанием. До этого он как бы находил лишь отдельные части своего сада — просвет, тень, цветок, дремучий и пышный ствол — во множестве садов иных, и вдруг увидел их ясно, все — в прекрасном, поражающем соответствии.

Это случилось в библиотеке. Ее высокая дверь с мутным стеклом вверху была обыкновенно заперта, но защелка замка слабо держалась в гнезде створок; надавленная рукой, дверь отходила, натуживалась и раскрывалась. Когда дух исследования заставил

esploro igis Gray-on penetri en la bibliotekon, lin afekciis polva lumo, kies tutan forton kaj specifecon kaŭzis kolora arabesko de la supra parto de la fenestraj vitroj. Silento de forlasiteco staris ĉi tie, kiel akvo en lageto. Malhelaj vicoj de libroŝrankoj iuloke estis tuŝantaj la fenestrojn, ŝirminte ilin duone, inter la ŝrankoj estis pasejoj, ŝtopitaj per amasoj de libroj. Tie — malfermita albumo kun elglitintaj internaj folioj, tie — rulaĵoj, ligitaj per ora ŝnuro; stakoj da mornaspektaj libroj; dikaj tavoloj da manuskriptoj, monto da miniaturaj volumetoj, krakantaj, kiel arboŝelo, kiam oni ilin malfermas; ĉi tie — desegnaĵoj kaj tabeloj, vicoj da novaj eldonoj, mapoj; diverseco de bindaĵoj, krudaj, delikataj, nigraj, buntaj, bluaj, grizaj, dikaj, maldikaj, raspaj kaj glataj. La ŝrankoj estis plenŝtopitaj per libroj. Ili ŝajnis muroj, fermintaj la vivon en sia interno mem. En spegulaĵoj de ŝrankaj vitroj videblis aliaj ŝrankoj, kovritaj de senkoloraj brilantaj makuloj. Grandega globuso, katenita en kupran sferan krucon de ekvatoro kaj meridiano, staris sur ronda tablo.

Turniĝinte al la elirejo, Gray ekvidis super la pordo grandegan pentraĵon, kiu tuj per sia enhavo plenigis sufokan senmovecon de la biblioteko. La pentraĵo montris ŝipon, leviĝantan sur kreston de mara ondego. Ŝaŭmaj strioj estis defluantaj laŭ ĝia flanko. Ĝi estis montrita en la lasta momento de ekflugo. La ŝipo estis iranta rekte al la spektanto. La alte leviĝinta busprito estis ŝirmanta la radikojn de la mastoj. La kresto de la ondego, displugita de la ŝipa kilo, rememorigis pri flugiloj de giganta birdo. Ŝaŭmo flugis en la aeron. La veloj, nebule videblaj el trans la babordo kaj super la busprito, plenaj je furioza ŝtorma forto, estis falantaj malantaŭen per tuta sia masego, por, post transiro de la ondego, rektiĝi, kaj poste, kliniĝante super la abismo, peli la ŝipon al novaj lavangoj. Disŝiritaj nuboj estis malalte tremantaj super la oceano. Malhela lumo estis senespere luktanta kontraŭ alruliĝanta nokta obskuro. Sed plej rimarkinda estis en tiu pentraĵo la homa figuro, staranta sur la teŭgo per la dorso al la spektanto. Ĝi estis esprimanta la tutan staton, eĉ la karakteron de la momento. La pozo de la homo (li disstarigis la piedojn, svinginte la manojn) nenion propre diris pri tio, per kio li estas okupita, sed ĝi estis supoziganta ekstremajn streĉojn de atento, direktita al io sur la ferdeko, nevidebla al la spektanto. Falditajn baskojn de lia kaftano taŭzis la vento; la blanka harligo kaj la nigra spado etendite impetis en la aeron; riĉeco de la kostumo montris en li ŝipestron, la dancanta pozo de la korpo — la eksvingon de la ondego; sen ĉapelo, li estis,

Грэй проникнуть в библиотеку, его поразил пыльный свет, вся сила и особенность которого заключалась в цветном узоре верхней части оконных стекол. Тишина покинутости стояла здесь, как прудовая вода. Темные ряды книжных шкапов местами примыкали к окнам, заслонив их наполовину, между шкапов были проходы, заваленные горами книг. Там — раскрытый альбом с выскользнувшими внутренними листами, там — свитки, перевязанные золотым шнуром; стопы книг угрюмого вида; толстые пласты рукописей, насыпь миниатюрных томиков, трещавших, как кора, если их раскрывали; здесь — чертежи и таблицы, ряды новых изданий, карты; разнообразие переплетов, грубых, нежных, черных, пестрых, синих, серых, толстых, тонких, шершавых и гладких. Шкапы были плотно набиты книгами. Они казались стенами, заключившими жизнь в самой толще своей. В отражениях шкапных стекол виднелись другие шкапы, покрытые бесцветно блестящими пятнами. Огромный глобус, заключенный в медный сферический крест экватора и меридиана, стоял на круглом столе.

Обернувшись к выходу, Грэй увидел над дверью огромную картину, сразу содержанием своим наполнившую душное оцепенение библиотеки. Картина изображала корабль, вздымающийся на гребень морского вала. Струи пены стекали по его склону. Он был изображен в последнем моменте взлета. Корабль шел прямо на зрителя. Высоко поднявшийся бугшприт заслонял основание мачт. Гребень вала, распластаный корабельным килем, напоминал крылья гигантской птицы. Пена неслась в воздух. Паруса, туманно видимые из-за бакборта и выше бугшприта, полные неистовой силы шторма, валились всей громадой назад, чтобы, перейдя вал, выпрямиться, а затем, склоняясь над бездной, мчать судно к новым лавинам. Разорванные облака низко трепетали над океаном. Тусклый свет обреченно боролся с надвигающейся тьмой ночи. Но всего замечательнее была в этой картине фигура человека, стоящего на баке спиной к зрителю. Она выражала все положение, даже характер момента. Поза человека (он расставил ноги, взмахнув руками) ничего собственно не говорила о том, чем он занят, но заставляла предполагать крайнюю напряженность внимания, обращенного к чему-то на палубе, невидимой зрителю. Завернутые полы его кафтана трепались ветром; белая коса и черная шага вытянуто рвались в воздух; богатство костюма выказывало в нем капитана, танцующее положение тела — взмах вала; без шляпы, он был, видимо, поглощен опасным моментом и кричал — но что? Видел ли он, как валится за борт человек,

evidente, absorbita de la danĝera momento kaj krianta — sed kion? Ĉu li vidis, kiel falas ekster la ŝiprandon homo, ĉu li estis ordonanta ŝanĝi halson aŭ, superante la venton, vokis la ferdekestron? Ne pensoj, sed ombroj de tiuj pensoj elkreskis en la animo de Gray, dum li estis spektanta la pentraĵon. Subite ŝajnis al li, ke maldekstre aliris, ekstarinte apude, nevidebla nekonato; sufiĉis turni la kapon, kaj la bizara sento malaperus senspure. Gray sciis tion. Sed li ne estingis la imagon, sed fiksaŭskultis. Sensona voĉo elkriis kelkajn abruptajn frazojn, nekomprenoblajn, kiel la malaja lingvo; aŭdiĝis bruo kvazaŭ de longaj lavangoj; eĥo kaj morna vento plenigis la bibliotekon. Ĉion ĉi Gray aŭdis interne de si. Li ĉirkaŭrigardis: momente estiĝinta silento dispelis la sonorajn araneaĵojn de la fantazio; la ligo kun la tempesto malaperis.

Gray kelkfoje venadis por spekti tiun ĉi pentraĵon. Ĝi iĝis por li tiu necesa vorto en la konversacio de la animo kun la vivo, sen kiu estas malfacile kompreni sin. En la malgranda knabo iom post iom estis metiĝanta la grandega maro. Li parenციĝis kun ĝi, fosante en la biblioteko, eltrovante kaj avide legante tiujn librojn, trans kies ora pordo malfermiĝadis blua brilo de oceano. Tie, semante post la poŭpoj ŝaŭmon, iradis ŝipoj. Parto de ili perdadis velojn, mastojn kaj, kovrata de ondo, malleviĝadis en obskuron de la abismo, kie briletas fosforeskaj fiŝaj okuloj. Aliaj, kaptitaj de surfo, batiĝadis kontraŭ rifojn; kvietiĝanta ondiĝo minace ŝanceladis la ŝipkorpon; la senhomiĝinta ŝipo kun ŝirita rigilaro longe agoniadis, ĝis nova ŝtormo plene frakasadis ĝin. Triaj estis bonorde ŝarĝataj en unu haveno kaj malŝarĝataj en la alia; la ŝipanaro, sidante ĉe taverna tablo, prikantadis la vojaĝon kaj ame drinkis vodkon. Estis tie ankoraŭ ŝipoj-piratoj, kun nigra flago kaj terura, svinganta per tranĉiloj anaro; ŝipoj-fantomoj, brilantaj per morta lumo de blua aŭreolo; militaj ŝipoj kun soldatoj, kanonoj kaj muziko; ŝipoj de sciencaj ekspedicioj, esplorantaj vulkanojn, vegetaĵojn kaj animalojn; ŝipoj kun malbona mistero kaj ribeloj; ŝipoj de malkovroj kaj ŝipoj de aventuroj.

En tiu ĉi mondo, nature, altis super ĉio la figuro de ŝipestro. Li estis la sorto, la animo kaj la racio de la ŝipo. Lia karaktero determinis la laboron kaj la amuzojn de la ŝipanaro. La ŝipanaro mem estis elektata de li persone kaj en multaj aspektoj konformis al liaj inklinoj. Li sciis kutimojn kaj familiajn aferojn de ĉiu homo. Li havis en la okuloj de la subuloj magian scion, danke al kiu li certe iris, ekzemple, el Lisbono en Ŝanhajon, laŭ

приказывал ли повернуть на другой галс или, заглушая ветер, звал боцмана? Не мысли, но тени этих мыслей выросли в душе Грэя, пока он смотрел картину. Вдруг показалось ему, что слева подошел, став рядом, неизвестный невидимый; стоило повернуть голову, как причудливое ощущение исчезло бы без следа. Грэй знал это. Но он не погасил воображения, а прислушался. Беззвучный голос выкрикнул несколько отрывистых фраз, непонятных, как малайский язык; раздался шум как бы долгих обвалов; эхо и мрачный ветер наполнили библиотеку. Все это Грэй слышал внутри себя. Он осмотрелся: мгновенно вставшая тишина рассеяла звучную паутину фантазии; связь с бурей исчезла.

Грэй несколько раз приходил смотреть эту картину. Она стала для него тем нужным словом в беседе души с жизнью, без которого трудно понять себя. В маленьком мальчике постепенно укладывалось огромное море. Он сжился с ним, роясь в библиотеке, выискивая и жадно читая те книги, за золотой дверью которых открывалось синее сияние океана. Там, сея за кормой пену, двигались корабли. Часть их теряла паруса, мачты и, захлебываясь волной, опускалась в тьму пучин, где мелькают фосфорические глаза рыб. Другие, схваченные бурунами, бились о рифы; утихающее волнение грозно шатало корпус; обезлюдевший корабль с порванными снастями переживал долгую агонию, пока новый шторм не разносил его в щепки. Третьи благополучно грузились в одном порту и выгружались в другом; экипаж, сидя за трактирным столом, воспевал плавание и любовно пил водку. Были там еще корабли-пираты, с черным флагом и страшной, размахивающей ножами командой; корабли-призраки, сияющие мертвенным светом синего озарения; военные корабли с солдатами, пушками и музыкой; корабли научных экспедиций, высматривающие вулканы, растения и животных; корабли с мрачной тайной и бунтами; корабли открытий и корабли приключений.

В этом мире, естественно, возвышалась над всем фигура капитана. Он был судьбой, душой и разумом корабля. Его характер определял досуга и работу команды. Сама команда подбиралась им лично и во многом отвечала его наклонностям. Он знал привычки и семейные дела каждого человека. Он обладал в глазах подчиненных магическим знанием, благодаря которому уверенно шел, скажем, из Лиссабона в Шанхай, по необозримым

neĉirkaŭrigardebla spaco. Li rebatadis tempeston per kontraŭago de sistemo de komplikaj penoj, mortigante panikon per mallongaj ordonoj; li navigadis kaj haltadis, kie li deziris; estris eknavigon kaj ŝarĝadon, riparon kaj ripozon; pli granda kaj pli racia potenco en viva afero, plena de seninterrompa movado, estis malfacile imagebla. Tiu potenco per fomiteco kaj pleneco egalas al la potenco de Orfeo.

Tia imago pri ŝipestro, tia aspekto kaj tia vera realeco de lia stato okupis, laŭ rajto de animaj eventoj, la ĉefan lokon en la brilanta konscio de Gray. Neniu profesio, krom tiu, povus tiel sukcese kunfandi en unu tutaĵon ĉiujn trezorojn de la vivo, konservinte netuŝebla delikatan plektaĵon de ĉiu aparta feliĉo. Danĝero, risko, potenco de la naturo, lumo de fora lando, mirakla nekono, ŝaŭma amo, floranta per rendezuo kaj disiĝo; absorbanta bolo de renkontoj, vizaĝoj, okazaĵoj; senlima diverseco de la vivo, dum alte en la ĉielo staras jen la Suda Kruco, jen la Ursino, kaj ĉiuj kontinentoj estas en la atentaj okuloj, kvankam via kajuto plenas je neforlasanta patrujo kun ties libroj, bildoj, leteroj kaj sekaj floroj, ĉirkaŭvolvitaj per silka harbuklo en ŝama amuleto sur la malmola brusto. Aŭtune, en la dekkvina jaro de la vivo, Arturo Gray kaŝe forlasis la hejmon kaj penetris trans la oran pordegon de la maro. Baldaŭ el haveno Dubelto eliris en Marselon skuno «Anselmo», forveturigante ŝipknabon kun malgrandaj manoj kaj aspekto de alivestita knabino. Tiu ŝipknabo estis Gray, la posedanto de eleganta vojaĝsako, de maldikaj, kiel ganto, lakitaj botetoj kaj de batista subvesto kun teksitaj kronoj.

Dum jaro, kiam «Anselmo» vizitadis Francion, Amerikon kaj Hispanion, Gray fordisipis parton de sia havaĵo al kukoj, pagante per tio tributon al la pasinteco, kaj la ceteran parton — por la nuno kaj la estonteco — forkartludis. Li deziris esti «diabla» maristo. Li, sufokiĝante, drinkadis vodkon, kaj dum baniĝo, kun haltanta koro, saltadis en la akvon per la kapo malsupren de sur duklafta alto. Iom post iom li perdis ĉion, krom la ĉefa — sia stranga fluganta animo; li perdis la malfortecon, iĝinte larĝŝultra kaj fortika muskole, la palecon li anstataŭigis per malhela sunbruno, la rafinitan senzorgecon de moviĝoj fordonis kontraŭ certa precizeco de laboranta mano, kaj en liaj pensantaj okuloj reflektiĝis brilo, kiel ĉe homo, rigardanta al fajro. Kaj lia parolo, perdinte malglatan, orgojle sinĝeneman fluan, iĝis konciza kaj preciza, kiel bato de mevo en strion de tremanta fiŝa arĝento.

пространствам. Он отражал бурю противодействием системы сложных усилий, убивая панику короткими приказаниями; плывал и останавливался, где хотел; распоряжался отплытием и нагрузкой, ремонтом и отдыхом; большую и разумнейшую власть в живом деле, полном непрерывного движения, трудно было представить. Эта власть замкнутостью и полнотой равнялась власти Орфея.

Такое представление о капитане, такой образ и такая истинная действительность его положения заняли, по праву душевных событий, главное место в блистающем сознании Грэя. Никакая профессия, кроме этой, не могла бы так удачно сплавить в одно целое все сокровища жизни, сохранив неприкосновенным тончайший узор каждого отдельного счастья. Опасность, риск, власть природы, свет далекой страны, чудесная неизвестность, мелькающая любовь, цветущая свиданием и разлукой; увлекательное кипение встреч, лиц, событий; безмерное разнообразие жизни, между тем как высоко в небе то Южный Крест, то Медведица, и все материки — в зорких глазах, хотя твоя каюта полна непокидающей родины с ее книгами, картинами, письмами и сухими цветами, обвитыми шелковистым локоном в замшевой ладанке на твердой груди. Осенью, на пятнадцатом году жизни, Артур Грэй тайно покинул дом и проник за золотые ворота моря. Вскорости из порта Дубельт вышла в Марсель шхуна "Ансельм", увозя юнгу с маленькими руками и внешностью переодетой девочки. Этот юнга был Грэй, обладатель изящного саквояжа, тонких, как перчатка, лакированных сапожков и батистового белья с вытканными коронами.

В течение года, пока "Ансельм" посещал Францию, Америку и Испанию, Грэй промотал часть своего имущества на пирожном, отдавая этим дань прошлому, а остальную часть — для настоящего и будущего — проиграл в карты. Он хотел быть "дьявольским" моряком. Он, задыхаясь, пил водку, а на купаньи, с замирающим сердцем, прыгал в воду головой вниз с двухсаженной высоты. По-немногу он потерял все, кроме главного — своей странной летящей души; он потерял слабость, став широк костью и крепок мускулами, бледность заменил темным загаром, изысканную беспечность движений отдал за уверенную меткость работающей руки, а в его думающих глазах отразился блеск, как у человека, смотрящего на огонь. И его речь, утратив неравномерную, надменно застенчивую текучесть, стала краткой и точной, как удар чайки в струю за трепетным серебром рыб.

La ŝipestro de «Anselmo» estis bona homo, sed severa maristo, preninta la knabon pro ioma malicemo. En la despera deziro de Gray li vidis nur ekscentran kapricon kaj anticipi jubilis, imagante, kiel post du monatoj Gray diros al li, evitante rigardi en la okulojn: «Ŝipestro Hop, mi gratvundis la kubutojn, grimpante laŭ ŝnuroj; al mi doloras la flankoj kaj la dorso, la fingroj ne malfleksiĝas, la kapo krevas, kaj la kruroj tremas. Ĉiuj ĉi malsekaj ŝnuroj, okdek funtojn pezaj, sur la manoj; ĉiuj ĉi ralikoj, vantoj, vindasoj, haŭseroj, topmastoj kaj topoj estas kreitaj por turmenti mian delikatan korpon. Mi deziras al panjo». Aŭskultinte pense tian deklaron, ŝipestro Hop faradis, same pense, jenan parolon: «Iru do kien vi deziras, mia birdido. Se al viaj sentemaj flugiletoj algluiĝis peĉo, vi povas forlavi ĝin hejme — per odekolono "Rozo-Mimozo"». Tiu elpensita de Hop odekolono pleje ĝojigis la ŝipestron, kaj, fininte la imagatan rebaton, li laŭte ripetadis: «Jes. Iru al "Rozo-Mimozo"».

Tamen la impona dialogo venadis en la kapon de la ŝipestro ĉiam pli kaj pli malofte, ĉar Gray iris al la celo kun kunpremitaj dentoj kaj paliĝinta vizaĝo. Li eltenadis ĝenan laboron kun decida volstreĉo, sentante, ke al li iĝas ĉiam pli kaj pli facile, dum la severa ŝipo enrompiĝadis en lian organismon, kaj nescipovon anstataŭigadis kutimo. Okazadis, ke maŝo de ankra ĉeno faligadis lin, batante kontraŭ la ferdekon, ke kablo, nefiksita sur bito, elŝiriĝadis el liaj manoj, forgratante la haŭton de sur la polmoj, ke vento batadis lin laŭ la vizaĝo per malseka angulo de velo kun enkudrita en ĝin fera ringo, kaj, mallonge dirante, tuta laboro estis torturo, postulanta streĉitan atenton, sed, malgraŭ tio, ke li peze spiris kaj malfacile povis malfleksi la dorson, malestima rideto ne forlasadis lian vizaĝon. Li silente toleris priridojn, mokojn kaj neeviteblan sakradon, ĝis iĝis en la nova sfero «sia», sed post tiam nepre respondadis per bokso al ajna ofendo.

Foje ŝipestro Hop, vidinte, kiel li majstre ligas velon sur jardon, diris al si: «Venko estas sur via flanko, fripono». Kiam Gray malleviĝis sur la ferdekon, Hop vokis lin en sian kajuton kaj, malferminte eluzitan libron, diris: — Aŭskultu atente! Ĉesu fumi! Ni komencas fari el hundido ŝipestron.

Kaj li komencis legi, pli ĝuste, paroli kaj krii, laŭ la libro antikvajn vortojn de la maro. Tio estis la unua leciono de Gray. Dum jaro li ekkonis navigacion, ŝipkonstruadon, maran juron, ŝipgvidadon kaj kontadon. Ŝipestro Hop manpremadis lin kaj diradis:

Капитан "Ансельма" был добрый человек, но суровый моряк, взявший мальчика из некоего злорадства. В отчаянном желании Грэя он видел лишь эксцентрическую прихоть и заранее торжествовал, представляя, как месяца через два Грэй скажет ему, избегая смотреть в глаза: — "Капитан Гоп, я ободрал локти, ползая по снастям; у меня болят бока и спина, пальцы не разгибаются, голова трещит, а ноги трясутся. Все эти мокрые канаты в два пуда на весу рук; все эти леера, ванты, брашпили, тросы, стеньги и саллинги созданы на мучение моему нежному телу. Я хочу к маме". Выслушав мысленно такое заявление, капитан Гоп держал, мысленно же, следующую речь: — "Отправляйтесь куда хотите, мой птенчик. Если к вашим чувствительным крылышкам пристала смола, вы можете отмыть ее дома одеколоном "Роза-Мимоза". Этот выдуманный Гопом одеколон более всего радовал капитана и, закончив воображенную отповедь, он вслух повторял: — Да. Ступайте к "Розе-Мимозе".

Между тем внушительный диалог приходил на ум капитану все реже и реже, так как Грэй шел к цели с стиснутыми зубами и побледневшим лицом. Он выносил беспокойный труд с решительным напряжением воли, чувствуя, что ему становится все легче и легче по мере того, как суровый корабль втамывался в его организм, а неумение заменялось привычкой. Случалось, что петлей якорной цепи его сшибало с ног, ударяя о палубу, что непридержанный у кнека канат вырывался из рук, сдирая с ладоней кожу, что ветер бил его по лицу мокрым углом паруса с вшитым в него железным кольцом, и, короче сказать, вся работа являлась пыткой, требующей пристального внимания, но, как ни тяжело он дышал, с трудом разгибая спину, улыбка презрения не оставляла его лица. Он молча сносил насмешки, издевательства и неизбежную брань, до тех пор пока не стал в новой сфере "своим", но с этого времени неизменно отвечал боксом на всякое оскорбление.

Однажды капитан Гоп, увидев, как он мастерски вяжет на рею парус, сказал себе: "Победа на твоей стороне, плут". Когда Грэй спустился на палубу, Гоп вызвал его в каюту и, раскрыв истрепанную книгу, сказал: — Слушай внимательно! Брось курить! Начинается отделка щенка под капитана.

И он стал читать — вернее, говорить и кричать — по книге древние слова моря. Это был первый урок Грэя. В течение года он познакомился с навигацией, практикой, кораблестроением, морским правом, лоцией и бухгалтерией. Капитан Гоп подавал ему

«Ni».

En Vankuvero Gray-on kaptis letero de la patrino, plena de larmoj kaj timo. Li respondis: «Mi scias. Sed se vi vidus, kiel mi: rigardu per miaj okuloj. Se vi aŭdus, kiel mi: almetu al la orelo konkon: en ĝi estas bruo de eterna ondo; se vi amus, kiel mi — ĉion, en via letero mi trovus, krom amo kaj la ĉeko, — rideton...» Kaj li plu navigadis, ĝis «Anselmo» venis kun kargo en Dubelton, de kie, uzante la halton, la dudek-jara Gray direktis sin por viziti la kastelon. Ĉio estis la sama ĉirkaŭe; same nedetruable en detaloj kaj en ĝenerala impresoj, kiel antaŭ kvin jaroj, nur pli densa iĝis foliaro de junaj ulmoj; ĝia arabesko sur la fasado de la domo deŝoviĝis kaj diskreskis.

La servistoj, alkurintaj al li, ekĝojis, vigliĝis kaj rigidiĝis en la sama respekto, kun kiu, kvazaŭ antaŭ ne pli longe ol hieraŭ, ili renkontadis tiun ĉi Gray-on. Oni diris al li, kie estas la patrino; li trairis en la altan ejon kaj, mallaŭte ferminte la pordon, sensone haltis, rigardante al la grizhariĝinta virino en nigra robo. Ŝi staris antaŭ krucifikso: ŝia pasia flustro estis sonora, kiel plena batado de koro. «Kaj benu marirantojn, vojaĝantojn, malsanantojn, suferantojn kaj kaptitojn», — aŭdis, mallonge spirante, Gray. Poste estis dirite: «kaj mian knabon...» Tiam li diris: «Mi...» Sed ne plu povis ion eldiri. La patrino turniĝis. Ŝi maldikiĝis: en la orgojleco de ŝia maldika vizaĝo lumis nova esprimo, simila al reveninta juneco. Ŝi impete aliris al la filo; mallonga elbrusta rido, retenita ekkrio kaj larmoj en la okuloj — jen ĉio. Sed en tiu ĉi minuto ŝi vivis pli forte kaj pli bone, ol dum la tuta vivo. «Mi tuj rekonis vin, ho, mia kara, mia eta!» Kaj Gray vere ĉesis esti plenaĝa. Li aŭskultis pri la morto de la patro, poste rakontis pri si. Ŝi atentis sen riproĉoj kaj kontraŭdiroj, sed interne de si — en ĉio, kion li asertadis, kiel la veron de sia vivo, — ŝi vidis nur ludilojn, per kiuj amuzas sin ŝia knabo. Tiuj ludiloj estis kontinentoj, oceanoj kaj ŝipoj.

Gray estis en la kastelo sep tagojn; en la oka tago, preninte grandan monsumon, li revenis en Dubelton kaj diris al ŝipestro Hop: «Dankon. Vi estis bona kamarado. Adiaŭ do, mia mentoro, — ĉi tie li firmigis la veran sencon de tiu ĉi vorto per terura, kiel vajco, manpremo, — nun mi navigados aparte, sur propra ŝipo». Hop ruĝiĝis, kraĉis, elŝiris la manon kaj ekiris for, sed Gray, atinginte, brakumis lin. Kaj ili eksidis en gastejo, ĉiuj kune, dudek kvar homoj, inklude la ŝipanaron, kaj drinkis, kaj kriis, kaj kantis, kaj

руку и говорил: "Мы".

В Ванкувере Грэй поймало письмо матери, полное слез и страха. Он ответил: "Я знаю. Но если бы ты видела, как я; посмотри моими глазами. Если бы ты слышала, как я: приложи к уху раковину: в ней шум вечной волны; если бы ты любила, как я — все, в твоём письме я нашел бы, кроме любви и чека, — улыбку..." И он продолжал плавать, пока "Ансельм" не прибыл с грузом в Дубельт, откуда, пользуясь остановкой, двадцатилетний Грэй отправился навестить замок. Все было то же кругом; так же нерушимо в подробностях и в общем впечатлении, как пять лет назад, лишь гуще стала листва молодых вязов; её узор на фасаде здания сдвинулся и разросся.

Слуги, сбегавшиеся к нему, обрадовались, встрепенулись и замерли в той же почтительности, с какой, как бы не далее как вчера, встречали этого Грэй. Ему сказали, где мать; он прошел в высокое помещение и, тихо прикрыв дверь, неслышно остановился, смотря на поседевшую женщину в черном платье. Она стояла перед распятием: её страстный шепот был звучен, как полное биение сердца. — "О плавающих, путешествующих, болеющих, страдающих и плененных", — слышал, коротко дыша, Грэй. Затем было сказано: — "и мальчику моему..." Тогда он сказал: — "Я ..." Но больше не мог ничего выговорить. Мать обернулась. Она похудела: в надменности её тонкого лица светилось новое выражение, подобное возвращенной юности. Она стремительно подошла к сыну; короткий грудной смех, сдержанное восклицание и слезы в глазах — вот все. Но в эту минуту она жила сильнее и лучше, чем за всю жизнь. — "Я сразу узнала тебя, о, мой милый, мой маленький!" И Грэй действительно перестал быть большим. Он выслушал о смерти отца, затем рассказал о себе. Она внимала без упреков и возражений, но про себя — во всем, что он утверждал, как истину своей жизни, — видела лишь игрушки, которыми забавляется её мальчик. Такими игрушками были материки, океаны и корабли.

Грэй пробыл в замке семь дней; на восьмой день, взяв крупную сумму денег, он вернулся в Дубельт и сказал капитану Гопу: "Благодарю. Вы были добрым товарищем. Прощай же, старший товарищ, — здесь он закрепил истинное значение этого слова жутким, как тиски, рукопожатием, — теперь я буду плавать отдельно, на собственном корабле". Гоп вспыхнул, плюнул, вырвал руку и пошел прочь, но Грэй, догнав, обнял его. И они уселись в гостинице, все вместе, двадцать четыре человека с командой, и пили, и

etrinkis kaj formanĝis ĉion, kio estis en la bufedo kaj en la kuirejo.

Pasis ankoraŭ malmulta tempo, kaj en la haveno Dubelto vespera stelo brileris super nigra linio de nova masto. Tio estis «Sekreto», aĉetita de Gray; trimasta galioto (Grin eraris: ekzistas nur dumastaj galiotoj (rim. de la tradukinto)) je ducent sesdek tunoj. Tiel, estante ŝipestro kaj proprulo de la ŝipo, Arturo Gray navigadis ankoraŭ kvar jarojn, ĝis la sorto venigis lin en Liss-on. Sed li jam por ĉiam enmemorigis tiun mallongan elbrustan ridon, plenan de kora muziko, per kiu li estis renkontita hejme, kaj dufoje dum jaro vizitadis la kastelon, lasante al la virino kun arĝentaj haroj nefirman certecon pri tio, ke tia granda knabo, verŝajne, sukcesos regi siajn ludilojn.

III. Mateniĝo

Ŝaŭma strio post la poŭpo de «Sekreto», la ŝipo de Gray, trairis la oceanon kiel blanka streko kaj estingiĝis en brilo de vesperaj lumoj de Liss. La ŝipo ekstaris en rodo proksime de la lumturo.

Dum dek tagoj «Sekreto» estis malŝarĝanta silkon, kafon kaj teon, la dek unuan tagon la ŝipanaro pasigis sur la bordo, en ripozo kaj vinaj vaporoj; en la dek dua tago Gray obtuze eksopiris, sen ajna kaŭzo, ne komprenante la sopiron.

Jam matene, ĵus vekigiĝinte, li tuj eksentis, ke tiu tago komenciĝis por li en nigraj radioj. Li morne vestis sin, malvolonte matenmanĝis, forgesis legi ĵurnalon kaj longe fumis, enprofundiĝinta en neesprimeblan mondon de sencela streĉo; inter malklare aperantaj vortoj vagis neagnoskitaj deziroj, reciproke neniigante sin per egala peno. Tiam li okupiĝis pri laboro.

Akompanata de la ferdekestro, Gray pririgardis la ŝipon, ordonis streĉi la vantojn, malstreĉi la droson, purigi la klusojn, ŝanĝi la ĵibon, gudri la ferdekon, senpolvigi la kompason, malfermi, aerumi kaj balai la holdon. Sed la laboro ne distris Gray-on. Plena de maltrankvila atento al la tristeco de la tago, li travivis ĝin inciteme kaj malgaje: lin kvazaŭ vokis iu, sed li forgesis, kiu kaj kien.

Vespere li eksidis en sia kajuto, prenis libron kaj longe kontraŭdiradis al la aŭtoro, farante sur la marĝenoj paradoksajn notojn. Dum ioma tempo lin amuzadis tiu ludo, tiu konversacio kun mortinto, potencanta el la ĉerko. Poste, preninte la pipon, li dronis en blua fumo, vivante inter fantomaj arabeskoj, aperantaj en ĝiaj ŝanceliĝemaj tavoloj. Tabako havas teruran povon; kiel oleo, elverŝita en

кричали, и пели, и выпили и съели все, что было на буфете и в кухне.

Прошло еще мало времени, и в порте Дубельт вечерняя звезда сверкнула над черной линией новой мачты. То был "Секрет", купленный Грэм; трехмачтовый галиот в двести шестьдесят тонн. Так, капитаном и собственником корабля Артур Грэй плывал еще четыре года, пока судьба не привела его в Лисе. Но он уже навсегда запомнил тот короткий грудной смех, полный сердечной музыки, каким встретили его дома, и раза два в год посещал замок, оставляя женщине с серебряными волосами нетвердую уверенность в том, что такой большой мальчик, пожалуй, справится с своими игрушками.

III РАССВЕТ

Струя пены, отбрасываемая кормой корабля Грэй "Секрет", прошла через океан белой чертой и погасла в блеске вечерних огней Лисса. Корабль встал на рейде недалеко от маяка.

Десять дней "Секрет" выгружал чесучу, кофе и чай, одиннадцатый день команда провела на берегу, в отдыхе и винных парах; на двенадцатый день Грэй глухо затосковал, без всякой причины, не понимая тоски.

Еще утром, едва проснувшись, он уже почувствовал, что этот день начался в черных лучах. Он мрачно оделся, неохотно позавтракал, забыл прочитать газету и долго курил, погруженный в невыразимый мир бесцельного напряжения; среди смутно возникающих слов бродили непризнанные желания, взаимно уничтожая себя равным усилием. Тогда он занялся делом.

В сопровождении боцмана Грэй осмотрел корабль, велел подтянуть ванты, ослабить штуртрос, почистить клюзы, переменить кливер, просмолить палубу, вычистить компас, открыть, проветрить и вымести трюм. Но дело не развлекало Грэя. Полный тревожного внимания к тоскливости дня, он прожил его раздражительно и печально: его как бы позвал кто-то, но он забыл, кто и куда.

Под вечер он уселся в каюте, взял книгу и долго возражал автору, делая на полях заметки парадоксального свойства. Некоторое время его забавляла эта игра, эта беседа с властвующим из гроба мертвым. Затем, взяв трубку, он утонул в синем дыме, живя среди призрачных арабесок, возникающих в его зыбких слоях. Табак страшно могуч; как масло, вылитое в скачущий разрыв волн,

saltantan disŝiraĵon de ondoj, mildigas ilian furiozon, same efikas ankaŭ tabako: mildigante incitiĝon de emocioj, ĝi malaltigas ilin je kelkaj gradoj; ili sonas pli glate kaj muzike. Tial la sopiro de Gray, perdinte finfine post tri pipoj agreseman karakteron, transiris en mediteman distriĝemon. Tia stato daŭris ankoraŭ ĉirkaŭ horon; kiam malaperis la anima nebulo, Gray rekonsciiĝis, ekdeziris moviĝon kaj eliris sur la ferdekon. Estis plena nokto; ekster la ŝipo en dormo de la nigra akvo dormetis steloj kaj lumoj de la mastaj lanternoj. Varma, kiel vango, aero odoris per maro. Gray levis la kapon, mallarĝigis la okulojn al ora braĝo de stelo; momente tra kapturnaj mejloj penetris en liajn pupilojn fajra pinglo de la fora planedo. Obtuzo bruo de la vespera urbo estis atinganta la aŭdon el profundo de la golfo; fojfoje kun vento laŭ la sentema akvo enflugadis borda frazo, dirita kvazaŭ sur la ferdeko; klare soninte, ĝi estingiĝadis en knarado de rigilaro; sur la teŭgo ekbrilis alumeto, priluminte fingrojn, rondajn okulojn kaj lipharojn. Gray fajfis; la fajro de la pipo movetiĝis kaj eknaĝis al li; baldaŭ la ŝipestro ekvidis en mallumo la manojn kaj la vizaĝon de la vaĉanto.

— Diru al Letiko, — diris Gray, — ke li veturos kun mi. Li prenu fiŝkaptilojn.

Li malleviĝis en boaton, kie atendis dum ĉirkaŭ dek minutoj. Letiko, lerta, iom friponema junulo, brue frapinte per la remiloj la flankon de la boato, donis ilin al Gray; poste li malleviĝis mem, ordigis la remilingojn kaj ŝovis sakon kun provianto en la poŭpon de la boato. Gray eksidis al la rudro.

— Kien vi ordonas navigi, ŝipestro? — demandis Letiko, rondirigante la boaton per la dekstra remilo.

La ŝipestro silentis. La matroso sciis, ke en tiun silenton oni ne rajtas enmeti eĉ vorton, kaj tial, eksilentinte mem, komencis forte remi.

Gray prenis kurson al la alta maro, poste komencis teni sin ĉe la maldekstra bordo. Al li estis tutegale, kien navigi. La rudro obtuze lirladis; tintadis kaj plaŭdadis la remiloj, ĉio cetera estis maro kaj silento.

Dum tago homo atentis tioman multon da pensoj, impresoj, paroloj kaj vortoj, ke ĉio ĉi povus konsistigi plurajn dikajn librojn. La vizaĝo de la tago ricevas certan esprimon, sed Gray hodiaŭ vane rigardis en tiun vizaĝon. En ties malklaraj trajtoj lumis unu el tiuj emocioj, kiaj multas, sed ne havas nomon. Kiel ajn nomu ilin, ili restos por ĉiam ekster vortoj kaj eĉ nocioj, similaj al sugesto de aromo. Sub potenco de tia emocio estis nun Gray; kvankam li povus diri: «Mi atendas, mi vidas, mi baldaŭ ekscios...», — sed

смиряет их бешенство, так и табак: смягчая раздражение чувств, он сводит их несколькими тонами ниже; они звучат плавнее и музыкальнее. Поэтому тоска Грэя, утратив наконец после трех трубок наступательное значение, перешла в задумчивую рассеянность. Такое состояние длилось еще около часа; когда исчез душевный туман, Грэй очнулся, захотел движения и вышел на палубу. Была полная ночь; за бортом в сне черной воды дремали звезды и огни мачтовых фонарей. Теплый, как щека, воздух пахнул морем. Грэй, поднял голову, прищурился на золотой уголь звезды; мгновенно через умопомрачительность миль проникла в его зрачки огненная игла далекой планеты. Глухой шум вечернего города достигал слуха из глубины залива; иногда с ветром по чуткой воде влетала береговая фраза, сказанная как бы на палубе; ясно прозвучав, она гасла в скрипе снастей; на баке вспыхнула спичка, осветив пальцы, круглые глаза и усы. Грэй свистнул; огонь трубки двинулся и поплыл к нему; скоро капитан увидел во тьме руки и лицо вахтенного.

— Передай Летике, — сказал Грэй, — что он поедет со мной. Пусть возьмет удочки.

Он спустился в шлюп, где ждал минут десять. Летика, проворный, жуликоватый парень, загремев о борт веслами, подал их Грэю; затем спустился сам, наладил уключины и сунул мешок с провизией в корму шлюпа. Грэй сел к рулю.

— Куда прикажете плыть, капитан? — спросил Летика, кружа лодку правым веслом.

Капитан молчал. Матрос знал, что в это молчание нельзя вставлять слова, и поэтому, замолчав сам, стал сильно грести.

Грэй взял направление к открытому морю, затем стал держаться левого берега. Ему было все равно, куда плыть. Руль глухо журчал; звякали и плескали весла, все остальное было морем и тишиной.

В течение дня человек внимает такому множеству мыслей, впечатлений, речей и слов, что все это составило бы не одну толстую книгу. Лицо дня приобретает определенное выражение, но Грэй сегодня тщетно вглядывался в это лицо. В его смутных чертах светилось одно из тех чувств, каких много, но которым не дано имени. Как их ни называть, они останутся навсегда вне слов и даже понятий, подобные внушению аромата. Во власти такого чувства был теперь Грэй; он мог бы, правда,

eĉ tiuj vortoj egalas al nenio pli, ol apartaj desegnaĵoj rilate de arkitektura koncepto. En tiuj ideoj estis ankoraŭ forto de hela ekscito.

Tie, kie ili navigis, maldekstre per onda densiĝo de mallumo videblis la bordo. Super ruĝa vitro de fenestroj flugis fajreroj de fumtuboj; tio estis Kaperno. Gray aŭdis insultadon kaj bojadon. Lumoj de la vilaĝo estis rememorigantaj pri forna pordeto, trabulinta per truetoj, tra kiuj videblas flamanta karbo. Dekstre estis la oceano, evidenta, kiel ĉeesto de dormanta homo. Preterinte Kapernon, Gray turnis al la bordo. Ĉi tie la akvo estis malrapide leviĝanta; lumiginte la lanternon, li ekvidis kavojn de la deklivo kaj ties suprajn, pendantajn elstarajojn; tiu loko ekplaĉis al li.

— Ĉi tie ni fiŝkaptos, — diris Gray, frapante la ŝultron de la remanto.

La matroso eligis nedifinitan sonon.

— Unuafoje mi navigas kun tia ŝipestro, — murmuris li. — La ŝipestro estas bona, sed malsimila. Komplika ŝipestro. Tamen, mi ŝatas lin.

Enpikinte la remilon en ŝlimon, li alligis al ĝi la boaton, kaj ili ambaŭ leviĝis supren, grimpante laŭ ŝtonoj, elsaltantaj el sub la genuoj kaj kubutoj. De la deklivo estis etendiĝanta arba densejo. Aŭdiĝis frapado de hakilo, forsekcanta sekan trunkon; faliginte la arbon, Letiko aranĝis lignofajron sur la deklivo. Ekmoviĝis ombroj kaj flamo, reflektita de la akvo; en retiriĝinta obskuro iĝis prilumitaj herbo kaj branĉoj; super la lignofajro tremis, brilante, aero, ĉirkaŭvolvita per fumo.

Gray eksidis ĉe la lignofajro.

— Jen, — diris li, etendante botelon, — drinku, Letiko, kamarado, je la sano de ĉiuj sobruoloj. Interalie, vi prenis ne la kininan, sed la zingibran.

— Pardonu, ŝipestro, — respondis la matroso, restarigante la spiradon. — Permesu al mi almanĝi per tio... — Li forronĝis tutan duonon de kokido kaj, elpreninte el la buŝo la flugileton, daŭrigis: — Mi scias, ke vi ŝatas la kininan. Sed estis mallume, kaj mi hastis. Zingibro, vidu, kruebligas homon. Kiam mi bezonas interbatiĝi, mi drinkas zingibran likvoron. — Dum la ŝipestro manĝis kaj drinkis, la matroso ĵetadis oblikvajn rigardojn al li, poste, ne deteninte sin, diris: — Ĉu estas vero, ŝipestro, kion oni diras, ke vi devenas el nobela familio?

— Tio estas ne interesa, Letiko. Prenu la fiŝkaptilon

сказать: — "Я жду, я вижу, я скоро узнаю ...", — но даже эти слова равнялись не большему, чем отдельные чертежи в отношении архитектурного замысла. В этих веяниях была еще сила светлого возбуждения.

Там, где они плыли, слева волнистым сгущением тьмы проступал берег. Над красным стеклом окон носились искры дымовых труб; это была Каперна. Грэй слышал перебранку и лай. Огни деревни напоминали печную дверцу, прогоревшую дырочками, сквозь которые виден пылающий уголь. Направо был океан, явственный, как присутствие спящего человека. Миновав Каперну, Грэй повернул к берегу. Здесь тихо прибывало водой; засветив фонарь, он увидел ямы обрыва и его верхние, нависшие выступы; это место ему понравилось.

— Здесь будем ловить рыбу, — сказал Грэй, хлопая гребца по плечу.

Матрос неопределенно хмыкнул.

— Первый раз плаваю с таким капитаном, — пробормотал он. — Капитан дельный, но непохожий. Загвоздистый капитан. Впрочем, люблю его.

Забив весло в ил, он привязал к нему лодку, и оба поднялись вверх, карабкаясь по выскакивающим из-под колен и локтей камням. От обрыва тянулась чаща. Раздался стук топора, ссекающего сухой ствол; повалив дерево, Летика развел костер на обрыве. Двинулись тени и отраженное водой пламя; в отступившем мраке высветились трава и ветви; над костром, перевитый дымом, сверкая, дрожал воздух.

Грэй сел у костра.

— Ну-ка, — сказал он, протягивая бутылку, — выпей, друг Летика, за здоровье всех трезвенников. Кстати, ты взял не хинную, а имбирную.

— Простите, капитан, — ответил матрос, переводя дух. — Разрешите закусить этим... — Он отгрыз сразу половину цыпленка и, вынув изо рта крылышко, продолжал: — Я знаю, что вы любите хинную. Только было темно, а я торопился. Имбирь, понимаете, ожесточает человека. Когда мне нужно подраться, я пью имбирную. Пока капитан ел и пил, матрос искоса поглядывал на него, затем, не удержавшись, сказал: — Правда ли, капитан, что говорят, будто бы родом вы из знатного семейства?

— Это не интересно, Летика. Бери удочку и лови,

kaj kaptu, se vi deziras.

— Kaj vi?

— Ĉu mi? Mi ne scias. Eble. Sed... poste. Letiko malvolvis la fiŝkaptilon, aldirante per versoj, en kio li estis majstro, por granda admiro de la ŝipanaro: — El ŝnureto kaj bastono elfariĝis longa vip', almetinte hokon fine, longe fajfis mi per lip'. — Poste li tiklis per la fingro vermojn en la skatolo. — Tiu verm' en tero vagis, vivo pasis kun plezur', sed sur hokon fine trafis, kaj formanĝos ĝin silur'.

Finfine, li foriris kun kantado: — Nokt' silentas, brando belas, sturgoj preĝas al Fortun', kaj haringo time svenas — kaptas ja Letiko nun!

Gray ekkuŝis ĉe la lignofajro, rigardante al la akvo, reflektanta la fajron. Li pensis, sed sen partopreno de la volo; en tiu stato la penso, distre tenante la ĉirkaŭaĵon, malklare vidas ĝin; ĝi kuras, simile al ĉevalo en densa homamaso, dispremante, dispuŝante kaj haltigante; vakuo, tumulto kaj prokrasto alterne akompanas ĝin. Ĝi vagas en la animo de la aĵoj; de intensa emocio ĝi hastas al sekretaj aludoj; ĝi rondiras laŭ la tero kaj la ĉielo, vive konversacias kun imagataj personoj, estingas kaj ornamas rememorojn. En tiu nuba moviĝo ĉio estas viva kaj kontrasta, kaj ĉio estas malkonsekvenca, kiel deliro. Kaj ofte ridetas la ripozanta konscio, vidante, ekzemple, kiel en meditojn pri la sorto subite venas gaste tute malkonvena imago: iu vergeto, rompita antaŭ du jaroj. Tiel pensis ĉe la lignofajro Gray, sed estis «ie» — ne ĉi tie.

La kubuto, per kiu li apogis sin, subtenante per la mano la kapon, malsekiĝis kaj rigidiĝis. Pale lumis la steloj, la obskuron plifortigis antaŭmatena streĉo. La ŝipestro komencis ekdormi, sed ne rimarkis tion. Li ekdeziris drinki, kaj etendis la manon al la sako, malligante ĝin jam en sonĝo. Poste li ĉesis sonĝi; sekvaj du horoj estis por Gray ne pli longaj ol tiuj sekundoj, dum kiuj li klinis la kapon sur la manojn. Dum tiu tempo Letiko aperadis ĉe la lignofajro dufoje, fumadis kaj rigardadis pro scivolemo en buŝojn de kaptitaj fiŝoj — kio estas tie? Sed tie, memkompreneble, estis nenio.

Vekiĝinte, Gray por momento forgesis, kiel li trafis en tiun ĉi lokon. Kun mirego vidis li la feliĉan brilon de la mateno, la deklivon de la bordo inter tiuj branĉoj kaj la flamantan bluan foron; super la horizonto, sed samtempe ankaŭ super liaj piedoj pendis folioj de avelujo. Malsupre de la deklivo — kun impresio, ke ĝuste sub la dorso de Gray — siblis mallaŭta surfo. Glitinte de sur folio, rosa guto disfluis

если хочешь.

— А вы?

— Я? Не знаю. Может быть. Но... потом. Летика размотал удочку, приговаривая стихами, на что был мастер, к великому восхищению команды: — Из шнурка и деревяшки я изладил длинный хлыст и, крючок к нему приделав, испустил протяжный свист. — Затем он пощекотал пальцем в коробке червей. — Этот червь в земле скитался и своей был жизни рад, а теперь на крюк попался — и его сомы съедят.

Наконец, он ушел с пением: — Ночь тиха, прекрасна водка, трепещите, осетры, хлопнись в обморок, селедка, — удит Летика с горы!

Грэй лег у костра, смотря на отражавшую огонь воду. Он думал, но без участия воли; в этом состоянии мысль, рассеянно удерживая окружающее, смутно видит его; она мчится, подобно коню в тесной толпе, давя, расталкивая и останавливая; пустота, смятение и задержка попеременно сопутствуют ей. Она бродит в душе вещей; от яркого волнения спешит к тайным намекам; кружится по земле и небу, жизненно беседует с воображенными лицами, гасит и украшает воспоминания. В облачном движении этом все живо и выпукло и все бессвязно, как бред. И часто улыбается отдыхающее сознание, видя, например, как в размышление о судьбе вдруг жалуется гостем образ совершенно неподходящий: какой-нибудь пруттик, сломанный два года назад. Так думал у костра Грэй, но был "где-то" — не здесь.

Локоть, которым он опирался, поддерживая рукой голову, просырал и затек. Бледно светились звезды, мрак усилился напряжением, предшествующим рассвету. Капитан стал засыпать, но не замечал этого. Ему захотелось выпить, и он потянулся к мешку, развязывая его уже во сне. Затем ему перестало сниться; следующие два часа были для Грэя не долее тех секунд, в течение которых он склонился головой на руки. За это время Летика появлялся у костра дважды, курил и засматривал из любопытства в рот пойманным рыбам — что там? Но там, само собой, ничего не было.

Проснувшись, Грэй на мгновение забыл, как попал в эти места. С изумлением видел он счастливый блеск утра, обрыв берега среди этих ветвей и пылающую синюю даль; над горизонтом, но в то же время и над его ногами висели листья орешника. Внизу обрыва — с впечатлением, что под самой спиной Грэя — шипел тихий прибой. Мелькнув с листа, капля росы растеклась по сонному лицу холодным шлепком. Он

laŭ la dormema vizaĝo per malvarma frapo. Li ekstaris. Ĉie jubilis lumo. La malvarmiĝinta braĝo de la lignofajro estis kroĉiĝanta al la vivo per maldika strieto de fumo. Ties odoro donis al la plezuro spiri per la aero de arbara verdaĵo sovaĝan ĉarmon.

Letiko forestis; li absorbiĝis; li, ŝvitinte, estis fiŝkaptanta kun entuziasmo de pasia ludanto. Gray eliris el la densejo en arbustaron, disĵetitan laŭ la deklivo de la monteto. Fumis kaj brulis herbo; humidaj floroj aspektis kiel infanoj, perforte lavitaj per malvarma akvo. La verda mondo spiris per sennombraj etaj buŝoj, malhelpante al Gray pasi inter sia jubilanta denso. La ŝipestro elgrimis sur malfermitan lokon, prikreskitan de bunta herbo, kaj ekvidis ĉi tie dormantan junulinon.

Li singarde forŝovis per la mano branĉon kaj haltis kun sento de danĝera trovaĵo. En distanco de ne pli ol kvin paŝoj, volviĝinte, alfleksinte unu kruron kaj etendinte la alian, kuŝis per la kapo sur la komforte submetitaj manoj la laca Assol. Ŝiaj haroj malordiĝis; ĉe la kolo malagrafiĝis butono, malferminte blankan kaveton; la disĵetiĝinta jupo nudigis la genuojn; la okulharoj dormis sur la vango, en ombro de la delikata, elstaranta tempio, duonfermita de malhela buklo; la etfingro de la dekstra mano, kiu estis sub la kapo, alfleksiĝis al la nuko. Gray ekkaŭris, rigardante en la vizaĝon de la knabino de malsupre, kaj ne suspektis, ke li similas al la faŭno el la pentraĵo de Arnaldo Böcklin.

Probable, en aliaj cirkonstancoj tiu knabino estus rimarkita de li nur per la okuloj, sed ĉi tie li alie ekvidis ŝin. Ĉio ekmoviĝis, ĉio ekridetis en li. Certe, li konis nek ŝin, nek ŝian nomon, nek, des pli, kial ŝi ekdormis sur la bordo, sed li estis tre kontenta pri tio. Li ŝatis bildojn sen klarigoj kaj subskribaĵoj. Impreso de tia bildo estas nekompareble pli forta; ĝia enhavo, ne ligita per vortoj, iĝas senlima, konfirmante ĉiujn konjektojn kaj pensojn.

Ombro de foliaro alŝoviĝis pli proksime al la trunkoj, sed Gray plu sidis en la sama maloportuna pozo. Ĉio dormis sur la junulino: dormis la malhelaj haroj, dormis la robo kaj la faldoj de la robo; eĉ herbo apud ŝia korpo, ŝajnis, ekdormetis pro simpatio. Kiam la impreso iĝis plena, Gray eniris en ĝian varman subkaptantan ondon kaj fornaĝis kun ĝi. Jam delonge Letiko estis krianta: «Ŝipestro, kie vi estas?» — sed la ŝipestro ne aŭdis lin.

Kiam li finfine ekstaris, inklino al neordinaraĵoj kaptis lin subite kun decidemo kaj inspiro de incitita virino. Penseme cedante al ĝi, li demetis de sur sia fingro

vстал. Везде торжествовал свет. Остывшие головни костра цеплялись за жизнь тонкой струей дыма. Его запах придавал удовольствию дышать воздухом лесной зелени дикую прелесть.

Летика не было; он увлекся; он, вспотев, удил с увлечением азартного игрока. Грэй вышел из чащи в кустарник, разбросанный по скату холма. Дымилась и горела трава; влажные цветы выглядели как дети, насильно умытые холодной водой. Зеленый мир дышал бесчисленностью крошечных ртов, мешая проходить Грэю среди своей ликующей тесноты. Капитан выбрался на открытое место, заросшее пестрой травой, и увидел здесь спящую молодую девушку.

Он тихо отвел рукой ветку и остановился с чувством опасной находки. Не далее как в пяти шагах, свернувшись, подобрал одну ножку и вытянув другую, лежала головой на уютно подвернутых руках утомившаяся Ассоль. Ее волосы сдвинулись в беспорядке; у шеи расстегнулась пуговица, открыв белую ямку; раскинувшаяся юбка обнажала колени; ресницы спали на щеке, в тени нежного, выпуклого виска, полузакрытого темной прядью; мизинец правой руки, бывшей под головой, пригнулся к затылку. Грэй присел на корточки, заглядывая девушке в лицо снизу и не подозревая, что напоминает собой фавна с картины Арнольда Беклина.

Быть может, при других обстоятельствах эта девушка была бы замечена им только глазами, но тут он иначе увидел ее. Все стронулось, все усмехнулось в нем. Разумеется, он не знал ни ее, ни ее имени, ни, тем более, почему она уснула на берегу, но был этим очень доволен. Он любил картины без объяснений и подписей. Впечатление такой картины несравненно сильнее; ее содержание, не связанное словами, становится безграничным, утверждая все догадки и мысли.

Тень листы подобралась ближе к стволам, а Грэй все еще сидел в той же малоудобной позе. Все спало на девушке: спал;! темные волосы, спало платье и складки платья; даже трава поблизости ее тела, казалось, задремала в силу сочувствия. Когда впечатление стало полным, Грэй вошел в его теплую подмывающую волну и уплыл с ней. Давно уже Летика кричал: — "Капитан. где вы?" — но капитан не слышал его.

Когда он наконец встал, склонность к необычному застала его врасплох с решимостью и вдохновением раздраженной женщины. Задумчиво уступая ей, он

antikvan valoran ringon, ne senbaze meditante, ke, eble, per tio li sufloras al la vivo ion gravan, similan al ortografio. Li garde mallevis la ringon sur la malgrandan etfingron, blankantan el post la nuko. La etfingro malpacience ektiris sin kaj malstreĉiĝis. Ĵetinte ankoraŭfoje rigardon al tiu ripozanta vizaĝo, Gray turnis sin kaj ekvidis en la arbustoj la alte levitajn brovojn de la matroso. Letiko, malferminte la buŝon, gapis al la okupiĝoj de Gray kun tia miro, kun kiu, verŝajne, rigardis Jona al la faŭko de sia meblita fiŝego.

— Ha, tio estas vi, Letiko! — diris Gray. — Rigardu al ŝi. Ŝi belas, ĉu ne?

— Mirakla arta pentraĵo! — flustre ekkriis la matroso, kiu ŝatis librajn esprimojn. — En la prezento de la cirkonstancoj estas io dispozicia. Mi kaptis kvar murenojn kaj ankoraŭ iun dikan, kiel veziko.

— Silenton, Letiko. Ni foriru de ĉi tie.

Ili deiris en arbustojn. Ili devis nun direkti sin al la boato, sed Gray prokrastis, pririgardante la foron de la malalta bordo, kie super verdaĵo kaj sablo estis verŝiĝanta matena fumo de tuboj de Kaperno. En tiu fumo li ree ekvidis la junulinon.

Tiam li decide turnis sin, malleviĝante laŭlonge de la deklivo; la matroso, ne demandante, kio okazis, iris malantaŭe; li sentis, ke ree venis nepra silento. Jam apud unuaj konstruaĵoj Gray subite diris: — Ĉu vi povas determini, Letiko, per via sperta okulo, kie estas taverno ĉi tie? — Probable, jen tiu nigra tegmento, — divenis Letiko, — sed, tamen, povas esti, ke ne tiu.

— Kio do en tiu tegmento estas speciala?

— Mi mem ne scias, ŝipestro. Nenio pli, ol la voĉo de la koro.

Ili aliris al la domo; tio vere estis la taverno de Menners. En malfermita fenestro, sur tablo, videblis botelo; apud ĝi ies malpura mano estis melkanta duongrizan lipharon.

Kvankam la horo estis frua, en la komuna halo de la taverneto instaligis tri homoj. Ĉe la fenestro sidis karbisto, la posedanto de la ebriaj lipharoj, jam rimarkitaj de ni; inter la bufedo kaj la interna pordo de la halo, antaŭ ovaĵo kaj biero situis du fiŝistoj. Menners, alta junulo kun lentuga enua vizaĝo kaj kun tiu speciala esprimo de ruza vigleco en la miopaj okuloj, kiu estas ĝenerale karaktera por vendistoj, estis viŝanta vazaron ĉe la vendotablo. Sur la malpura planko kuŝis la suna kadro de la

снял с пальца старинное дорогое кольцо, не без основания размышляя, что, может быть, этим подсказывает жизни нечто существенное, подобное орфографии. Он бережно опустил кольцо на малый мизинец, белевший из-под затылка. Мизинец нетерпеливо двинулся и поник. Взглянув еще раз на это отдыхающее лицо, Грэй повернулся и увидел в кустах высоко поднятые брови матроса. Летика, разинув рот, смотрел на занятия Грэя с таким удивлением, с каким, верно, смотрел Иона на пасть своего мебелированного кита.

— А, это ты, Летика! — сказал Грэй. — Посмотри-ка на нее. Что, хороша?

— Дивное художественное полотно! — шепотом закричал матрос, любивший книжные выражения. — В соображении обстоятельств есть нечто располагающее. Я поймал четыре мурены и еще какую-то толстую, как пузырь.

— Тише, Летика. Уберемся отсюда.

Они отошли в кусты. Им следовало бы теперь повернуть к лодке, но Грэй медлил, рассматривая даль низкого берега, где над зеленью и песком лился утренний дым труб Каперны. В этом дыме он снова увидел девушку.

Тогда он решительно повернул, спускаясь вдоль склона; матрос, не спрашивая, что случилось, шел сзади; он чувствовал, что вновь наступило обязательное молчание. Уже около первых строений Грэй вдруг сказал: — Не определишь ли ты, Летика, твоим опытным глазом, где здесь трактир? — Должно быть, вон та черная крыша, — сообразил Летика, — а, впрочем, может, и не она.

— Что же в этой крыше приметного?

— Сам не знаю, капитан. Ничего больше, как голос сердца.

Они подошли к дому; то был действительно трактир Меннерса. В раскрытом окне, на столе, виднелась бутылка; возле нее чья-то грязная рука доила полуседой ус.

Хотя час был ранний, в общей зале трактирчика расположилось три человека У окна сидел угольщик, обладатель пьяных усов, уже замеченных нами; между буфетом и внутренней дверью зала, за яичницей и пивом помещались два рыбака. Меннерс, длинный молодой парень, с веснушчатым скучным лицом и тем особенным выражением хитрой бойкости в подслеповатых глазах, какое присуще торгашам вообще, перетирал за стойкой посуду. На грязном полу лежал солнечный переплет

fenestro.

Kiam Gray eniris en strion de fuma lumo, Menners, respekte riverencante, eliris el sia fermaĵo. Li tuj divenis en Gray veran ŝipestron — la specon de gastoj, malofte viditaj de li. Gray petis rumon. Kovrinte tablon per tablotuko, flaviĝinta en ĉiutaga tumulto, Menners alportis botelon, anticipe lekinte per la lango la randon de la malgluiĝinta etikedo. Poste li revenis trans la vendotablon, rigardante atente jen al Gray, jen al la telero, de kiu li estis deŝiranta per la ungo iun algluiĝintan sekaĵon.

Dum Letiko, preninte la glason per ambaŭ manoj, modeste flustris ion al li, ĵetante rigardojn en la fenestron, Gray vokis Menners-on. Hin memkontente eksidis sur randon de la seĝo, flatita de tiu voko kaj flatita ĝuste tial, ke ĝi esprimiĝis en simpla balanco de la fingro de Gray.

— Vi, certe, konas ĉi tie ĉiujn loĝantojn, — trankvile ekparolis Gray. — Min interesas nomo de junulino en kaptuko, en robo kun rozaj floroj, brunhara kaj nealta, en aĝo de dek sep ĝis dudek jaroj. Mi renkontis ŝin nemalproksime de ĉi tie. Kia estas ŝia nomo?

Li diris tion kun firma simpleco de forto, ne permesanta eviti la donitan tonon. Hin Menners interne ektorniĝis kaj eĉ subridis facile, sed ekstere obeis al la karaktero de la alparolo. Tamen, antaŭ ol respondi, li iom silentis — nure pro senfrukta deziro diveni, en kio estas la afero.

— Hm! — diris li, levante la okulojn al la plafono. — Tio, probable, estas la «Ŝipa Assol», neniuj alia povas esti. Ŝi estas freneza.

— Ĉu vere? — indiferece diris Gray, farante grandan gluton. — Kiel do tio okazis?

— Se vi deziras, do bonvolu aŭskulti. — Kaj Hin rakontis al Gray pri tio, kiel antaŭ sep jaroj la knabino parolis sur la marbordo kun la kolektisto de kantoj. Certe, tiu historio ekde tiam, kiam la vagabondo instalas ĝin en la sama taverno, ricevis trajtojn de kruda kaj malsprita klaĉo, sed ĝia esenco restis netuŝita. — Ekde tiam oni ŝin tiel nomas, — diris Menners, — oni nomas ŝin «Assol la Ŝipa».

Gray maŝine ĵetis rigardon al Letiko, kiu plu estis kvieta kaj modesta, poste liaj okuloj turniĝis al la polva vojo, kuŝanta ĉe la taverno, kaj li eksentis kvazaŭ baton — samtempan baton en la koron kaj la kapon. Laŭ la vojo, per la vizaĝo al li, estis iranta ĝuste tiu Ŝipa Assol, kiun Menners ĵus priskribis

okna.

Едва Грэй вступил в полосу дымного света, как Меннерс, почтительно кланяясь, вышел из-за своего прикрытия. Он сразу угадал в Грэе настоящего капитана — разряд гостей, редко им виденных. Грэй спросил рома. Накрыв стол пожелтевшей в суете людской скатертью, Меннерс принес бутылку, лизнув предварительно языком кончик отклеившейся этикетки. Затем он вернулся за стойку, поглядывая внимательно то на Грэя, то на тарелку, с которой отдирает ногтем что-то присохшее.

В то время, как Летика, взяв стакан обеими руками, скромно шептался с ним, посматривая в окно, Грэй подозвал Меннерса. Хин самодовольно уселся на кончик стула, польщенный этим обращением и польщенный именно потому, что оно выразилось простым киванием Грэева пальца.

— Вы, разумеется, знаете здесь всех жителей, — спокойно заговорил Грэй. — Меня интересует имя молодой девушки в косынке, в платье с розовыми цветочками, темнорусой и невысокой, в возрасте от семнадцати до двадцати лет. Я встретил ее неподалеку отсюда. Как ее имя?

Он сказал это с твердой простотой силы, не позволяющей увильнуть от данного тона. Хин Меннерс внутренне завертелся и даже ухмыльнулся слегка, но внешне подчинился характеру обращения. Впрочем, прежде чем ответить, он помолчал — единственно из бесплодного желания догадаться, в чем дело.

— Гм! — сказал он, поднимая глаза в потолок. — Это, должно быть, "Корабельная Ассоль", больше быть некому. Она полоумная.

— В самом деле? — равнодушно сказал Грэй, отпивая крупный глоток. — Как же это случилось?

— Когда так, извольте послушать. — И Хин рассказал Грэю о том, как лет семь назад девочка говорила на берегу моря с собирателем песен. Разумеется, эта история с тех пор, как нищий утвердил ее бытие в том же трактире, приняла очертания грубой и плоской сплетни, но сущность оставалась нетронутой. — С тех пор так ее и зовут, — сказал Меннерс, — зовут ее "Ассоль Корабельная".

Грэй машинально взглянул на Летика, продолжавшего быть тихим и скромным, затем его глаза обратились к пыльной дороге, пролегающей у трактира, и он ощутил как бы удар — одновременный удар в сердце и голову. По дороге, лицом к нему, шла та самая Корабельная Ассоль, к

klinike. Mirindaj trajtoj de ŝia vizaĝo, similaj al mistero de neforgeseble emociigantaj, kvankam simplaj vortoj, ekstaris antaŭ li nun en lumo de ŝia rigardo. La matroso kaj Menners sidis per la dorsoj al la fenestro, sed, por ke ili hazarde ne turniĝu — Gray trovis kuraĝon por formovi la rigardon al la rufaj okuloj de Hin. Post kiam li ekvidis Assol-on, dispeliĝis ĉiuj antaŭjuĝoj de la rakonto de Menners. Dume, nenion suspektante, Hin daŭrigis: — Ankoraŭ mi povas sciigi vin, ke ŝia patro estas vera kanajlo. Li dronigis mian paĉjon, kiel ian katon, pardonu min la Sinjoro. Li...

Lin interrompis neatendita muĝo el malantaŭe. Terure turnante la okulojn, la karbisto, forskuinte la ebrian stuporon, subite ekkriegis kanton, kaj tiel feroce, ke ĉiuj tremis:

Korbisto, korbisto,
el korboj vi profitu!..

— Ree vi ŝarĝiĝis, damnita balenboato! — ekkriis Menners. — Iru for!

...Sed tiam niajn lokojn
por ĉiam vi evitu!..

— ekmuĝis la karbisto kaj, kvazaŭ nenio okazis, dronigis la lipharojn en la verŝinta glaso.

Hin Menners indigne kuntiris la ŝultrojn.

— Jen aĉaĵo, sed ne homo, — diris li kun terura digno de avarulo. — Ĉiufoje okazas la sama historio!

— Ĉu vi nenion plian povas rakonti? — demandis Gray.

— Ĉu mi? Mi ja diras al vi, ke la patro estas kanajlo. Pro li mi, via moŝto, orfiĝis kaj jam estante infano devis memstare akiradi mian ĉiutagan panon...

— Vi mensogas, — neatendite diris la karbisto. — Vi mensogas tiel abomene kaj malnature, ke mi sobriĝis. — Hin ne sukcesis malfermi la buŝon, kiam la karbisto turnis sin al Gray: — Li mensogas. Lia patro same mensogis; mensogis ankaŭ la patrino. Tia familio. Vi povas esti certa, ke ŝi estas sama sana, kiel vi kaj mi. Mi parolis kun ŝi. Ŝi sidis sur mia ĉaro okdek kvar fojojn, aŭ iom malpli. Kiam knabino iras perpiede el la urbo, kaj mi forvendis mian karbon, mi ja nepre sidigos la knabinon. Por ke ŝi sidu. Mi diras, ke ŝi havas bonan kapon. Tio tuj videblas. Al vi, Hin Menners, ŝi, kompreneble, ne diros eĉ du vortojn. Sed mi, sinjoro, en la libera

которой Меннерс только что отнесся клинически. Удивительные черты ее лица, напоминающие тайну неизгладимо волнующих, хотя простых слов, предстали перед ним теперь в свете ее взгляда. Матрос и Меннерс сидели к окну спиной, но, чтобы они случайно не повернулись — Грэй имел мужество отвести взгляд на рыжие глаза Хина. После того, как он увидел глаза Ассоль, рассеялась вся косность Меннерсова рассказа. Между тем, ничего не подозревая, Хин продолжал: — Еще могу сообщить вам, что ее отец сущий мерзавец. Он утопил моего папашу, как кошку какую-нибудь, прости господи. Он...

Его перебил неожиданный дикий рев сзади. Страшно ворочая глазами, угольщик, стряхнув хмельное оцепенение, вдруг рывкнул пением и так свирепо, что все вздрогнули.

Корзинщик, корзинщик,
Дери с нас за корзины!..

— Опять ты нагрузился, вельбот проклятый! — закричал Меннерс. — Уходи вон!

... Но только бойся попадать
В наши Палестины!..

— взвыл угольщик и, как будто ничего не было, потопил усы в плеснувшем стакане.

Хин Меннерс возмущенно пожал плечами.

— Дрянь, а не человек, — сказал он с жутким достоинством скопидома. — Каждый раз такая история!

— Более вы ничего не можете рассказать? — спросил Грэй.

— Я-то? Я же вам говорю, что отец мерзавец. Через него я, ваша милость, осиротел и еще детей должен был самостоятельно поддерживать брренное пропитание..

— Ты врешь, — неожиданно сказал угольщик. — Ты врешь так гнусно и ненатурально, что я протрезвел. — Хин не успел раскрыть рот, как угольщик обратился к Грэю: — Он врет. Его отец тоже врал; врала и мать. Такая порода. Можете быть покойны, что она так же здорова, как мы с вами. Я с ней разговаривал. Она сидела на моей повозке восемьдесят четыре раза, или немного меньше. Когда девушка идет пешком из города, а я продал свой уголь, я уж непременно посажу девушку. Пускай она сидит. Я говорю, что у нее хорошая голова. Это сейчас видно. С тобой, Хин Меннерс, она, понятно, не скажет двух слов. Но я, сударь, в свободном

karba afero malestimas klaĉojn kaj onidirojn. Ŝi parolas, kiel plenaĝa, sed ŝia parolo estas bizara. Se vi aŭskultas atente — kvazaŭ la samo, kion mi aŭ vi dirus, sed ĉe ŝi estas la samo, sed ne tute. Jen, ekzemple, foje konversaciis ni pri ŝia metio. «Mi al vi jen kion diras, — diras ŝi kaj tenas sin je mia ŝultro, kiel muŝo je sonorilturo, — mia laboro estas ne teda, tamen mi ĉiam deziras elpensi ion specialan. Mi, — diras, — tiel deziras artifiki, ke ĉe mi sur tabulo boato mem navigu, kaj remistoj remu reale; poste ili albordiĝas, bitas la boaton kaj, ĝuste kiel vivaj, eksidos sur la bordo por manĝeti». Mi, vidu, ekridis, ĉar min tio amuzis. Mi diras: «Nu, Assol, tia ja estas via metio, kaj la pensojn tial vi havas tiajn, sed ĉirkaŭen rigardu: ĉiuj en laboro estas kiel en batalo». — «Ne, — diras ŝi, — mi scias, kion mi scias. Kiam fiŝisto kaptas fiŝon, li pensas, ke li kaptos grandan fiŝon, kian neniu kaptis». — «Nu, kaj mi?» — «Kaj vi? — ridas ŝi, — vi, verŝajne, kiam plenigas per karbo la korbon, tiam pensas, ke ĝi ekfloros». Jen kian ŝi vorton diris! En la sama minuto, mi ne scias, kio min puŝis rigardi al la malplena korbo, kaj tiel al mi vidiĝis, kvazaŭ el la vergoj ekrapis burĝonoj; krevis tiuj burĝonoj, ekbrilis laŭ la korbo folioj kaj malaperis. Mi eĉ iomete sobriĝis! Kaj Hin Menners mensogas kiel kalendaro; mi lin konas!

Opiniante, ke la parolo transiris al malkaŝa ofendo, Menners trapikis la karbiston per rigardo kaj kaŝiĝis trans la vendotablon, de kie li amare demandis: — Ĉu vi ordonos doni ion?

— Ne, — diris Gray, elprenante monon, — ni ekstaras kaj foriras. Letiko, vi restos ĉi tie, revenos vespere kaj silentos. Eksciinte ĉion, kion vi povos, transdonu al mi. Ĉu vi komprenis?

— Karega ŝipestro, — diris Letiko kun ioma familiareco, kaŭzita de la rumo, — ne kompreni tion povas nur surdulo.

— Bonege. Memoru ankaŭ, ke en neniu el tiuj okazoj, kiuj povos ŝajni al vi konvenaj, vi rajtas paroli pri mi, kaj eĉ mencii mian nomon. Adiaŭ!

Gray eliris. Ekde tiu tempo lin ne forlasadis jam sento de mirindaj malkovroj, kiel fajrero en pulva pistujo de Bertoldo (a legenda monaĥo — inventinto de pulvo (rim. de la tradukinto)), — unu el tiuj animaj lavangoj, el sub kiuj elŝiriĝas, brilante, fajro. Spirito de tuja agado ekposedis lin. Li rekonsciiĝis kaj koncentris la pensojn, nur kiam eksidis en la boaton. Ridante, li submetis la manon per la polmo supren — al la varmega suno, — kiel faris tion foje, estinte

угольном деле презираю суды и толки. Она говорит, как большая, но причудливый ее разговор. Прислушиваешься — как будто все то же самое, что мы с вами сказали бы, а у нее то же, да не совсем так. Вот, к примеру, раз завелось дело о ее ремесле. — "Я тебе что скажу, — говорит она и держится за мое плечо, как муха за колокольню, — моя работа не скучная, только все хочется придумать особенное. Я, — говорит, — так хочу изловчиться, чтобы у меня на доске сама плавала лодка, а гребцы гребли бы по-настоящему; потом они пристают к берегу, отдают причал и честь-честью, точно живые, сядут на берегу закусывать". Я, это, захохотал, мне, стало быть, смешно стало. Я говорю: — "Ну, Ассоль, это ведь такое твое дело, и мысли поэтому у тебя такие, а вокруг посмотри: все в работе, как в драке". — "Нет, — говорит она, — я знаю, что знаю. Когда рыбак ловит рыбу, он думает, что поймает большую рыбу, какой никто не ловил". — "Ну, а я?" — "А ты? — смеется она, — ты, верно, когда наваливаешь углем корзину, то думаешь, что она зацветет". Вот какое слово она сказала! В ту же минуту дернуло меня, сознаюсь, посмотреть на пустую корзину, и так мне вошло в глаза, будто из прутьев поползли почки; лопнули эти почки, брызнуло по корзине листом и пропало. Я малость протрезвел даже! А Хин Меннерс врет и денег не берет; я его знаю!

Считая, что разговор перешел в явное оскорбление, Меннерс пронзил угольщика взглядом и скрылся за стойку, откуда горько осведомился: — Прикажете подать что-нибудь?

— Нет, — сказал Грэй, доставая деньги, — мы встаем и уходим. Летика, ты останешься здесь, вернешься к вечеру и будешь молчать. Узнав все, что сможешь, передай мне. Ты понял?

— Добрейший капитан, — сказал Летика с некоторой фамильярностью, вызванной ромом, — не понять этого может только глухой.

— Прекрасно. Запомни также, что ни в одном из тех случаев, какие могут тебе представиться, нельзя ни говорить обо мне, ни упоминать даже мое имя. Прощай!

Грэй вышел. С этого времени его не покидало уже чувство поразительных открытий, подобно искре в пороховой ступке Бертольда, — одного из тех душевных обвалов, из-под которых вырывается, сверкая, огонь. Дух немедленного действия овладел им. Он опомнился и собрался с мыслями, только когда сел в лодку. Смеясь, он подставил руку ладонью вверх — знойному солнцу, — как сделал это однажды мальчиком в винном погребе; затем

knabo, en la vina kelo; poste li debordiĝis kaj komencis rapide remi en direkto de la haveno.

IV. Tagon antaŭe

Tagon antaŭ tiam kaj sep jarojn post kiam Egle, la kolektisto de kantoj, rakontis al la knabino sur la mara bordo la fabelon pri la ŝipo kun Skarlataj Veloj, Assol post unu el siaj ĉiusemajnaj vizitoj de la ludila vendejo revenis hejmen malĝojigita, kun malgaja vizaĝo. Siajn varojn ŝi alportis reen. Ŝi estis tiel ĉagrenita, ke ne povis tuj paroli, kaj nur post kiam ŝi laŭ la maltrankviligita vizaĝo de Longren ekvidis, ke li atendas ion multe pli malbonan, ol la realo, ŝi komencis rakonti, movante la fingron laŭ la vitro de la fenestro, ĉe kiu ŝi staris, distre observante la maron.

La mastro de la ludila vendejo komencis ĉi-foje per tio, ke malfermis la kontolibron kaj montris al ŝi, kiom ili ŝuldas. Ŝi tremis, ekvidinte imponan triciferan nombron. «Jen kiom vi prenis ekde la decembro, — diris la vendisto, — kaj jen rigardu, je kiom estas vendite». Kaj tuŝis per la fingro alian nombron, jam el du ciferoj.

— Estis domaĝe kaj ofende rigardi. Mi vidis laŭ lia vizaĝo, ke li estas malmilda kaj kolera. Mi kun ĝojo forkurus, sed, honeste, mi ne havis fortojn pro honto. Kaj li ekparolis: «Por mi, kara, tio ne plu estas profita. Nun en modo estas eksterlandaj varoj, ĉiuj vendejoj estas plenaj de ili, kaj ĉi tiajn laboraĵojn oni ne prenas». Tiel li diris. Li diris ankoraŭ multon, sed mi ĉion miksis kaj forgesis. Verŝajne, li kompatis min, ĉar konsilis iri en la «Infanan Bazaron» kaj la «Aladinan Lampon».

Eldirinte la ĉefan, la knabino turnis la kapon, ĵetinte timeman rigardon al la maljunulo. Longren sidis ĝibiĝinte, kunkroĉinte la fingrojn inter la genuoj, sur kiujn li apogiĝis per la kubutoj. Sentante la rigardon, li levis la kapon kaj suspiris. Venkinte la preman humoron, la knabino alkuris lin, instalis sin sidi apude kaj, eniginte sian malpezan manon sub la ledan manikon de lia jako, ridante kaj rigardante en la patran vizaĝon de malsupre, daŭrigis kun afekta vigliĝo: — Ne gravas, ĉio ĉi ne gravas, vi aŭskultu plu, mi petas. Jen mi ekiris. Nu, mi venas en grandan teruran magazanon; tie estas amaso da popolo. Oni min puŝis ĉiufanke; tamen mi elŝoviĝis kaj aliris al nigra homo en okulvitroj. Kion mi al li diris, mi nenion memoras; fine li subridis, fosis en mia korbo, rigardis ion, poste ree envolvis, kiel estis, en la tukon, kaj redonis.

отплыл и стал быстро грести по направлению к гавани.

IV НАКАНУНЕ

Накануне того дня и через семь лет после того, как Эгль, собиратель песен, рассказал девочке на берегу моря сказку о корабле с Алыми Парусами, Ассоль в одно из своих еженедельных посещений игрушечной лавки вернулась домой расстроенная, с печальным лицом. Свои товары она принесла обратно. Она была так огорчена, что сразу не могла говорить и только лишь после того, как по встревоженному лицу Лонгрена увидела, что он ожидает чего-то значительно худшего действительности, начала рассказывать, водя пальцем по стеклу окна, у которого стала, рассеянно наблюдая море.

Хозяин игрушечной лавки начал в этот раз с того, что открыл счетную книгу и показал ей, сколько за ними долга. Она содрогнулась, увидев внушительное трехзначное число. — "Вот сколько вы забрали с декабря, — сказал торговец, — а вот посмотри, на сколько продано". И он уперся пальцем в другую цифру, уже из двух знаков.

— Жалостно и обидно смотреть. Я видела по его лицу, что он груб и сердит. Я с радостью убежала бы, но, честное слово, сил не было от стыда. И он стал говорить: — "Мне, милая, это больше не выгодно. Теперь в моде заграничный товар, все лавки полны им, а эти изделия не берут". Так он сказал. Он говорил еще много чего, но я все перепутала и забыла. Должно быть, он сжалился надо мной, так как посоветовал сходить в "Детский Базар" и "Аладинову Лампу".

Выговорив самое главное, девушка повернула голову, робко посмотрев на старика. Лонгрэн сидел понурясь, сцепив пальцы рук между колен, на которые оперся локтями. Чувствуя взгляд, он поднял голову и вздохнул. Поборов тяжелое настроение, девушка подбежала к нему, устроилась сидеть рядом и, продев свою легкую руку под кожаный рукав его куртки, смеясь и заглядывая отцу снизу в лицо, продолжала с деланным оживлением: — Ничего, это все ничего, ты слушай, пожалуйста. Вот я пошла. Ну-с, прихожу в большой страшнейший магазин; там куча народа. Меня затолкали; однако я выбралась и подошла к черному человеку в очках. Что я ему сказала, я ничего не помню; под конец он усмехнулся, порылся в моей корзине, посмотрел кое-что, потом снова завернул, как было, в платок и отдал обратно.

Longren estis kolere aŭskultanta. Li kvazaŭ vidis sian konsterniĝintan filinon en riĉa homamaso ĉe la vendotablo, kovrita per valoraj varoj. La diligenta homo en okulvitroj degne klarigis al ŝi, ke li devas bankrotiĝi, se komercos per senartifikaj laboraĵoj de Longren. Neglekte kaj lerte li starigadis antaŭ ŝi sur la vendotablon faldeblajn modelojn de konstruaĵoj kaj fervojaj pontoj; miniaturajn perfektajn aŭtojn, elektrajn garniturojn, aeroplanojn kaj motorojn. Ĉio ĉi odoris per farbo kaj lernejo. Laŭ ĉiuj liaj vortoj rezultis, ke infanoj en ludoj nun nur imitas tion, kion faras plenaĝuloj.

Assol vizitis ankaŭ la «Aladinan Lampon» kaj du aliajn vendejojn, sed nenion atingis.

Finante la rakonton, ŝi preparis vespermanĝon; manĝinte kaj eltrinkinte glason da forta kafo, Longren diris: — Se al ni ne fortunas, ni devas serĉi. Mi, eble, denove dungigōs sur ŝipon — sur «Fitzroy»-on aŭ sur «Palermon». Certe, ili pravas, — penseme daŭrigis li, pensante pri la ludiloj. — Nun infanoj ne ludas, sed lernas. Ili ĉiam lernas, lernas kaj neniam komencos vivi. Ĉio ĉi estas vero, sed estas domaĝe, vere, domaĝe. Ĉu vi povos travivi sen mi tempon de unu vojaĝo? Estas neimageble lasi vin sola.

— Mi same povus servi kun vi; ekzemple, en bufedo.

— Ne! — Longren stampis tiun vorton per frapo de la manplato al la tremerinta tablo. — Dum mi estas viva, vi ne servos. Tamen, ankoraŭ estas tempo por pripensi.

Li morne eksilentis. Assol almetiĝis apud li sur angulo de la tabureto; li vidis flanke, ne turnante la kapon, ke ŝi klopodas konsoli lin, kaj preskaŭ ridetis. Sed rideti signifus timigi kaj konfuzi la knabinon. Ŝi, murmurante ion interne de si, glatigis liajn implikiĝintajn grizajn harojn, kisis en la lipharojn kaj, ŝtopinte la vilajn patrajn orelojn per siaj etaj maldikaj fingroj, diris: «Nu jen, nun vi ne aŭdas, ke mi vin amas». Dum ŝi estis beliganta lin, Longren sidis, forte sulkiĝinte, kiel homo, timanta elspiri fumon, sed, aŭdinte ŝiajn vortojn, brue ekridegis.

— Vi estas ĉarma, — simple diris li kaj, karesinte la vangon de la knabino, ekiris al la bordo por priirigardi la boaton.

Assol dum ioma tempo staris en medito meze de la ĉambro, hezitante inter deziro fordoniĝi al kvieta malgajo kaj neceso de hejmaj zorgoj; poste, lavinte

Лонгрен сердито слушал. Он как бы видел свою оторопевшую дочку в богатой толпе у прилавка, заваленного ценным товаром. Аккуратный человек в очках снисходительно объяснил ей, что он должен разориться, ежели начнет торговать нехитрыми изделиями Лонгрена. Небрежно и ловко ставил он перед ней на прилавок складные модели зданий и железнодорожных мостов; миниатюрные отчетливые автомобили, электрические наборы, аэропланы и двигатели. Все это пахло краской и школой. По всем его словам выходило, что дети в играх только подражают теперь тому, что делают взрослые.

Ассоль была еще в "Аладиновой Лампе" и в двух других лавках, но ничего не добилась.

Оканчивая рассказ, она собрала ужинать; поев и выпив стакан крепкого кофе, Лонгрен сказал: — Раз нам не везет, надо искать. Я, может быть, снова поступлю служить — на "Фицроя" или "Палермо". Конечно, они правы, — задумчиво продолжал он, думая об игрушках. — Теперь дети не играют, а учатся. Они все учатся, учатся и никогда не начнут жить. Все это так, а жаль, право, жаль. Сумеешь ли ты прожить без меня время одного рейса? Немыслимо оставить тебя одну.

— Я также могла бы служить вместе с тобой; скажем, в буфете.

— Нет! — Лонгрен припечатал это слово ударом ладони по вздрогнувшему столу. — Пока я жив, ты служить не будешь. Впрочем, есть время подумать.

Он хмуро умолк. Ассоль примостилась рядом с ним на углу табурета; он видел сбоку, не поворачивая головы, что она хлопчет утешить его, и чуть было не улыбнулся. Но улыбнуться — значило спугнуть и смутить девушку. Она, приговаривая что-то про себя, разгладила его спутанные седые волосы, поцеловала в усы и, заткнув мохнатые отцовские уши своими маленькими тоненькими пальцами, сказала: — "Ну вот, теперь ты не слышишь, что я тебя люблю". Пока она охорашивала его, Лонгрен сидел, крепко сморщившись, как человек, боящийсядохнуть дымом, но, услышав ее слова, густо захохотал.

— Ты милая, — просто сказал он и, потрепав девушку по щеке, пошел на берег посмотреть лодку.

Ассоль некоторое время стояла в раздумье посреди комнаты, колеблясь между желанием отдаться тихой печали и необходимостью домашних забот; затем,

la vazaron, ŝi reviziis en la ŝranko restaĵojn de provianto. Ŝi ne pesis kaj ne mezuris, sed vidis, ke faruno ne sufiĉos ĝis la fino de la semajno, ke en la ladaĵo kun sukero videblas la fundo, ke la paketoj kun teo kaj kafo estas preskaŭ malplenaj, mankas oleo, kaj la sola, sur kio, kun ioma domaĝo pri escepto, ripozis la okulo, estis sako da terpomoj. Poste ŝi lavis la plankon kaj eksidis stebi falbalon al jupo, farita el iu malnova vesto, sed, tuj rememorinte, ke la ŝtofaj tranĉpecoj kuŝas malantaŭ la spegulo, aliris ĝin kaj prenis la volvaĵon; poste ŝi ĵetis rigardon al sia spegulaĵo.

Trans la juglandligna kadro en hela malpleno de la spegulita ĉambro staris maldiketa malalta knabino, vestita en malmultekosta blanka muslino kun rozkoloraj floretoj. Sur ŝiaj ŝultroj kuŝis griza silka kaptuko. La duoninfana, hele sunbruna vizaĝo estis moviĝema kaj esprimema; la belaj, iom seriozaj por ŝia aĝo, okuloj rigardis kun timema koncentriĝo de profundaj animoj. Ŝia malregula vizaĝeto povis kortuŝi per fajna pureco de la konturoj; ĉiu sinuo, ĉiu elstarajo de tiu vizaĝo, certe, trovus lokon en multaj virinaj vizaĝoj, sed ilia kombino, ilia stilo estis tute originala, — originale agrabla; sur tio ni haltu. La ceteron ne regas vortoj, krom la vorto «ĉarmo».

La spegulita knabino ridetis same senkonscie, kiel Assol. La rideto rezultis malgaja; rimarkinte tion, ŝi maltrankviliĝis, kvazaŭ ŝi rigardus al fremdulino. Ŝi alpremiĝis per la vango al la vitro, fermis la okulojn kaj facile karesis la spegulon tie, kie lokiĝis ŝia spegulaĵo. Svarmo de malklaraj, teneraj pensoj glitis en ŝi; ŝi rektiĝis, ekridis kaj eksidis, komencinte kudri.

Dum ŝi kudras, ni rigardu ŝin pli proksime — internen. En ŝi estas du knabinoj, du Assol-oj, miksitaj en bonega, belega malreguleco. Unu estis la filino de matroso, metiisto, la faristino de ludiloj, la alia estis viva versaĵo, kun ĉiuj mirakloj de ties konsonancoj kaj imagoj, kun mistero de najbareco de vortoj, en tuta interago de iliaj ombroj kaj lumo, falantaj de unu al la alia. Ŝi konis la vivon en la limoj de sia sperto, sed super ĝeneralaj fenomenoj ŝi vidis reflektitan sencon de alia ordo. Tiel, atente rigardante al objektoj, ni rimarkas en ili ion ne rekte, sed per impresoj — sendube homan, kaj — same, kiel homan — malsaman. Ion similan al tio, kion (se ni sukcesis) ni diris per tiu ekzemplo, vidis ŝi ankoraŭ super la videbla. Sen tiuj modestaj konkeroj ĉio simple komprenebla estis fremda al ŝia animo.

вымыв посуду, пересмотрела в шкалу остатки провизии. Она не взвешивала и не мерила, но видела, что с мукой не дотянуть до конца недели, что в жестянке с сахаром виднеется дно, обертки с чаем и кофе почти пусты, нет масла, и единственное, на чем, с некоторой досадой на исключение, отдыхал глаз, — был мешок картофеля. Затем она вымыла пол и села строчить оборку к переделанной из старья юбке, но тут же вспомнив, что обрезки материи лежат за зеркалом, подошла к нему и взяла сверток; потом взглянула на свое отражение.

За ореховой рамой в светлой пустоте отраженной комнаты стояла тоненькая невысокая девушка, одетая в дешевый белый муслин с розовыми цветочками. На ее плечах лежала серая шелковая косынка. Полудетское, в светлом загаре, лицо было подвижно и выразительно; прекрасные, несколько серьезные для ее возраста глаза посматривали с робкой сосредоточенностью глубоких душ. Ее неправильное личико могло растрогать тонкой чистотой очертаний; каждый изгиб, каждая выпуклость этого лица, конечно, нашли бы место в множестве женских обликов, но их совокупность, стиль — был совершенно оригинален, — оригинально мил; на этом мы остановимся. Остальное неподвластно словам, кроме слова "очарование".

Отраженная девушка улыбнулась так же безотчетно, как и Ассоль. Улыбка вышла грустной; заметив это, она встревожилась, как если бы смотрела на постороннюю. Она прижалась щекой к стеклу, закрыла глаза и тихо погладила зеркало рукой там, где приходилось ее отражение. Рой смутных, ласковых мыслей мелькнул в ней; она выпрямилась, засмеялась и села, начав шить.

Пока она шьет, посмотрим на нее ближе — вовнутрь. В ней две девушки, две Ассоль, перемешанных в замечательной прекрасной неправильности. Одна была дочь матроса, ремесленника, мастерица игрушки, другая — живое стихотворение, со всеми чудесами его созвучий и образов, с тайной соседства слов, во всей взаимности их теней и света, падающих от одного на другое. Она знала жизнь в пределах, поставленных ее опыту, но сверх общих явлений видела отраженный смысл иного порядка. Так, всматриваясь в предметы, мы замечаем в них нечто не линейно, но впечатлением — определенно человеческое, и — так же, как человеческое — различное. Нечто подобное тому, что (если удалось) сказали мы этим примером, видела она еще сверх видимого. Без этих тихих

Ŝi sciis kaj ŝatis legi, sed ankaŭ en libro ŝi legis precipe inter linioj, same, kiel vivis. Senkonscie, per siaspeca inspiro ŝi faradis sur ĉiu paŝo multajn etere subtilajn malkovrojn, neesprimeblajn, sed gravajn, kiel pureco kaj varmo. Fojfoje — kaj tio daŭradis dum kelkaj tagoj — ŝi eĉ transformiĝadis; la fizika kontraŭstarado al la vivo malaperadis, kiel silento en bato de arĉo kontraŭ kordojn, kaj ĉio, kion ŝi vidis, per kio vivis, kio estis ĉirkaŭe, iĝadis punto de misteroj en la bildo de ĉiutageco. Plurfoje, emociiĝante kaj timetante, ŝi foriradis nokte al la mara bordo, kie, ĝisatendinte mateniĝon, tute serioze fiksrigardadis, serĉante la ŝipon kun Skarlataj Veloj. Tiuj minutoj estis por ŝi feliĉo; por ni estas malfacile tiel eniri en fabelon, por ŝi estis ne malpli malfacile eliri el ĝia potenco kaj ĉarmo.

En alia tempo, pensante pri ĉio ĉi, ŝi sincere miradis pri si, ne kredante, ke ŝi kredis, per rideto pardonante la maron kaj malgaje transirante al la realo; nun, deŝovante la falbalon, la junulino estis rememoranta sian vivon. Tie estis multe da enuo kaj simpleco. La duopa soleco fojfoje senlime ĝenis ŝin, sed en ŝi kreiĝis jam tiu faldo de interna timeto, tiu sufera falto, kun kiu ne eblas doni, nek ricevi viglon. Ŝin oni moketadis, dirante: «Ŝi estas freneza, difektmensa»; ŝi kutimiĝis al tiu doloro; la junulino fojfoje devis eĉ elteni insultojn, post kio ŝia brusto doloradis, kiel pro bato. Kiel virino, ŝi estis nepopulara en Kaperno, tamen multaj suspektis, kvankam sovaĝe kaj malklare, ke ŝi estas dotita pli, ol la ceteraj — sed en alia lingvo. La kapernanoj adoris korpulentajn, pezajn virinojn kun oleca haŭto de dikaj suroj kaj fortaj manoj; ĉi tie oni flirtadis, plaŭdfrapante la dorson per la manplato kaj puŝante, kiel en bazaro. La tipo de tiu emocio estis rememoranta senartifikan simplecon de muĝo. Assol same konvenis al tiu senhezita medio, kiel konvenus al homoj de rafinita nerva vivo kompaniono de fantomo, se ĝi havus tutan ĉarmon de Assunta aŭ Aspazio: tio, kio koncernas la amon, — ĉi tie estas neimagebla. Tiel, en egalmezura zumado de soldata trumpeto ĉarma malgajo de violono ne kapblas elirigi severan regimenton el influo de ties rektaj linioj. Al tio, kio estis dirita en tiuj ĉi linioj, la junulino staris per la dorso.

Dum ŝia kapo estis murmuranta la kanteton de la vivo, la malgrandaj manoj laboris diligente kaj lerte; demordante la fadenon, ŝi rigardis malproksimen antaŭ si, sed tio ne malhelpis al ŝi rekte turni la orlon kaj stebi ĝin kun reguleco de kudromaŝino. Kvankam Longren ne revenis, ŝi ne maltrankvilis pri

zавоеваний все просто понятное было чуждо ее душе. Она умела и любила читать, но и в книге читала преимущественно между строк, как жила. Бессознательно, путем своеобразного вдохновения она делала на каждом шагу множество эфирнотонких открытий, невыразимых, но важных, как чистота и тепло. Иногда — и это продолжалось ряд дней — она даже перерождалась; физическое противостояние жизни проваливалось, как тишина в ударе смычка, и все, что она видела, чем жила, что было вокруг, становилось кружевом тайн в образе повседневности. Не раз, волнуясь и робея, она уходила ночью на морской берег, где, выждав рассвет, совершенно серьезно высматривала корабль с Алыми Парусами. Эти минуты были для нее счастьем; нам трудно так уйти в сказку, ей было бы не менее трудно выйти из ее власти и обаяния.

В другое время, размышляя обо всем этом, она искренне дивилась себе, не веря, что верила, улыбкой прощая море и грустно переходя к действительности; теперь, сдвигая оборку, девушка припоминала свою жизнь. Там было много скуки и простоты. Одиночество вдвоем, случалось, безмерно тяготило ее, но в ней образовалась уже та складка внутренней робости, та страдальческая морщинка, с которой не внести и не получить оживления. Над ней посмеивались, говоря: — "Она тронутая, не в себе"; она привыкла и к этой боли; девушке случалось даже переносить оскорбления, после чего ее грудь ныла, как от удара. Как женщина, она была непопулярна в Каперне, однако многие подозревали, хотя дико и смутно, что ей дано больше прочих — лишь на другом языке. Капернцы обожали плотных, тяжелых женщин с масляной кожей толстых икр и могучих рук; здесь ухаживали, ляпая по спине ладонью и толкаясь, как на базаре. Тип этого чувства напоминал бесхитростную простоту рева. Ассоль так же подходила к этой решительной среде, как подошло бы людям изысканной нервной жизни общество привидения, обладай оно всем обаянием Ассунты или Аспазии: то, что от любви, — здесь невысказано. Так, в ровном гудении солдатской трубы прелестная печаль скрипки бессильна вывести суровый полк из действий его прямых линий. К тому, что сказано в этих строках, девушка стояла спиной.

Меж тем, как ее голова мурлыкала песенку жизни, маленькие руки работали прилежно и ловко; откусывая нитку, она смотрела далеко перед собой, но это не мешало ей ровно подвертывать рубец и класть петельный шов с отчетливостью швейной машины. Хотя Лонгрен не возвращался, она не

la patro. Lastatempe li sufiĉe ofte fornavigadis nokte por fiŝkapti aŭ simple por spiri freŝan aeron.

Ŝin ne taŭzis timo; ŝi sciis, ke nenio malbona al li okazos. En tiu rilato Assol plu estis tiu eta knabino, kiu preĝis siamaniere, amike pepante matene: «Saluton, Dio!», kaj vespere: «Adiaŭ, Dio!»

Laŭ ŝia opinio, tia familiara kono de Dio estis tute sufiĉa, por ke li preventu ajnan malfeliĉon. Ŝi kompatis ankaŭ lin: Dio ĉiam estis okupita pri aferoj de milionoj da homoj, tial al ĉiutagaj ombroj de la vivo oni devus, laŭ ŝi, rilati kun taktoplana pacienco de gasto, kiu, trovinte la domon plena de homoj, atendas la mastron, absorbitan de klopodoj, lokante kaj nutrante sin laŭ cirkonstancoj.

Fininte kudri, Assol faldis la laboraĵon kaj metis ĝin sur la angulan tableton, malvestis sin kaj ekkuŝis. La fajro estis estingita. Ŝi baldaŭ rimarkis, ke dormemo malestas; la konscio estis klara, kiel en tagmezo, eĉ la mallumo ŝajnis artefarita, la korpo, samkiel la konscio, sentiĝis malpeza, taga. La koro batis kun rapideco de poŝa horloĝo; ĝi batadis kvazaŭ inter la kuseno kaj la orelo. Assol koleris, turniĝante, jen deĵetante la kovrilon, jen envoliĝante en ĝin kun la kapo. Finfine, ŝi sukcesis voki la kutiman imagon, helpantan ekdormi: ŝi mense ĵetadis ŝtonojn en helan akvon, rigardante al diskuro de malpezegaj rondoj. La dormo, vere, kvazaŭ atendis tiun donon; ĝi venis, interflustris kun Mary, staranta ĉe la litkapo, kaj, obeante al ŝia rideto, diris ĉirkaŭe: «Ŝŝŝ». Assol tuj ekdormis. Ŝi sonĝis sian ŝatatan sonĝon: florantajn arbojn, sopiron, ĉarmon, kantojn kaj misterajn scenojn, el kiuj, vekiginte, ŝi rememoris nur briladon de blua akvo, leviĝanta de la piedoj al la koro kun malvarmo kaj ekstazo. Vidinte ĉion ĉi, ŝi restis dum ankoraŭ ioma tempo en la neebila lando, poste vekigis kaj eksidis.

Ŝi ne estis dormema, kvazaŭ ŝi entute ne dormis. Sento de noveco, de ĝojo kaj de deziro ion fari estis varmiganta ŝin. Ŝi ĉirkaŭrigardis per tia rigardo, per kia oni ĉirkaŭrigardas novan ejon. Penetris la aŭroro — ne per tuta helo de lumo, sed per tiu malklara peno, en kiu eblas kompreni la ĉirkaŭaĵon. La malsupra parto de la fenestro estis nigra; la supraĵo heliĝis. Ekster la domo, preskaŭ sur la rando de la kadro, brilis la matena stelo. Sciante, ke nun ŝi ne ekdormos, Assol vestis sin, aliris al la fenestro, kaj, demetinte la hokon, deŝovis la kadron. Trans la

besпокоилась об отце. Последнее время он довольно часто уплывал ночью ловить рыбу или просто проветриться.

Ее не теребил страх; она знала, что ничего худого с ним не случится. В этом отношении Ассоль была все еще той маленькой девочкой, которая молилась по-своему, дружелюбно лепеча утром: — "Здравствуй, бог!", а вечером: — "Прощай, бог!".

По ее мнению, такого короткого знакомства с богом было совершенно достаточно для того, чтобы он отстранил несчастье. Она входила и в его положение: бог был вечно занят делами миллионов людей, поэтому к обыденным теням жизни следовало, по ее мнению, относиться с деликатным терпением гостя, который, застав дом полным народа, ждет захлопотавшегося хозяина, ютятся и питаются по обстоятельствам.

Кончив шить, Ассоль сложила работу на угловой столик, разделась и улеглась. Огонь был потушен. Она скоро заметила, что нет сонливости; сознание было ясно, как в разгаре дня, даже тьма казалась искусственной, тело, как и сознание, чувствовалось легким, дневным. Сердце отстукивало с быстротой карманных часов; оно билось как бы между подушкой и ухом. Ассоль сердилась, ворочаясь, то сбрасывая одеяло, то завертываясь в него с головой. Наконец, ей удалось вызвать привычное представление, помогающее уснуть: она мысленно бросала камни в светлую воду, смотря на расхождение легчайших кругов. Сон, действительно, как бы лишь ждал этой подачи; он пришел, пошептался с Мери, стоящей у изголовья, и, повинувшись ее улыбке, сказал вокруг: "Шшшш". Ассоль тотчас уснула. Ей снился любимый сон: цветущие деревья, тоска, очарование, песни и таинственные явления, из которых, проснувшись, она припоминала лишь сверканье синей воды, подступающей от ног к сердцу с холодом и восторгом. Увидев все это, она побыла еще несколько времени в невозможной стране, затем проснулась и села.

Сна не было, как если бы она не засыпала совсем. Чувство новизны, радости и желания что-то сделать согревало ее. Она осматрелась тем взглядом, каким оглядывают новое помещение. Проник рассвет — не всей ясностью озарения, но тем смутным усилием, в котором можно понимать окружающее. Низ окна был черен; верх просветлел. Извне дома, почти на краю рамы, блестела утренняя звезда. Зная, что теперь не уснет, Ассоль оделась, подошла к окну и, сняв крюк, отвела раму. За окном стояла внимательная чуткая тишина; она как бы наступила только сейчас.

fenestro staris atenta sentema silento; ĝi kvazaŭ venis nur ĵus. En blua krepusko flagris arbustoj, pli malproksime dormis arboj; la aero estis sufoka kaj odoris per tero.

Apogante sin sur la supraĵo de la kadro, la junulino estis rigardanta kaj ridetanta. Subite io, simila al fora voko, puŝis ŝin el interne kaj eksteren, kaj ŝi kvazaŭ vekigis ankoraŭfoje el la evidenta realo al tio, kio estas pli evidenta kaj senduba. Ekde tiu minuto jubilanta riĉeco de la konscio ne forlasadis ŝin. Tiel, komprenante, ni aŭskultas parolojn de homoj, sed, se ripeti la diritan, ni komprenos ankoraŭfoje, kun alia, nova signifo. La samo okazis al ŝi.

Preninte la malnovan, sed sur ŝia kapo ĉiam junan silkan kaptukon, ŝi fiksas ĝin per la mano sub la mentono, ŝlosis la pordon kaj elflugis nudpieda sur la vojon. Kvankam la ĉirkaŭaĵo estis senhoma kaj silenta, sed al ŝi ŝajnis, ke ŝi sonas kiel orkestro, ke ŝin oni povas aŭdi. Ĉio plaĉis al ŝi, ĉio ĝojigis ŝin. Varma polvo estis tiklanta la nudajn piedojn; ŝi spiris libere kaj gaje. Sur krepuska peco de la ĉielo malhelis tegmentoj kaj nuboj; dormetis bariloj, eglanterioj, legomaj kaj fruktaj ĝardenoj, kaj la delikate videbla vojo. En ĉio rimarkeblis alia ordo, ol tage, — la sama, sed en antaŭe pretervidita konformo. Ĉio dormis kun malfermitaj okuloj, kaŝe pririgardante la pasantan knabinon.

Ŝi iris, ju pli longe, des pli rapide, hastante forlasi la vilaĝon. Post Kaperno estis etendiĝantaj herbejoj; post la herbejoj laŭ deklivoj de bordaj montetoj kreskis aveluoj, poploj kaj kaŝtanoj. Tie, kie la vojo finiĝis, transirante en mallarĝan padon, ĉe la piedoj de Assol milde ekturniĝis lanuga nigra hundo kun blanka brusto kaj parolanta streĉo de la okuloj. La hundo, rekoninte Assol-on, jelpetante kaj kokete fleksante la korpon, ekiris apude, silente konsentante kun la junulino en io komprenebla, kiel «mi» kaj «vi». Assol, rigardante en ĝiajn komunikemajn okulojn, estis firme certa, ke la hundo povus ekparoli, se ĝi ne havus sekretajn kaŭzojn silenti. Rimarkinte la rideton de la kunulino, la hundo gaje sulkiĝis, svingis la voston kaj glate ekkuris antaŭen, sed subite indiferekte eksidis, afereme skrapis per la piedo la orelon, morditan de sia eterna malamiko, kaj ekkuris reen.

Assol penetris en altan herbejan herbon, ŝprucigantan roson; tenante la manon per la polmo malsupren super ĝiaj panikloj, ŝi iris, ridetante al la strianta tuŝo. Rigardante en specialajn vizaĝojn de floroj, en interplektaĵon de tigoj, ŝi distingadis tie preskaŭ homajn aludojn — pozojn, penojn, moviĝojn, trajtojn kaj rigardojn; ŝin ne mirus nun

В синих сумерках мерцали кусты, подальше спали деревья; веяло духотой и землей.

Держась за верх рамы, девушка смотрела и улыбалась. Вдруг нечто, подобное отдаленному зову, всколыхнуло ее изнутри и вовне, и она как бы проснулась еще раз от явной действительности к тому, что явнее и несомненное. С этой минуты ликующее богатство сознания не оставляло ее. Так, понимая, слушаем мы речи людей, но, если повторить сказанное, поймем еще раз, с иным, новым значением. То же было и с ней.

Взяв старенькую, но на ее голове всегда юную шелковую косынку, она прихватила ее рукою под подбородком, заперла дверь и выпорхнула босиком на дорогу. Хотя было пусто и глухо, но ей казалось, что она звучит как оркестр, что ее могут услышать. Все было мило ей, все радовало ее. Теплая пыль щекотала босые ноги; дышалось ясно и весело. На сумеречном просвете неба темнели крыши и облака; дремали изгороди, шиповник, огороды, сады и нежно видимая дорога. Во всем замечался иной порядок, чем днем, — тот же, но в ускользнувшем ранее соответствии. Все спало с открытыми глазами, тайно рассматривая проходящую девушку.

Она шла, чем далее, тем быстрее, торопясь покинуть селение. За Каперной простирались луга; за лугами по склонам береговых холмов росли орешник, тополя и каштаны. Там, где дорога кончилась, переходя в глухую тропу, у ног Ассоль мягко завертелась пушистая черная собака с белой грудью и говорящим напряжением глаз. Собака, узнав Ассоль, повизгивая и жеманно виляя туловищем, пошла рядом, молча соглашаясь с девушкой в чем-то понятном, как "я" и "ты". Ассоль, посматривая в ее общительные глаза, была твердо уверена, что собака могла бы заговорить, не будь у нее тайных причин молчать. Заметив улыбку спутницы, собака весело сморщилась, вильнула хвостом и ровно побежала вперед, но вдруг безучастно села, деловито выскребла лапой ухо, укушенное своим вечным врагом, и побежала обратно.

Ассоль проникла в высокую, брызгающую росой луговую траву; держа руку ладонью вниз над ее метелками, она шла, улыбаясь струящемуся прикосновению. Засматривая в особенные лица цветов, в путаницу стеблей, она различала там почти человеческие намеки — позы, усилия, движения, черты и взгляды; ее не удивила бы теперь

procesio de kampomusoj, balo de zizeloj aŭ kruda amuziĝo de erinaco, timiganta dormantan gnomon per sia huŝ-ado. Kaj vere, griza erinaco elruliĝis antaŭ ŝi sur la padon. «Huŝ-huŝ», — abrupte diris ĝi kolere, kiel koĉero al piediranto. Assol parolis kun tiuj, kiujn ŝi komprenis kaj vidis. «Saluton, malsanulo, — diris ŝi al lila irido, tratruita de vermo. — Vi devas iom sidi hejme», — tio rilatis al arbusto, restinta meze de la pado kaj pro tio senfoliigata de vestoj de preterirantoj. Granda skarabo estis alkroĉiĝanta al kampanulo, fleksante la vegetaĵon kaj falante, sed obstine puŝante per la piedoj. «Forskuu la dikan pasaĝeron», — konsilis Assol. La skarabo, vere, ne retenis sin kaj kun krako ekflugis flanken. Tiel, emociiĝante, tremetante kaj brilante, ŝi aliris deklivon de monteto, kaŝiĝinte en ĝia densejo disde la herbeja spaco, sed ĉirkaŭita nun de siaj veraj amikoj, kiuj — ŝi sciis tion — parolis base.

Tio estis grandaj maljunaj arboj, kreskantaj inter kaprifolio kaj avelujo. Iliaj pendantaj branĉoj estis tuŝantaj suprajn foliojn de la arbustoj. En kviete peza foliaro de la kaŝtanarboj staris blankaj konusoj de floroj, ilia aromo miksiĝis kunodoro de roso kaj rezino. La pado, kovrita de elstarajoj de glitaj radikoj, jen faladis, jen leviĝadis sur la deklivon. Assol sentis sin, kiel hejme; ŝi salutadis la arbojn, kiel homojn, manpremanante iliajn larĝajn foliojn. Ŝi iris, frustrante jen mense, jen per vortoj: «Jen vi, jen alia vi; multas vi, miaj fraĉjoj! Mi iras, fraĉjoj, mi hastas, tralasu min. Mi rekonas vin ĉiujn, ĉiujn mi memoras kaj respektas». La «fraĉjoj» majeste karesadis ŝin, per kio ili povis — per folioj — kaj parence knaradis responde. Ŝi eliris, malpuriginte la piedojn per grundo, al la deklivo super la maro kaj ekstaris sur la rando de la deklivo, anhelante pro la rapida irado. La profunda nevenkebla kredo, jubilante, ŝaŭmis kaj bruis en ŝi. Ŝi disĵetadis ĝin per rigardo trans la horizonton, el kie per facila bruo de borda ondo ĝi revenadis, fiera pro pureco de la flugo. Dume la maro, konturita laŭ la horizonto per ora fadeno, ankoraŭ dormis; nur sub la deklivo, en flakoj de bordaj kavoj, leviĝadis kaj faladis akvo. La ŝtalgriza — ĉe la bordo — koloro de la dormanta oceano estis transiranta en la bluan kaj nigran. Trans la ora fadeno la ĉielo, ekflamante, brilis per grandega ventumilo de lumo; blankajn nubojn tuŝis malforta ruĝo. Delikataj, diecaj koloroj lumis en ili. Sur la nigran foron jam ekkuŝis tremetanta neĝa blanko; la ŝaŭmo brilis, kaj purpura disŝiro, ekflaminte meze de la ora fadeno, ĵetis laŭ la oceano, al la piedoj de Assol, skarlatajn faldetojn.

процессия полевых мышей, бал сусликов или грубое веселье ежа, пугающего спящего гнома своим фуканьем. И точно, еж, серея, выкатился перед ней на тропинку. — "Фук-фук", — отрывисто сказал он с сердцем, как извозчик на пешехода. Ассоль говорила с теми, кого понимала и видела. — "Здравствуй, больной, — сказала она лиловому ирису, пробитому до дыр червем. — Необходимо посидеть дома", — это относилось к кусту, застрявшему среди тропы и потому обдерганному платьем прохожих. Большой жук цеплялся за колокольчик, сгибая растение и сваливаясь, но упрямо толкаясь лапками. — "Стряхни толстого пассажира", — посоветовала Ассоль. Жук, точно, не удержался и с треском полетел в сторону. Так, волнуясь, трепеща и блестя, она подошла к склону холма, скрывшись в его зарослях от лугового пространства, но окруженная теперь истинными своими друзьями, которые — она знала это — говорят басом.

То были крупные старые деревья среди жимолости и орешника. Их свисшие ветви касались верхних листьев кустов. В спокойно тяготеющей крупной листве каштанов стояли белые шишки цветов, их аромат мешался с запахом росы и смолы. Тропинка, усеянная выступами скользких корней, то падала, то взбиралась на склон. Ассоль чувствовала себя, как дома; здоровалась с деревьями, как с людьми, то есть пожимая их широкие листья. Она шла, шепча то мысленно, то словами: "Вот ты, вот другой ты; много же вас, братцы мои! Я иду, братцы, спешу, пустите меня. Я вас узнаю всех, всех помню и почитаю". "Братцы" величественно гладили ее чем могли — листьями — и родственно скрипели в ответ. Она выбралась, перепачкав ноги землей, к обрыву над морем и встала на краю обрыва, задыхаясь от поспешной ходьбы. Глубокая непобедимая вера, ликуя, пенилась и шумела в ней. Она разбрасывала ее взглядом за горизонт, откуда легким шумом береговой волны возвращалась она обратно, гордая чистотой полета. Тем временем море, обведенное по горизонту золотой нитью, еще спало; лишь под обрывом, в лужах береговых ям, вздымалась и опадала вода. Стальной у берега цвет спящего океана переходил в синий и черный. За золотой нитью небо, вспыхивая, сияло огромным веером света; белые облака тронулись слабым румянцем. Тонкие, божественные цвета светились в них. На черной дали легла уже трепетная снежная белизна; пена блестела, и багровый разрыв, вспыхнув среди золотой нити, бросил по океану, к ногам Ассоль, алуо рябь.

Ŝi eksidis, subfleksinte la kruojn, kun la brakoj ĉirkaŭ la genuoj. Atente kliniĝante al la maro, ŝi rigardis al la horizonto per grandaj okuloj, en kiuj restis jam nenio plenaĝa, — per okuloj de infano. Ĉio, kion ŝi atendis tiom longe kaj fervore, estis fariĝanta tie — ĉe la rando de la mondo. Ŝi vidis en la lando de foraj abismoj subakvan monteton; de sur ties supraĵo striis supren volviĝantaj vegetaĵoj; inter iliaj rondaj folioj, ĉe la rando trapikitaj de la tigo, radiis bizaraj floroj. La supraj folioj brilis sur la supraĵo de la oceano; tiu, kiu sciis nenion, kion sciis Assol, vidis nur tremon kaj brilon.

El la kreskaĵoj leviĝis ŝipo; ĝi elmergiĝis kaj haltis en la mezo mem de la aŭroro. El tiu foro ĝi estis videbla klare, kiel la nuboj. Disĵetante gajon, ĝi flamis, kiel vino, rozo, sango, lipoj, ruĝa veluro kaj punca fajro. La ŝipo estis iranta rekte al Assol. Ŝaŭmaj flugiloj estis tremantaj sub potenca premo de ĝia kilo; jam ekstarinte, la junulino alpremis la manojn al la brusto, sed la mirakla ludo de lumo iĝis ondoj; leviĝis la suno, kaj matena helpleno deŝiris kovrilojn de sur ĉio, kio ankoraŭ estis langvoranta kaj tiriĝanta sur la dormema tero.

La junulino suspiris kaj ĉirkaŭrigardis. La muziko eksilentis, sed Assol plu estis sub potenco de ĝia sonora ĥoro. Tiu impresio iom post iom malfortiĝis, poste iĝis rememoro kaj, finfine, simple laco. Ŝi ekkuŝis sur herbon, oscedis kaj, beate ferminte la okulojn, ekdormis — vere, per firma, kiel juna juglando, dormo, sen zorgo kaj songoj.

Ŝin vekis muŝo, vaganta laŭ la nuda plando. Maltrankvile turninte la piedon, Assol vekigis; sidante, ŝi estis pinglanta la malordiĝintajn harojn, tial la ringo de Gray sentigis sin, sed opiniante ĝin ne pli ol tigeto, trafinta inter la fingrojn, ŝi rektigis ilin; ĉar la embaraso ne malaperis, ŝi malpacience alportis la manon al la okuloj kaj rektiĝis, momente salte ekstarinte kun forto de ŝprucinta fontano.

Sur ŝia fingro brilis la radia ringo de Gray, kvazaŭ sur la fremda, — la sia ŝi ne povis ĝin agnoski en tiu momento, ŝi ne sentis sian fingron. «Kies aĵo estas tio? Kies ŝerco? — impete ekkriis ŝi. — Ĉu mi dormas? Eble, mi trovis kaj forgesis?». Kaptinte per la maldekstra mano la dekstran, sur kiu estis la ringo, kun mirego ŝi estis ĉirkaŭrigardanta, esplorante la maron kaj la verdan densaĵon; sed neniu estis moviĝanta, neniu kaŝiĝis en arbustoj, kaj en la blua, fore prilumita maro estis neniu signo, kaj ruĝo kovris Assol-on, kaj la voĉoj de la koro diris profetan «jes». Ne ekzistis klarigoj al la okazintaĵo,

Ona sela, podobrav nogi, s rukami vokrug kolen. Vnimatelno naklonjajsa k maro, smotrela ona na horizont bolšimi glazami, v kotoryh ne ostalos' uže niĉego vzroslogo, — glazami rebenka. Vse, ĉego ona ŝdala tak dolgo i gorjaĉo, delalos' tam — na kraju sveta. Ona videla v strane dalekih puĉin podvodnyj holm; ot poverhnosti ego struilis' vverh vjuŝiesja rastenija; среди их круглых listjev, pronizannyh u kraja steblem, sijali priĉudlivyje cveti. Verhnie listja bllesteli na poverhnosti okeana; tot, kto niĉego ne znal, kak znala Assol, videl list' trepet i bllesk.

Из заросли поднялся корабль; он всплыл и остановился по самой середине зари. Из этой дали он был виден ясно, как облака. Разбрасывая веселье, он пылал, как вино, роза, кровь, уста, алый бархат и пунцовый огонь. Корабль шел прямо к Ассоль. Крылья пены трепетали под мощным напором его киля; уже встав, девушка прижала руки к груди, как чудная игра света перешла в зыбь; взошло солнце, и яркая полнота утра сдернула покровы с всего, что еще нежилось, потягиваясь на сонной земле.

Девушка вздохнула и осмотрелась. Музыка смолкла, но Ассоль была еще во власти ее звонкого хора. Это впечатление постепенно ослабевало, затем стало воспоминанием и, наконец, просто усталостью. Она легла на траву, зевнула и, блаженно закрыв глаза, уснула — по-настоящему, крепким, как молодой орех, сном, без заботы и сновидений.

Ее разбудила муха, бродившая по голой ступне. Беспокойно повертев ножкой, Ассоль проснулась; сидя, закалывала она растрепанные волосы, поэтому кольцо Грзя напомнило о себе, но считая его не более, как стебельком, застрявшим меж пальцев, она распрямила их; так как помеха не исчезла, она нетерпеливо поднесла руку к глазам и выпрямилась, мгновенно вскочив с силой брызнувшего фонтана.

На ее пальце блестело лучистое кольцо Грзя, как на чужом, — своим не могла признать она в этот момент, не чувствовала палец свой. — "Чья это шутка? Чья шутка? — стремительно вскричала она. — Разве я сплю? Может быть, нашла и забыла?". Схватив левой рукой правую, на которой было кольцо, с изумлением осматривалась она, пытая взглядом море и зеленые заросли; но никто не шевелился, никто не притаился в кустах, и в синем, далеко озаренном море не было никакого знака, и румянец покрыл Ассоль, а голоса сердца сказали вещее "да". Не было объяснений случившемуся, но

sed sen vortoj kaj pensoj ŝi trovis ilin en sia stranga sento, kaj la ringo jam iĝis proksima al ŝi. Tremante tuta, ŝi deŝiris ĝin de sur la fingro; tenante en la mankavo, kiel akvon, ŝi pririgardis ĝin — per tuta animo, per tuta koro, per tuta jubilo kaj serena superstiĉo de juneco, poste, kaŝinte ĝin trans la korsaĵon, Assol kaŝis la vizaĝon en la polmojn, el sub kiuj estis nereteneble elŝiriĝanta rideto, kaj, mallevinte la kapon, malrapide ekiris reen al la hejmo.

Tiel, — hazarde, kiel diras homoj, sciantaj legi kaj skribi, — Gray kaj Assol trovis unu la alian en la somera mateno, plena de neeviteblo.

V. Preparoj por batalo

Kiam Gray leviĝis sur la ferdekon de «Sekreto», li dum kelkaj minutoj staris senmove, glatigante per la mano la kapon ekde la nuko al la frunto, kio signifis ekstreman konsterniĝon. Distriĝemo — nebula vago de emocioj — reflektiĝis en lia vizaĝo per sensenta rideto de lunatiko. Lia asistanto Panten iris tiutempe laŭ la meza ferdeko kun telero da fritita fiŝo; ekvidinte Gray-on, li rimarkis la strangan staton de la ŝipestro.

— Ĉu vi ne kontuziĝis? — gardeme demandis li. — Kie vi estis? Kion vidis? Kvankam, tio, certe, estas via afero. Maklero proponas profitan frajton; kun premio. Sed kio ja al vi okazis?..

— Dankon, — diris Gray, suspirinte, kiel malligita. — Al mi ĝuste mankis la sonoj de via simpla, saĝa voĉo. Tio estas kiel malvarma akvo. Panten, sciigu la homojn, ke hodiaŭ ni levas la ankron kaj transiras en la enfluejon de Liliano, je dek mejloj for de ĉi tie. Ĝian fluon baras kontinuaj malprofundaĵoj. Penetri en la enfluejon eblas nur el la maro. Venu al mi por preni la mapon. Piloton ne prenu. Dume tio estas ĉio... Ha, jes, profitan frajton mi bezonas, kiel pasintjaran neĝon. Vi povas diri tion al la maklero. Mi direktas min en la urbon, kie mi restos ĝis la vespero.

— Do kio okazis?

— Tute nenio, Panten. Mi volas, ke vi notu al vi mian deziron eviti ajnajn demandojn. Kiam venos la momento, mi sciigos vin, en kio estas la afero. Al la matrosoj diru, ke ni riparos la ŝipon; ke la loka doko estas okupita.

— Bone, — sence diris Panten al la dorso de foriranta Gray. — Estos plenumite.

Kvankam la ordonoj de la ŝipestro estis tute sencohavaj, la asistanto elorbitigis la okulojn kaj

без слов и мыслей находила она их в странном чувстве своем, и уже близким ей стало кольцо. Вся дрожа, сдернула она его с пальца; держа в пригоршне, как воду, рассмотрела его она — всею душою, всем сердцем, всем ликованием и ясным суеверием юности, затем, спрятав за лиф, Ассоль уткнула лицо в ладони, из-под которых неудержимо рвалась улыбка, и, опустив голову, медленно пошла обратной дорогой.

Так, — случайно, как говорят люди, умеющие читать и писать, — Грэй и Ассоль нашли друг друга утром летнего дня, полного неизбежности.

V БОЕВЫЕ ПРИГОТОВЛЕНИЯ

Когда Грэй поднялся на палубу "Секрета", он несколько минут стоял неподвижно, поглаживая рукой голову сзади на лоб, что означало крайнее замешательство. Рассеянность — облачное движение чувств — отражалась в его лице бесчувственной улыбкой лунатика. Его помощник Пантен шел в это время по шканцам с тарелкой жареной рыбы; увидев Грэя, он заметил странное состояние капитана.

— Вы, быть может, ушиблись? — осторожно спросил он. — Где были? Что видели? Впрочем, это, конечно, ваше дело. Маклер предлагает выгодный фрахт; с премией. Да что с вами такое?..

— Благодарю, — сказал Грэй, вздохнув, — как развязанный. — Мне именно не доставало звуков вашего простого, умного голоса. Это как холодная вода. Пантен, сообщите людям, что сегодня мы поднимаем якорь и переходим в устье Лилианы, миль десять отсюда. Ее течение перебито сплошными мелями. Проникнуть в устье можно лишь с моря. Придите за картой. Лоцмана не брать. Пока все... Да, выгодный фрахт мне нужен как прошлогодний снег. Можете передать это маклеру. Я отправляюсь в город, где пробуду до вечера.

— Что же случилось?

— Решительно ничего, Пантен. Я хочу, чтобы вы приняли к сведению мое желание избегать всяких расспросов. Когда наступит момент, я сообщу вам, в чем дело. Матросам скажите, что предстоит ремонт; что местный док занят.

— Хорошо, — бессмысленно сказал Пантен в спину уходящего Грэя. — Будет исполнено.

Хотя распоряжения капитана были вполне толковы, помощник вытаращил глаза и беспокожно помчался

maltrankvile ekhastis kun la telero en sian kajuton, balbutante: «Panten, vi estas konsternita. Ĉu li deziras provi kontrabandon? Ĉu ni levos la nigran flagon de pirato?» Sed ĉi tie Panten implikiĝis en la plej sovaĝaj supozoj. Dum li estis nervoze neniiganta la fiŝon, Gray malleviĝis en la kajuton, prenis monon kaj, transveturinte la golfeton, aperis en la komercaj kvartaloj de Liss.

Nun li agis jam decideme kaj trankvile, ĝis detaloj sciante ĉion, kio atendas lin sur la mirinda vojo. Ĉiu moviĝo — penso, ago — estis varmigantaj lin per rafinita ĝuo de arta laboro. Lia plano kreiĝis momente kaj klare. Lian komprenon de la vivo tuŝis tiu lasta atako de ĉizilo, post kiu marmoro estas kvieta en sia belega brilo.

Gray vizitis tri vendejojn, donante specialan atenton al precizeco de elekto, ĉar mense li jam vidis la necesajn koloron kaj intenson. En du unuaj vendejoj oni montris al li silkojn de bazaraj koloroj, destinitajn por kontentigi senartifikan vantemon; en la tria li trovis specimenojn de komplikaj efektoj. La mastro de la vendejo ĝoje agitiĝis, elmetante ŝtofojn, longe kuŝintajn en la stoko, sed Gray estis serioza, kiel anatomo. Li pacience malfaldadis volvaĵojn, demetadis, deŝovadis, malvolvadis kaj rigardadis kontraŭ lumo tian multon da skarlataj strioj, ke la vendotablo, amasigita per ili, ŝajnis, tuj ekbrulos. Sur la pinton de la boto de Gray ekkuŝis purpura ondo; sur liaj manoj kaj vizaĝo brilis roza reflektajo. Fosante en facila rezisto de silko, li distingadis kolorojn: ruĝan, palrozan kaj malhelrozan, densajn bolajn de ĉerizaj, oranĝaj kaj malhel-rufaj tonoj; ĉi tie estis nuancoj de ĉiuj fortoj kaj signifoj, malsamaj en sia ŝajna parenceco, simile al vortoj: «ĉarma» — «belega» — «admirinda» — «perfekta»; en faldoj kaŝiĝis aludoj, neatingeblaj al la lingvo de la vido, sed la vera skarлата koloro longe ne aperadis antaŭ la okuloj de nia ŝipestro; tio, kion alportadis la vendisto, estis bona, sed ne vokis klaran kaj firman «jes». Finfine, unu koloro altiris la senarmitan atenton de la aĉetanto; li eksidis en fotelon ĉe la fenestro, eltiris el la brua silko longan finon, ĵetis ĝin sur la genuojn kaj, malstreĉiĝinte, kun la pipo en la dentoj, iĝis kontemple senmova.

Tiu koloro, perfekte pura, kiel skarлата matena strio, kaj plena de nobla gajo kaj reĝeco, estis ĝuste tiu fiera koloro, kiun serĉis Gray. En ĝi ne estis miksitaj tonoj de fajro, de papavaj petaloj, nek ludo de violaj aŭ lilaj aludoj; ne estis ankaŭ bluo, nek ombro — nenio, kio vokas dubon. Ĝi brulis, kiel rideto, per ĉarmo de spirita reflektajo. Gray tiel enpensiĝis, ke

с тарелкой к себе в каюту, бормоча: "Пантен, тебя озадачили. Не хочет ли он попробовать контрабанды? Не выступаем ли мы под черным флагом пирата?" Но здесь Пантен запутался в самых диких предположениях. Пока он нервически уничтожал рыбу, Грэй спустился в каюту, взял деньги и, переехав бухту, появился в торговых кварталах Лисса.

Теперь он действовал уже решительно и покойно, до мелочи зная все, что предстоит на чудном пути. Каждое движение — мысль, действие — грели его тонким наслаждением художественной работы. Его план сложился мгновенно и выпукло. Его понятия о жизни подверглись тому последнему набегу резца, после которого мрамор спокоен в своем прекрасном сиянии.

Грэй побывал в трех лавках, придавая особенное значение точности выбора, так как мысленно видел уже нужный цвет и оттенок. В двух первых лавках ему показали шелка базарных цветов, предназначенные удовлетворить незатейливое тщеславие; в третьей он нашел образцы сложных эффектов. Хозяин лавки радостно суетился, выкладывая залежавшиеся материи, но Грэй был серьезен, как анатом. Он терпеливо разбирал свертки, откладывал, сдвигал, развертывал и смотрел на свет такое множество алых полос, что прилавок, заваленный ими, казалось, вспыхнет. На носок сапога Грэй легла пурпурная волна; на его руках и лице блестел розовый отсвет. Роясь в легком сопротивлении шелка, он различал цвета: красный, бледный розовый и розовый темный, густые закипи вишневых, оранжевых и мрачно-рыжих тонов; здесь были оттенки всех сил и значений, различные — в своем мнимом родстве, подобно словам: "очаровательно" — "прекрасно" — "великолепно" — "совершенно"; в складках таились намеки, недоступные языку зрения, но истинный алый цвет долго не представлялся глазам нашего капитана; что приносил лавочник, было хорошо, но не вызывало ясного и твердого "да". Наконец, один цвет привлек обезоруженное внимание покупателя; он сел в кресло к окну, вытянул из шумного шелка длинный конец, бросил его на колени и, развалясь, с трубкой в зубах, стал созерцательно неподвижен.

Этот совершенно чистый, как алая утренняя струя, полный благородного веселья и царственности цвет являлся именно тем гордым цветом, какой разыскивал Грэй. В нем не было смешанных оттенков огня, лепестков мака, игры фиолетовых или лиловых намеков; не было также ни синевы, ни тени — ничего, что вызывает сомнение. Он рдел, как

forgesis pri la mastro, kiu atendis lin malantaŭ la dorso kun streĉo de ĉashundo, montranta ĉasaĵon. Laciĝinte atendi, la vendisto rememorigis pri si per krako de deŝirita peco de ŝtofo.

— Sufiĉas da specimenoj, — diris Gray, ekstarante, — tiun ĉi silkon mi prenas.

— Ĉu la tutan pecon? — respekte dubante, demandis la vendisto. Sed Gray silente rigardis al lia frunto, pro kio la mastro de la vendejo iĝis iomete pli senĝena. — Tiuokaze, kiom da metroj?

Gray balancis la kapon, proponante atendi, kaj kalkulis per kraĵono sur papero la necesan kvanton.

— Du mil metrojn. — Li kun dubo pririgardis la bretojn. — Jes, ne pli ol du mil metroj.

— Du? — diris la mastro, spasme saltetante, kiel risorta. — Mil? Metrojn? Mi petas vin eksidi, ŝipestro. Ĉu vi ne deziras rigardi, ŝipestro, specimenojn de novaj ŝtofoj? Kiel vi deziras. Jen alumetoj, jen bonega tabako; mi petas. Du mil... du mil kostas... — Li diris prezon, kiu havis saman rilaton al la vera, kiel ĵuro al simpla «jes», sed Gray estis kontenta, ĉar tute ne deziris marĉandi pri io ajn. — Mirinda, plej bona silko, — daŭrigis la vendisto, — nekomparebla varo, nur ĉe mi vi trovos tian.

Kiam li finfine elverŝis ĉiujn laŭdojn, Gray interkonsentis kun li pri la livero, pagis la kalkulon, inklude la liverkoston, kaj foriris, akompanata de la mastro kun tia pompo, kvazaŭ li estus ĉina imperiestro. Tiutempe trans la strato kontraŭ tiu loko, kie estis la vendejo, vaganta muzikisto, agordinte sian violonĉelon, per kvieta arĉo paroligis ĝin malgaje kaj bone; lia kamarado, flutisto, priverŝis la strian kanton per pepado de gorĝa fajfo; la simpla kanteto, kiun ili sonigis en la korto, dormetanta en varmego, atingis la orelojn de Gray, kaj li tuj komprenis, kion li faru plu. Ĝenerale en ĉiuj ĉi tagoj li estis sur tiu feliĉa alto de spirita vido, el kiu li klare rimarkadis ĉiujn aludojn kaj suflorojn de la realo; ekaŭdinte la sonojn, superbruatajn de irado de veturiloj, li eniris en la centron de gravegaj impresoj kaj pensoj, kaŭzitaĵ, konforme al lia karaktero, de tiu ĉi muziko, jam sentante, kial kaj kiel rezultos bone tio, kion li elpensis. Transirinte la strateton, Gray eniris en la pordegon de la domo, kie okazis la muzika elpaŝo. Tiutempe la muzikistoj intencis foriri; la alta flutisto kun aspekto de subpremita digno estis danke svinganta la ĉapelon al tiuj fenestroj, el kie estis elflugantaj moneroj. La violonĉelo jam revenis sub la akselon de sia mastro; tiu, viŝante la ŝvitintan

ulymbka, прелестью духовного отражения. Грэй так задумался, что позабыл о хозяине, ожидавшем за его спиной с напряжением охотничьей собаки, сделавшей стойку. Устав ждать, торговец напомнил о себе треском оторванного куска материи.

— Довольно образцов, — сказал Грэй, вставая, — этот шелк я беру.

— Весь кусок? — почтительно сомневаясь, спросил торговец. Но Грэй молча смотрел ему в лоб, отчего хозяин лавки сделался немного развязнее. — В таком случае, сколько метров?

Грэй кивнул, приглашая повременить, и высчитал карандашом на бумаге требуемое количество.

— Две тысячи метров. — Он с сомнением осмотрел полки. — Да, не более двух тысяч метров.

— Две? — сказал хозяин, судорожно подскакивая, как пружинный. — Тысячи? Метров? Прошу вас сесть, капитан. Не желаете ли взглянуть, капитан, образцы новых материй? Как вам будет угодно. Вот спички, вот прекрасный табак; прошу вас. Две тысячи... две тысячи по. — Он сказал цену, имеющую такое же отношение к настоящей, как клятва к простому "да", но Грэй был доволен, так как не хотел ни в чем торговаться. — Удивительный, наилучший шелк, — продолжал лавочник, — товар вне сравнения, только у меня найдете такой.

Когда он наконец весь изошел восторгом, Грэй договорился с ним о доставке, взяв на свой счет издержки, уплатил по счету и ушел, провожаемый хозяином с почестями китайского короля. Тем временем через улицу от того места, где была лавка, бродячий музыкант, настроив виолончель, заставил ее тихим смычком говорить грустно и хорошо; его товарищ, флейтист, осыпал пение струи лепетом горлового свиста; простая песенка, которою они огласили дремлющий в жаре двор, достигла ушей Грэя, и тотчас он понял, что следует ему делать дальше. Вообще все эти дни он был на той счастливой высоте духовного зрения, с которой отчетливо замечались им все намеки и подсказы действительности; услыша заглушаемые ездой экипажей звуки, он вошел в центр важнейших впечатлений и мыслей, вызванных, сообразно его характеру, этой музыкой, уже чувствуя, почему и как выйдет хорошо то, что придумал. Миновав переулоч, Грэй прошел в ворота дома, где состоялось музыкальное выступление. К тому времени музыканты собрались уходить; высокий флейтист с видом забитого достоинства благодарно махал шляпой тем окнам, откуда вылетали монеты. Виолончель уже вернулась под мышку своего

frunton, estis atendanta la flutiston.

— Ba, ja tio estas vi, Zimmer! — diris al li Gray, rekonante la violoniston, kiu en vesperoj gajigadis per sia bonega ludo maristojn, gastojn de taverno «Monon sur la barelon». — Kiel do vi malfideliĝis al la violono?

— Altestimata ŝipestro, — memkontente kontraŭdiris Zimmer, — mi ludas sur ĉio, kio sonas kaj krakas. En la juneco mi estis muzika klaŭno. Nun min altiras la arto, kaj mi kun ĉagreno vidas, ke mi pereigis elstaran talenton. Tial mi pro malfrua avido amas samtempe du: violonĉelon kaj violonon. Sur la violonĉelo mi ludas tage, kaj sur la violono vespere, do, kvazaŭ ploras, lamentas pri la pereinta talento. Ĉu vi ne regalos min per vino? La violonĉelo estas mia Karmen', kaj la violono estas...

— Assol, — diris Gray. Zimmer misaŭdis.

— Jes, — kapjesis li, — kaj solo sur cimbalo aŭ kupraj tubetoj estas tute alia afero. Tamen, ĉu tio koncernas min? Ni lasu grimacojn al pajacoj de la arto — sed mi ja scias, ke en violono kaj violonĉelo ĉiam ripozas feinoj.

— Kaj kio kaŝiĝas en mia «tur-lu-rlu»? — demandis la alirinta flutisto, alta ulo kun ŝafaj bluaj okuloj kaj blonda barbo. — Nu, diru?

— Dependas de tio, kiom vi drinkis matene. Iam — birdo, iam — alkoholaĵ vaporoj. Ŝipestro, tio estas mia kompaniano Duss; mi rakontis al li, kiel vi disipas oron, kiam vi drinkas, kaj li eksternive enamiĝis en vin.

— Jes, — diris Duss, — mi ŝatas belajn gestojn kaj malavarecon. Sed mi estas ruza, ne fidu al mia fia flato.

— Kaj nun aŭskultu min, — diris, ridante, Gray. — Mi havas malmultan tempon, sed la afero estas urĝa. Mi proponas al vi bone perlabori. Kolektu orkestron, sed ne el dandoj kun paradaj vizaĝoj de mortintoj, kiuj en muzika pedanteco aŭ — eĉ pli malbone — en sona gastronomio forgesis pri la animo de la muziko kaj silente mortigas estradojn per siaj komplikitaj bruoj, — ne. Kolektu la viajn, kiuj plorigas simplajn korojn de kuiristinoj kaj lakeoj; kolektu viajn vagabondojn. La maro kaj la amo ne toleras pedantojn. Mi kun plezuro sidus kun vi, kaj eĉ kun pluraj boteloj, sed mi devas iri. Mi havas multajn aferojn. Prenu ĉi tion kaj fordrinku je la litero A. Se al vi plaĉas mia propono, venu vespere al «Sekreto», ĝi staras nemalproksime de la unua

hoziajna; tot, вытирая вспотевший лоб, дожидался флейтиста.

— Ба, да это ты, Циммер! — сказал ему Грэй, признавая скрипача, который по вечерам веселил своей прекрасной игрой моряков, гостей трактира "Деньги на бочку". — Как же ты изменил скрипке?

— Досточтимый капитан, — самодовольно возразил Циммер, — я играю на всем, что звучит и трещит. В молодости я был музыкальным клоуном. Теперь меня тянет к искусству, и я с горем вижу, что погубил незаурядное дарование. Поэтому-то я из поздней жадности люблю сразу двух: виолу и скрипку. На виолончели играю днем, а на скрипке по вечерам, то есть как бы плачу, рыдаю о погибшем таланте. Не угостите ли винцом, а? Виолончель — это моя Кармен, а скрипка.

— Ассоль, — сказал Грэй. Циммер не расслышал.

— Да, — кивнул он, — соло на тарелках или медных трубочках — Другое дело. Впрочем, что мне?! Пусть кривляются паяцы искусства — я знаю, что в скрипке и виолончели всегда отдыхают феи.

— А что скрывается в моем "тур-лю-рлю"? — спросил подошедший флейтист, рослый детина с бараньими голубыми глазами и белокурой бородой. — Ну-ка, скажи?

— Смотря по тому, сколько ты выпил с утра. Иногда — птица, иногда — спиртные пары. Капитан, это мой компаньон Дусс; я говорил ему, как вы сорите золотом, когда пьете, и он заочно влюблен в вас.

— Да, — сказал Дусс, — я люблю жест и щедрость. Но я хитер, не верьте моей гнусной лести.

— Вот что, — сказал, смеясь, Грэй. — У меня мало времени, а дело не терпит. Я предлагаю вам хорошо заработать. Соберите оркестр, но не из щеголей с парадными лицами мертвецов, которые в музыкальном буквоедстве или — что еще хуже — в звуковой гастрономии забыли о душе музыки и тихо мертвят эстрады своими замысловатыми шумами, — нет. Соберите своих, заставляющих плакать простые сердца кухарок и лакеев; соберите своих бродяг. Море и любовь не терпят педантов. Я с удовольствием посидел бы с вами, и даже не с одной бутылкой, но нужно идти. У меня много дела. Возьмите это и пропейте за букву А. Если вам нравится мое предложение, приезжайте повечеру на "Секрет", он стоит неподалеку от головной дамбы.

moleo.

— Mi konsentas! — ekkriis Zimmer, sciante, ke Gray pagas, kiel reĝo. — Duss, riverencu, diru «jes» kaj turnu la ĉapelon pro ĝojo! Ŝipestro Gray intencas edziĝi!

— Jes, — simple diris Gray. — Ĉiujn detalojn mi sciigos al vi sur «Sekreto». Kaj vi...

— Je la litero A! — Duss, puŝinte per la kubuto Zimmer-on, palpebrumis al Gray. — Sed... kiel multas literoj en la alfabeto! Ĉu vi ne povus doni ion ankaŭ por Z?

Gray donis ankoraŭ monon. La muzikistoj foriris. Tiam li vizitis komisian agentejon kaj donis sekretan komision kontraŭ granda monsumo — plenumendan urĝe, dum ses tagoj. Kiam Gray revenis sur sian ŝipon, la agento jam estis suriranta vaporŝipon. Vespere oni alveturigis la silkon; kvin velistoj, dungitaj de Gray, estis loĝigitaj kun matrosoj; ankoraŭ ne revenis Letiko kaj ne venis la muzikistoj; atendante ilin, Gray iris interparoli kun Panten.

Necesas rimarki, ke Gray dum kelkaj jaroj navigadis kun la sama ŝipanaro. Komence la ŝipestro mirigadis la matrosojn per kapricoj de neatenditaj vojaĝoj, de haltoj — iam monataj — en la plej nekomercaj kaj senhomaj lokoj, sed iom post iom ilin inspiris la «gray-ismo» de Gray. Li ofte navigadis kun sola balasto, rifuzante preni profitan frajton nur tial, ke ne plaĉis al li la proponita kargo. Neniu povis persvadi lin veturigi sapon, najlojn, partojn de maŝinoj kaj ceteron, kio morne silentas en holdoj, vokante senvivajn imagojn de enua neceso. Sed li volonte ŝarĝadis fruktojn, porcelanon, animalojn, spicojn, teon, tabakon, kafon, silkon, valorajn specojn de ligno: ebonon, santalon, palmon. Ĉio ĉi respondis al aristokrateco de lia fantazio, kreante pitoreskan etoson; estas ne mirinde, ke la ŝipanaro de «Sekreto», edukita tiel en spirito de originaleco, rigardis iom de supre al ĉiuj ceteraj ŝipoj, kovritaj de fumo de banala profito. Tamen ĉi-foje Gray renkontis demandojn en fizionomioj; eĉ la plej stulta matroso bonege sciis, ke ne necesas fari riparon en fluejo de arbara rivero.

Panten, certe, sciigis al ili la ordonon de Gray; kiam tiu eniris, lia asistanto estis finfumanta sesan cigaron, vagante laŭ la kajuto, obtuziĝinte pro la fumo kaj stumblante kontraŭ la seĝoj. Estis venanta vespero; tra la malfermita luko elstaris ora trabo da lumo, en kiu ekbrilis la lakita viziero de la ŝipestra

— Согласен! — вскричал Циммер, зная, что Грэй платит, как царь. — Дусс, кланяйся, скажи "да" и верти шляпой от радости! Капитан Грэй хочет жениться!

— Да, — просто сказал Грэй. — Все подробности я вам сообщу на "Секрете". Вы же...

— За букву А! — Дусс, толкнув локтем Циммера, подмигнул Грэю. — Но... как много букв в алфавите! Пожалуйте что-нибудь и на фиту...

Грэй дал еще денег. Музыканты ушли. Тогда он зашел в комиссионную контору и дал тайное поручение за крупную сумму — выполнить срочно, в течение шести дней. В то время, как Грэй вернулся на свой корабль, агент конторы уже садился на пароход. К вечеру привезли шелк; пять парусников, нанятых Грэем, поместились с матросами; еще не вернулся Летика и не прибыли музыканты; в ожидании их Грэй отправился потолковать с Пантенем.

Следует заметить, что Грэй в течение нескольких лет плавал с одним составом команды. Вначале капитан удивлял матросов капризами неожиданных рейсов, остановок — иногда месячных — в самых неторговых и безлюдных местах, но постепенно они прониклись "грэизмом" Грэя. Он часто плавал с одним балластом, отказываясь брать выгодный фрахт только потому, что не нравился ему предложенный груз. Никто не мог уговорить его везти мыло, гвозди, части машин и другое, что мрачно молчит в трюмах, вызывая безжизненные представления скучной необходимости. Но он охотно грузил фрукты, фарфор, животных, пряности, чай, табак, кофе, шелк, ценные породы деревьев: черное, сандал, пальму. Все это отвечало аристократизму его воображения, создавая живописную атмосферу; не удивительно, что команда "Секрета", воспитанная, таким образом, в духе своеобразности, посматривала несколько свысока на все иные суда, окутанные дымом плоской наживы. Все-таки этот раз Грэй встретил вопросы в физиономиях; самый тупой матрос отлично знал, что нет надобности производить ремонт в русле лесной реки.

Пантен, конечно, сообщил им приказание Грэя; когда тот вошел, помощник его докуривал шестую сигару, бродя по каюте, ошалев от дыма и натываясь на стулья. Наступал вечер; сквозь открытый иллюминатор торчала золотистая балка света, в которой вспыхнул лакированный козырек

kaskedo.

— Ĉio estas preta, — morne diris Panten. — Se vi deziras, ni povas levi la ankron.

— Vi devus, Panten, koni min iom pli bone, — milde rimarkis Gray. — Ne estas sekreto en tio, kion mi faras. Tuj kiam ni ĵetos la ankron sur la fundon de Liliano, mi rakontos ĉion, kaj vi ne plu malŝparados tiom multe da alumetoj por malbonaj cigaroj. Iru, ordonu levi la ankron.

Panten, sinĝene ridetante, gratis la brovon.

— Tio, certe, estas tiel, — diris li. — Tamen, mi... nenion. Kiam li foriris, Gray sidis iom, senmove rigardante en la duonmalfermitan pordon, poste transiris en sian kajuton. Ĉi tie li jen eksidadis, jen ekkuŝadis; jen, aŭskultante krakadon de la vindaso, elrulanta bruon ĉenon, intencis eliri sur la teŭgon, sed ree enpensiĝadis kaj revenadis al la tablo, strekante laŭ la vakstolo per la fingro rapidan rektan linion. Frapo de pugno en la pordon elirigis lin el la mania stato; li turnis la ŝlosilon, enlasinte Letikon. La matroso, anhelante, haltis kun aspekto de kuriero, ĝustatempe preventinta ekzekuton.

— «Flugu, amiko Letiko», — diris mi al mi mem, — rapide ekparolis li, — kiam mi de sur la kabla moleo ekvidis, kiel dancas ĉirkaŭ la vindaso niaj knaboj, kraĉante al la manoj. Mi havas okulon de aglo. Kaj mi ekflugis; mi tiel spiris al la boatisto, ke la homo ŝvitis pro emocio. Ŝipestro, ĉu vi intencis lasi min sur la bordo?

— Letiko, — diris Gray, atente rigardante al liaj ruĝaj okuloj, — mi atendis vin ne pli malfrue, ol matene. Ĉu vi verŝis sur la nukon malvarman akvon?

— Verŝis. Ne tiom, kiom estis verŝite internen, sed verŝis. Ĉio estas farita.

— Rakontu. — Ne necesas rakonti, ŝipestro; jen ĉi tie ĉio estas skribita. Prenu kaj legu. Mi tre diligentis. Mi iros for.

— Kien?

— Mi vidas laŭ riproĉo de viaj okuloj, ke mi ankoraŭ nesufiĉe verŝis sur la nukon malvarman akvon.

Li turnis sin kaj eliris kun strangaj moviĝoj de blindulo. Gray malfaldis la papereton; la kraĉono, probable, miris, kiam faris sur ĝi tiujn desegnaĵojn, similajn al oblikviĝinta barilo. Jen kion skribis Letiko: «Konforme al la instrukcio. Post la kvina horo mi iradis laŭ la strato. Domo kun griza tegmento, po du fenestroj en ĉiu flanko; havas legomĝardenon. La

капитанской фуражки.

— Все готово, — мрачно сказал Пантен. — Если хотите, можно поднимать якорь.

— Вы должны бы, Пантен, знать меня несколько лучше, — мягко заметил Грэй. — Нет тайны в том, что я делаю. Как только мы бросим якорь на дно Лилианы, я расскажу все, и вы не будете тратить так много спичек на плохие сигары. Ступайте, снимайтесь с якоря.

Пантен, неловко усмехаясь, почесал бровь.

— Это, конечно, так, — сказал он. — Впрочем, я ничего. Когда он вышел, Грэй посидел несколько времени, неподвижно смотря в полуоткрытую дверь, затем перешел к себе. Здесь он то сидел, то ложился; то, прислушиваясь к треску брашпиля, выкатывающего громкую цепь, собирался выйти на бак, но вновь задумывался и возвращался к столу, чертя по клеенке пальцем прямую быструю линию. Удар кулаком в дверь вывел его из маниакального состояния; он повернул ключ, впустив Летику. Матрос, тяжело дыша, остановился с видом гонца, вовремя Предупредившего казнь.

— "Летика, Летика", — сказал я себе, — быстро заговорил он, — когда я с кабельного мола увидел, как танцуют вокруг брашпиля наши ребята, поплеывая в ладони. У меня глаз, как у орла. И я полетел; я так дышал на лодочника, что человек вспотел от волнения. Капитан, вы хотели оставить меня на берегу?

— Летика, — сказал Грэй, присматриваясь к его красным глазам, — я ожидал тебя не позже утра. Лил ли ты на затылок холодную воду?

— Лил. Не столько, сколько было принято внутрь, но лил. Все сделано.

— Говори. — Не стоит говорить, капитан; вот здесь все записано. Берите и читайте. Я очень старался. Я уйду.

— Куда?

— Я вижу по укоризне глаз ваших, что еще мало лил на затылок холодной воды.

Он повернулся и вышел с странными движениями слепого. Грэй развернул бумажку; карандаш, должно быть, дивился, когда выводил по ней эти чертежи, напоминающие расшатанный забор. Вот что писал Летика: "Сообразно инструкции. После пяти часов ходил по улице. Дом с серой крышей, по два окна сбоку; при нем огород. Означенная особа приходила

indikita persono venadis dufoje: por akvo — unue, por splitoj por forno — due. Post la veno de mallumo mi penetris rigarde en la fenestron, sed nenion vidis kaŭze de kurteno».

Poste sekvis kelkaj indikoj de familia karaktero, akiritaj de Letiko, verŝajne, per ĉetabla konversacio, ĉar la memorando finiĝis, iom neatendite, per vortoj: «Por malŝparoj estis aldonite iomete da propra mono».

Sed la esenco de tiu ĉi raporto parolis nur pri tio, kion ni scias el la unua ĉapitro. Gray metis la paperon en la tablon, fajfe vokis la vaĉanton kaj sendis lin al Panten, sed anstataŭ la asistanto venis ferdekestro Atwood, mallevante la levitajn manikojn.

— Ni bitis nin ĉe la moleo, — diris li. — Panten sendis min por ekscii, kion vi deziras. Li estas okupita: lin tie atakas iuj homoj kun trumpetoj, tamburoj kaj ceteraj violonoj. Ĉu vi vokis ilin sur «Sekreton»? Panten petas vin veni, diras, en lia kapo estas nebulo.

— Jes, Atwood, — diris Gray, — mi, vere, vokis la muzikistojn; iru, diru al ili, ke ili dume iru en la matrosan loĝejon. Poste ni vidos, kie loki ilin. Atwood, diru al ili kaj al la ŝipanaro, ke mi eliros sur la ferdekon post kvaronhoro. Ili kunvenu; vi kaj Panten, certe, same aŭskultu min.

Atwood streĉis, kiel ĉanon, la maldekstran brovon, iom staris flanke al la pordo kaj eliris. Tiujn dek minutojn Gray pasigis, ferminte per la manoj la vizaĝon; li estis al nenio prepariĝanta kaj nenion kalkulanta, sed deziris iom mense silenti. Tiutempe lin jam atendis ĉiuj, malpacience kaj kun sciavido, plena de konjektoj. Li eliris kaj ekvidis laŭ la vizaĝoj atendon de nekredablaj aferoj, sed ĉar li mem trovis la okazantan tute natura, do la streĉo de aliulaj animoj reflektiĝis en li per facila ĉagreno.

— Estas nenio eksterordinara, — diris Gray, eksidante sur la ŝtuparon de la ponto. — Ni staros en la rivera enfluejo ĝis ŝanĝos la tutan velaron. Vi vidis, ke estas liverita ruĝa silko; el ĝi oni sub gvido de velmajstro Blent faros por «Sekreto» novajn velojn. Poste ni eknavigos, sed kien — mi ne diros; ĉiukaze, nemalproksime de ĉi tie. Mi veturas al la edzino. Ŝi ankoraŭ ne estas mia edzino, sed ŝi estos. Mi bezonas skarlatajn velojn, por ke jam el malproksime, kiel estas interkonsentite kun ŝi, ŝi rimarku nin. Jen ĉio. Kiel vi vidas, en tio estas nenio mistera. Kaj sufiĉas pri tio.

— Jes, — diris Atwood, vidante laŭ la ridetantaj vizaĝoj de la matrosoj, ke ili estas agrable

два раза: за водой раз, за щепками для плиты два. По наступлении темноты проник взглядом в окно, но ничего не увидел по причине занавески».

Затем следовало несколько указаний семейного характера, добытых Летикой, видимо, путем застольного разговора, так как меморий заканчивался, несколько неожиданно, словами: "В счет расходов приложил малость своих".

Но существо этого донесения говорило лишь о том, что мы знаем из первой главы. Грэй положил бумажку в стол, свистнул вахтенного и послал за Пантенем, но вместо помощника явился боцман Атвуд, обдергивая засученные рукава.

— Мы ошвартовались у дамбы, — сказал он. — Пантен послал узнать, что вы хотите. Он занят: на него напали там какие-то люди с трубами, барабанами и другими скрипками. Вы звали их на "Секрет"? Пантен просит вас прийти, говорит, у него туман в голове.

— Да, Атвуд, — сказал Грэй, — я, точно, звал музыкантов; подите, скажите им, чтобы шли пока в кубрик. Далее будет видно, как их устроить. Атвуд, скажите им и команде, что я выйду на палубу через четверть часа. Пусть соберутся; вы и Пантен, разумеется, тоже слушаете меня.

Атвуд взвел, как курок, левую бровь, постоял боком у двери и вышел. Эти десять минут Грэй провел, закрыв руками лицо; он ни к чему не приготавливался и ничего не рассчитывал, но хотел мысленно помолчать. Тем временем его ждали уже все, нетерпеливо и с любопытством, полным догадок. Он вышел и увидел по лицам ожидание невероятных вещей, но так как сам находил совершающееся вполне естественным, то напряжение чужих душ отразилось в нем легкой досадой.

— Ничего особенного, — сказал Грэй, присаживаясь на трап мостика. — Мы простоим в устье реки до тех пор, пока не сменим весь такелаж. Вы видели, что привезен красный шелк; из него под руководством парусного мастера Блента смастерят "Секрету" новые паруса. Затем мы отправимся, но куда — не скажу; во всяком случае, недалеко отсюда. Я еду к жене. Она еще не жена мне, но будет ею. Мне нужны алые паруса, чтобы еще издали, как условлено с нею, она заметила нас. Вот и все. Как видите, здесь нет ничего таинственного. И довольно об этом.

— Да, — сказал Атвуд, видя по улыбающимся лицам матросов, что они приятно озадачены и не решаются

konsternitaj kaj ne kuraĝas paroli. — Do, jen en kio estas la afero, ŝipestro... Ne ni, certe, juĝu pri tio. Kiel vi deziras, tiel estu. Mi gratulas vin.

— Dankon! — Gray forte premis la manon de la ferdekestro, sed tiu, farinte nekredeblan penon, respondis per tia manpremo, ke la ŝipestro cedis. Post tio aliris ĉiuj, anstataŭante unu la alian per sinĝenema varmo de rigardo kaj balbutante gratulojn. Neniu kriis, nek bruis — ion ne tute simplan sentis la matrosoj en la abruptaj vortoj de la ŝipestro. Panten faciligite suspiris kaj gajiĝis — lia anima pezo degelis. Nur la ŝipa ĉarpentisto restis malkontenta pri io: malvigle teninte iom la manon de Gray, li morne demandis: — Kiel tio venis en vian kapon, ŝipestro?

— Kiel bato de via toporo, — diris Gray. — Zimmer! Montru viajn knabojn.

La violonisto, frapante la dorsojn de la muzikistoj, elpuŝis sep homojn, vestitajn ege malorde.

— Jen, — diris Zimmer, — tio estas la trombono; li ne ludas, sed pafas, kiel el kanono. Tiuj du senlipharaj bravuloj estas la fanfaroj; kiam ili ekludas, oni tuj deziras batali. Poste la klarreto, la korneto kaj la dua violono. Ĉiuj ili estas grandaj majstroj brakumi la viglan primadonon, tio estas min. Kaj jen la ĉefa mastro de nia gaja metio — Fritz, la tamburisto. Tamburistoj, ĉu vi scias, kutime havas elreviĝintan aspekton, sed tiu ĉi frapas kun digno, kun fervoro. En lia ludo estas io malfermita kaj rekta, kiel liaj bastonoj. Do, ĉu ĉio estas farita ĝuste, ŝipestro Gray?

— Admirinde, — diris Gray. — Por vi ĉiuj estas rezervita loko en la holdo, kiu, evidente, ĉi-foje estos ŝarĝita per diversaj «skercoj», «adaĝoj» kaj «fortege». Disiru. Panten, debordiĝu, eknavigu. Mi vin anstataŭos post du horoj.

Tiujn du horojn li ne rimarkis, ĉar ili pasis en la sama interna muziko, ne forlasanta lian konscion, kiel pulso ne forlasas arteriojn. Li pensis pri unu afero, deziris unu aferon, strebis al unu afero. Estante agema homo, li pense antaŭadis la eventojn, bedaŭrante nur pri tio, ke ilin ne eblas movi same simple kaj rapide, kiel ŝakpecojn. Nenio en lia trankvila aspekto diris pri tiu streĉo de la emocio, kies zumo, simile al zumo de grandega sonorilo, batanta super la kapo, kuris en tuta lia korpo kiel surdiga nerva ĝemo. Tio finfine igis lin kalkuli mense: «Unu, du... tridek...» kaj tiel plu, ĝis li diris «mil». Tiu ekzerco efikis: li finfine iĝis kapabla rigardi el ekstere al la tuta entrepreno. Tiam lin iom miris tio, ke li ne povas imagi la internan Assol-on,

говорить. — Так вот в чем дело, капитан... Не нам, конечно, судить об этом. Как желаете, так и будет. Я поздравляю вас.

— Благодарю! — Грэй сильно сжал руку боцмана, но тот, сделав невероятное усилие, ответил таким пожатием, что капитан уступил. После этого подошли все, сменяя друг друга застенчивой теплотой взгляда и бормоча поздравления. Никто не крикнул, не зашумел — нечто не совсем простое чувствовали матросы в отрывистых словах капитана. Пантен облегченно вздохнул и повеселел — его душевная тяжесть растаяла. Один корабельный плотник остался чем-то недоволен: вяло подержав руку Грэя, он мрачно спросил: — Как это вам пришло в голову, капитан?

— Как удар твоего топора, — сказал Грэй. — Циммер! Покажи своих ребятишек.

Скрипач, хлопая по спине музыкантов, вытолкнул семь человек, одетых крайне неряшливо.

— Вот, — сказал Циммер, — это — тромбон; не играет, а палит, как из пушки. Эти два безусых молодца — фанфары; как заиграют, так сейчас же хочется воевать. Затем кларнет, корнет-а-пистон и вторая скрипка. Все они — великие мастера обнимать резвую приму, то есть меня. А вот и главный хозяин нашего веселого ремесла — Фриц, барабанщик. У барабанщиков, знаете, обычно — разочарованный вид, но этот бьет с достоинством, с увлечением. В его игре есть что-то открытое и прямое, как его палки. Так ли все сделано, капитан Грэй?

— Изумительно, — сказал Грэй. — Всем вам отведено место в трюме, который на этот раз, значит, будет погружен разными "скерцо", "адажио" и "фортиссимо". Разойдитесь. Пантен, снимайте швартовы, трогайтесь. Я вас сменю через два часа.

Этих двух часов он не заметил, так как они прошли все в той же внутренней музыке, не оставлявшей его сознания, как пульс не оставляет артерий. Он думал об одном, хотел одного, стремился к одному. Человек действия, он мысленно опережал ход событий, жалея лишь о том, что ими нельзя двигать так же просто и скоро, как шашками. Ничто в спокойной наружности его не говорило о том напряжении чувства, гул которого, подобно гулу огромного колокола, бьющего над головой, мчался во всем его существе оглушительным нервным стоном. Это довело его, наконец, до того, что он стал считать мысленно: "Один", два... тридцать..." и так далее, пока не сказал "тысяча". Такое упражнение подействовало: он был способен наконец взглянуть

ĉar li eĉ neniam konversaciis kun ŝi. Li legis ie, ke oni povas, almenaŭ malklare, kompreni homon, se, imaginte sin tiu homo, oni kopias esprimon de ties vizaĝo. Jam la okuloj de Gray komencis akcepti nekarakteran por ili strangan esprimon, kaj la lipoj sub la lipharoj formis malfortan, mildan rideton, kiam, rekonsciiginte, li ekridegis kaj eliris por anstataŭi Panten-on.

Estis mallume. Panten, levinte la kolumon de la jako, estis paŝanta ĉe la kompasoj, dirante al la rudristo: «Ruĝen (maldekstren en la marista ĵargono (pro ruĝa fajro, per kiu estas signata la maldekstra ŝipflanko — babordo) (rim. de la tradukinto)) kvaronrumbon; ruĝen. Haltu; ankoraŭ kvaronon». «Sekreto» estis iranta kun duono de la veloj ĉe dorsovento.

— Ĉu vi scias, — diris Panten al Gray, — mi estas kontenta.

— Pri kio?

— Pri la samo, pri kio estas vi. Mi ĉion komprenis. Jen ĉi tie, sur la ponto. — Li ruze palpebrumis, lumante al la rideto per la fajro de la pipo.

— Nu, nu, — diris Gray, subite diveninte, en kio estas la afero, — kion do vi tie komprenis? — La plej bona maniero kontrabandi, — flustris Panten. — Ĉiu rajtas havi tiajn velojn, kiajn li deziras. Vi havas genian kapon, Gray!

— Kompatinda Panten! — diris la ŝipestro, ne sciante, ĉu li koleru aŭ ridu. — Via konjekto estas sprita, sed tute senbaza. Iru dormi. Mi ĵuras al vi, ke vi eraras. Mi faras ĝuste tion, kion mi diris.

Li forsendis lin dormi, kontrolis la direkton de la kurso kaj eksidis. Nun ni forlasu lin, ĉar li bezonas esti sola.

VI. Assol restas sola

Longren pasigis nokton en la maro; li ne dormis, ne fiŝkaptis, sed iris sub velo sen difinita direkto, aŭskultante plaŭdadon de la akvo, rigardante en mallumon, submetante la vizaĝon al vento kaj pensante. En malfacilaj horoj de la vivo nenio tiel restarigadis fortojn de lia animo, kiel tiaj solecaj vagadoj. Silento, nur silento kaj senhomeco — jen kion li bezonis por ke ĉiuj plej malfortaj kaj malklaraj voĉoj de la interna mondo eksonu kompreneble. Dum tiu ĉi nokto li pensadis pri la estonteco, pri malriĉeco, pri Assol. Por li estis ege malfacile forlasi

so стороны на все предприятие. Здесь несколько удивило его то, что он не может представить внутреннюю Ассоль, так как даже не говорил с ней. Он читал где-то, что можно, хотя бы смутно, понять человека, если, вообразив себя этим человеком, скопировать выражение его лица. Уже глаза Грэй начали принимать несвойственное им странное выражение, а губы под усами складываться в слабую, кроткую улыбку, как, опомнившись, он расхохотался и вышел сменить Пантена.

Было темно. Пантен, подняв воротник куртки, ходил у компаса, говоря рулевому: "Лево четверть румба; лево. Стой: еще четверть". "Секрет" шел с половиною парусов при попутном ветре.

— Знаете, — сказал Пантен Грэй, — я доволен.

— Чем?

— Тем же, чем и вы. Я все понял. Вот здесь, на мостике. — Он хитро подмигнул, светя улыбке огнем трубки.

— Ну-ка, — сказал Грэй, внезапно догадавшись, в чем дело, — что вы там поняли? — Лучший способ провезти контрабанду, — шепнул Пантен. — Всякий может иметь такие паруса, какие хочет. У вас гениальная голова, Грэй!

— Бедный Пантен! — сказал капитан, не зная, сердиться или смеяться. — Ваша догадка остроумна, но лишена всякой основы. Идите спать. Даю вам слово, что вы ошибаетесь. Я делаю то, что сказал.

Он отослал его спать, сверился с направлением курса и сел. Теперь мы его оставим, так как ему нужно быть одному.

VI АССОЛЬ ОСТАЕТСЯ ОДНА

Лонгрен провел ночь в море; он не спал, не ловил, а шел под парусом без определенного направления, слушая плеск воды, смотря в тьму, обветриваясь и думая. В тяжелые часы жизни ничто так не восстанавливало силы его души, как эти одинокие блуждания. Тишина, только тишина и безлюдье — вот что нужно было ему для того, чтобы все самые слабые и спутанные голоса внутреннего мира зазвучали понятно. Эту ночь он думал о будущем, о бедности, об Ассоль. Ему было крайне трудно покинуть ее даже на время; кроме того, он боялся

ŝin eĉ provizore; krome, li timis revivigi la kvietiĝintan doloron. Eble, dungiĝinte al ŝipo, li ree imagos, ke tie, en Kaperno, lin atendas la neniam mortinta amikino, kaj revenante, li alirados al la hejmo kun malfeliĉo de morta atendo. Mary neniam plu eliros el la hejma pordo. Sed li deziris, ke Assol plu havu tion, kion ŝi havas, kaj tial decidis agi tiel, kiel ordonas la zorgo.

Kiam Longren revenis, la junulino ankoraŭ ne estis en la hejmo. Ŝiaj fruaj promenoj ne ĝenis la patron; tamen ĉi-foje en lia atendo estis facila streĉo. Paŝante el angulo en angulon, li dum turniĝo subite tuj ekvidis Assol-on; enirinta rapidege kaj neaŭdeble, ŝi silente haltis antaŭ li, preskaŭ timiĝinte lin per lumo de rigardo, reflektinta ekscitiĝon. Ŝajnis, malfermiĝis ŝia dua vizaĝo — tiu vera vizaĝo de homo, pri kiu ordinare parolas nur la okuloj. Ŝi silentis, rigardante en la vizaĝon de Longren tiel nekomprenible, ke li rapide demandis: — Ĉu vi estas malsana?

Ŝi ne tuj respondis. Kiam la senco de la demando tuŝis finfine ŝian mensan orelon, Assol skuiĝis, kiel branĉo, tuŝita de mano, kaj ekridis per longa, egala rido de kvieta jubilo. Ŝi devis diri ion, sed, kiel ĉiam, ne necesis elpensi — kion ĝuste; ŝi diris: — Ne, mi estas sana... Kial vi tiel rigardas? Mi estas gaja. Vere, mi estas gaja, sed tio estas pro tio, ke la tago estas tiel bela. Kaj kion vi decidis? Mi jam vidas laŭ via vizaĝo, ke vi ion decidis.

— Kion ajn mi decidu, — diris Longren, sidigante la junulinon sur siajn genuojn, — vi, mi scias, komprenos, en kio estas la afero. Ni ne havas, per kio vivi. Mi ne iros ree en malproksiman vojaĝon, sed dungiĝos al la poŝta vaporŝipo, kiu kursas inter Kasset kaj Liss.

— Jes, — el malproksime diris ŝi, penante eniri en liajn zorgojn kaj aferojn, sed teruriĝante, ke ŝi ne povas ĉesi ĝoji. — Tio estas tre malbona. Mi enuos. Revenu plej baldaŭ. — Dirante tiel, ŝi estis floranta per neretenebla rideto. — Jes, plej baldaŭ, kara; mi atendas.

— Assol! — diris Longren, prenante per la manoj ŝian vizaĝon kaj turnante al ŝi. — Kio okazis, rakontu!

Ŝi eksentis, ke ŝi devas dispeli lian maltrankvilon, kaj, venkinte la jubilon, iĝis serioze atenta, nur en ŝiaj okuloj ankoraŭ brilis la nova vivo.

— Vi estas stranga, — diris ŝi. — Tute nenio. Mi

воскресить утихшую боль. Быть может, поступив на корабль, он снова вообразит, что там, в Каперне его ждет не умиравший никогда друг, и возвращаясь, он будет подходить к дому с горем мертвого ожидания. Мери никогда больше не выйдет из дверей дома. Но он хотел, чтобы у Ассоль было что есть, решив поэтому поступить так, как приказывает забота.

Когда Лонгрэн вернулся, девушки еще не было дома. Ее ранние прогулки не смущали отца; на этот раз однако в его ожидании была легкая напряженность. Похаживая из угла в угол, он на повороте вдруг сразу увидел Ассоль; вошедшая стремительно и неслышно, она молча остановилась перед ним, почти испугав его светом взгляда, отразившего возбуждение. Казалось, открылось ее второе лицо — то истинное лицо человека, о котором обычно говорят только глаза. Она молчала, смотря в лицо Лонгрэну так непонятно, что он быстро спросил: — Ты больна?

Она не сразу ответила. Когда смысл вопроса коснулся наконец ее духовного слуха, Ассоль встрепенулась, как ветка, тронутая рукой, и засмеялась долгим, ровным смехом тихого торжества. Ей надо было сказать что-нибудь, но, как всегда, не требовалось придумывать — что именно; она сказала: — Нет, я здорова... Почему ты так смотришь? Мне весело. Верно, мне весело, но это оттого, что день так хорош. А что ты надумал? Я уж вижу по твоему лицу, что ты что-то надумал.

— Что бы я ни надумал, — сказал Лонгрэн, усаживая девушку на колени, — ты, я знаю, поймешь, в чем дело. Жить нечем. Я не пойду снова в дальнее плавание, а поступлю на почтовый пароход, что ходит между Кассетом и Лиссом.

— Да, — издали сказала она, силясь войти в его заботы и дело, но ужасаясь, что бессильна перестать радоваться. — Это очень плохо. Мне будет скучно. Возвратись поскорей. — Говоря так, она расцветала неудержимой улыбкой. — Да, поскорей, милый; я жду.

— Ассоль! — сказал Лонгрэн, беря ладонями ее лицо и поворачивая к себе. — Выкладывай, что случилось?

Она почувствовала, что должна выветрить его тревогу, и, победив ликование, сделалась серьезно-внимательной, только в ее глазах блестела еще новая жизнь.

— "Ты странный, — сказала она. — Решительно

estis kolektanta nuksojn.

Longren ne tute kredus al tio, se li ne estus tiel okupita de siaj pensoj. Ilia konversacio iĝis afera kaj detala. La matroso diris al la filino, ke ŝi paku lian sakon; listigis ĉiujn necesajn aĵojn kaj donis kelkajn konsilojn.

— Mi revenos hejmen post ĉirkaŭ dek tagoj, kaj vi lombardu mian fusilon kaj sidu hejme. Se iu intencos vin ofendi, diru: «Longren baldaŭ revenos». Ne pensu kaj ne zorgu pri mi; nenio malbona okazos.

Post tio li manĝis, firme kisis la knabinon kaj, surĵetinte la sakon sur la ŝultrojn, eliris sur la urban vojon. Assol rigardis post lin, ĝis li malaperis post la vojturno; poste ŝi revenis. Multaj hejmaj laboroj atendis ŝin, sed ŝi forgesis pri tio. Kun intereso de facila miro ŝi estis rigardanta ĉirkaŭe, kvazaŭ jam fremda al tiu domo, tiel enkreskinta en la konscion ekde la infaneco, ke, ŝajnis, ŝi ĉiam portis ĝin en si, sed nun aspektanta simile al hejmaj lokoj, vizititaj post vico da jaroj el rondo de alia vivo. Sed io malinda ŝajnis al ŝi en tiu ĉi fremdiĝo, io malĝusta. Ŝi ekvidis al la tablo, sur kiu Longren elfaradis ludilojn, kaj penis alglui rudron al poŭpo; rigardante al tiuj aĵoj, ŝi nevole ekvidis ilin grandaj, realaj; ĉio, kio okazis matene, ree leviĝis en ŝi per emocia tremo, kaj la ora ringo, granda kiel la suno, falis el trans la maro al ŝiaj piedoj.

Ne povante sidi hejme, ŝi eliris el la domo kaj ekiris en Liss-on. Ŝi tute ne havis tie aferojn; ŝi ne sciis, por kio ŝi iras, sed ne povis ne iri. Sur la vojo ŝi renkontis piediranton, kiu deziris ekscii ian direkton; ŝi detale eksplikis al li, kion li bezonis, kaj tuj forgesis pri tio.

La tutan longan vojon ŝi trairis nerimarkite, kvazaŭ ŝi portus birdon, kiu absorbis tutan ŝian teneran atenton. Apud la urbo ŝi iomete distriĝis per bruo, fluganta el ĝia grandega rondo, sed ĝi ne havis potencon super ŝi, kiel antaŭe, kiam, timigante kaj premante, ĝi faradis ŝin silentema malkuraĝulino. Ŝi kontraŭstaris al ĝi. Ŝi malrapide trairis ringan bulvardon, transpasante blujajn ombrojn de arboj per glataj certaj paŝoj, fideme kaj facile rigardante al vizaĝoj de preterirantoj. Observemaj homoj dum la tago plurfoje rimarkadis la nekonatan, strangan junulinon, pasantan en bunta homamaso kun aspekto de profunda medito. Sur la placo ŝi submetis la manon al strio de la fontano, movante la fingrojn inter reflektitaj ŝprucoj; poste, ekvidinte,

ничего. Я собирала орехи."

Лонгрэн не вполне поверил бы этому, не будь он так занят своими мыслями. Их разговор стал деловым и подробным. Матрос сказал дочери, чтобы она уложила его мешок; перечислил все необходимые вещи и дал несколько советов.

— Я вернусь домой дней через десять, а ты заложи мое ружье и сиди дома. Если кто захочет тебя обидеть, скажи: — "Лонгрэн скоро вернется". Не думай и не беспокойся обо мне; худого ничего не случится.

После этого он поел, крепко поцеловал девушку и, вскинув мешок за плечи, вышел на городскую дорогу. Ассоль смотрела ему вслед, пока он не скрылся за поворотом; затем вернулась. Немало домашних работ предстояло ей, но она забыла об этом. С интересом легкого удивления осматривалась она вокруг, как бы уже чужая этому дому, так влитому в сознание с детства, что, казалось, всегда носила его в себе, а теперь выглядевшему подобно родным местам, посещенным спустя ряд лет из круга жизни иной. Но что-то недостойное почудилось ей в этом своем отпоре, что-то неладное. Она села к столу, на котором Лонгрэн мастерил игрушки, и попыталась приклеить руль к корме; смотря на эти предметы, невольно увидела она их большими, настоящими; все, что случилось утром, снова поднялось в ней дрожью волнения, и золотое кольцо, величиной с солнце, упало через море к ее ногам.

Не усидев, она вышла из дома и пошла в Лисе. Ей совершенно нечего было там делать; она не знала, зачем идет, но не идти — не могла. По дороге ей встретился пешеход, желавший разведать какое-то направление; она толково объяснила ему, что нужно, и тотчас же забыла об этом.

Всю длинную дорогу миновала она незаметно, как если бы несла птицу, поглотившую все ее нежное внимание. У города она немного развлеклась шумом, летевшим с его огромного круга, но он был не властен над ней, как раньше, когда, пугая и забывая, делал ее молчаливой трусихой. Она противостояла ему. Она медленно прошла кольцеобразный бульвар, пересекая синие тени деревьев, доверчиво и легко взглядывая на лица прохожих, ровной походкой, полной уверенности. Порода наблюдательных людей в течение дня замечала неоднократно неизвестную, странную на взгляд девушку, проходящую среди яркой толпы с видом глубокой задумчивости. На площади она подставила руку струе фонтана, перебирая

ripozis kaj revenis sur la arbaran vojon. La revenan vojon ŝi pasis kun freŝa animo, en paca kaj serena humoro, simila al vespera rivereto, anstataŭiginta, finfine, buntajn spegulojn de tago per glata brilo en ombro. Alproksimiĝante al la vilaĝo, ŝi ekvidis ĝuste tiun karbiston, kiu haluciniĝis, ke al li ekfloris la korbo; li staris apud sia ĉaro kun du nekonataj mornaj homoj, kovritaj de fulgo kaj koto. Assol ekĝojis. — Saluton, Filipo, — diris ŝi, — kion vi faras ĉi tie?

— Nenion, muŝeto. Defalis la rado; mi ĝin korektis, kaj nun fumas kaj babilas kun niaj knaboj. De kie vi iras?

Assol ne respondis.

— Ĉu vi scias, Filipo, — ekparolis ŝi, — mi vin tre amas, kaj tial mi diros nur al vi. Mi baldaŭ forveturos; probable, forveturos por ĉiam. Vi al neniu diru pri tio.

— Ĉu vi deziras forveturi? Kien do vi intencas? — miregis la karbisto, demande malferminte la buŝon, pro kio lia barbo iĝis pli longa.

— Mi ne scias. — Ŝi malrapide pririgardis la kampeton sub ulmo, kie staris la ĉaro, — verdan herbon en roza vespera lumo, la nigrajn silentemajn karbistojn kaj, pensinte, aldonis: — Ĉion ĉi mi ne scias. Mi scias nek la tagon, nek la horon kaj eĉ ne scias, kien. Mi nenion plu diros. Tial, por ajna okazo, — adiaŭ; vi ofte veturigadis min.

Ŝi prenis la grandegan nigran manon kaj metis ĝin en staton de relativa skuado. La vizaĝo de la laboristo faŭkigis fendon de senmova rideto. La junulino kapadiaŭis, turnis sin kaj deiris. Ŝi malaperis tiel rapide, ke Filipo kaj liaj kamaradoj ne sukcesis turni la kapojn.

— Miraklo, — diris la karbisto, — jen, provu kompreni ŝin. Io estas al ŝi hodiaŭ... io tia kaj cetere.

— Ĝuste, — subtenis la dua, — ĉu ŝi parolas, ĉu persvadas. Estas ne nia afero.

— Ne nia afero, — diris ankaŭ la tria, suspirinte. Poste ĉiuj tri eksidis en la ĉaron kaj, krakiginte la radojn laŭ la ŝtona vojo, malaperis en polvo.

VII. La skarlata «Sekreto»

Estis blanka matena horo; en la grandega arbaro staris delikata vaporo, plena de strangaj vizioj. Nekonata ĉasisto, ĵus forlasinta sian lignofajron, estis iranta laŭlonge de la rivero; tra arboj brilis lumo

пальцами среди отраженных брызг; затем, присев, отдохнула и вернулась на лесную дорогу. Обратный путь она сделала со свежей душой, в настроении мирном и ясном, подобно вечерней речке, сменившей, наконец, пестрые зеркала дня ровным в тени блеском. Приближаясь к селению, она увидела того самого угольщика, которому померещилось, что у него зацвела корзина; он стоял возле повозки с двумя неизвестными мрачными людьми, покрытыми сажей и грязью. Ассоль обрадовалась. — Здравствуй. Филипп, — сказала она, — что ты здесь делаешь?

— Ничего, муха. Свалилось колесо; я его поправил, теперь покуриваю да калякаю с нашими ребятами. Ты откуда?

Ассоль не ответила.

— Знаешь, Филипп, — заговорила она, — я тебя очень люблю, и потому скажу только тебе. Я скоро уеду; наверное, уеду совсем. Ты не говори никому об этом.

— Это ты хочешь уехать? Куда же ты собралась? — изумился угольщик, вопросительно раскрыв рот, отчего его борода стала длиннее.

— Не знаю. — Она медленно осмотрела поляну под вязом, где стояла телега, — зеленую в розовом вечернем свете траву, черных молчаливых угольщиков и, подумав, прибавила: — Все это мне неизвестно. Я не знаю ни дня, ни часа и даже не знаю, куда. Больше ничего не скажу. Поэтому, на всякий случай, — прощай; ты часто меня возил.

Она взяла огромную черную руку и привела ее в состояние относительного трясения. Лицо рабочего разверзло трещину неподвижной улыбки. Девушка кивнула, повернулась и отошла. Она исчезла так быстро, что Филипп и его приятели не успели повернуть голову.

— Чудеса, — сказал угольщик, — поди-ка, пойми ее. — Что-то с ней сегодня... такое и прочее.

— Верно, — поддержал второй, — не то она говорит, не то — уговаривает. Не наше дело.

— Не наше дело, — сказал и третий, вздохнув. Затем все трое сели в повозку и, затрещав колесами по каменистой дороге, скрылись в пыли.

VII АЛЫЙ "СЕКРЕТ"

Был белый утренний час; в огромном лесу стоял тонкий пар, полный странных видений. Неизвестный охотник, только что покинувший свой костер, двигался вдоль реки; сквозь деревья сиял просвет

de ĝiaj aeraj interspacoj, sed la diligenta ĉasisto ne aliradis al ili, esplorante freŝan spuron de urso, direktantan sin al la montoj.

Subita sono traflugis inter la arboj kun neatenditeco de maltrankvila persekuto; tio estis kanto de klarneto. La muzikisto, elirinte sur la ferdekon, ludis fragmenton de melodio, plena de malgaja, tira ripetiĝo. La sono tremis, kiel voĉo, kaŝanta malfeliĉon; ĝi plifortiĝis, ridetis per malgaja trilo kaj abrupte ĉesis. Malproksima eĥo malklare rekantis la saman melodion.

La ĉasisto, markinte la spuron per rompita branĉo, trairis al la akvo. La nebulo ankoraŭ ne malaperis; en ĝi estis estingiĝantaj konturoj de grandega ŝipo, malrapide turnanta sin al la enfluejo de la rivero. Ĝiaj volvitaj veloj ekvivis, pendante festone, malvolviĝante kaj kovrante la mastojn per senfortaj ŝildoj de grandegaj faldoj; aŭdiĝis voĉoj kaj paŝoj. Borda vento, provante blovi, pigre taŭzadis la velojn; finfine, la varmo de la suno faris la necesan efikon; la aera premo plifortiĝis, dispelis la nebulon kaj elverŝiĝis laŭ la velstangoj en malpezajn skarlatajn formojn, plenajn de rozoj. Rozaj ombroj glitis laŭ blanko de la mastoj kaj de la rigilaro, ĉio estis blanka, krom la disetenditaj, glate movitaj veloj de koloro de profunda ĝojo.

La ĉasisto, rigardinta de sur la bordo, longe frotis la okulojn, ĝis konvinkiĝis, ke li vidas ĝuste tiel, sed ne alie. La ŝipo malaperis post rivera turno, sed li plu staris kaj rigardis; poste, silente kuntirinte la ŝultrojn, direktis sin al sia urso.

Dum «Sekreto» iris laŭ la riverujo, Gray staris ĉe la rudrorado, ne konfidante la rudron al matroso — li timis malprofundaĵon. Panten sidis apude, en nova drapa vestokompleto, en nova brilanta kaskedo, razita kaj humile paŭta. Li plu sentis nenian ligon inter la skarлата ornamento kaj la rekta celo de Gray.

— Nun, — diris Gray, — kiam miaj veloj ruĝas, la vento bonas, kaj en mia koro estas pli da feliĉo, ol en elefanto, vidanta malgrandan bulketon, mi penas agordi vin per miaj pensoj, kiel mi promesis jam en Liss. Rimarku — mi ne opinias vin stulta aŭ obstina, tute ne; vi estas modela maristo, kaj tio valoras multe. Sed vi, samkiel la plejmulto, aŭskultas voĉojn de ĉiuj simplaj veraĵoj tra dika vitro de la vivo; ili krias, sed vi ne aŭdos. Mi faras tion, kio ekzistas, kiel antikva imago pri bela kaj nerealegebla, kaj kio, fakte, estas same realegebla, kiel eksterurba promeno. Baldaŭ vi ekvidos la junulinon, kiu ne povas, ne devas alie edziniĝi, ol nur en tia maniero, kiun mi disvolvas antaŭ viaj okuloj.

ее воздушных пустот, но прилежный охотник не подходил к ним, рассматривая свежий след медведя, направляющийся к горам.

Внезапный звук пронесся среди деревьев с неожиданностью тревожной погони; это запел кларнет. Музыкант, выйдя на палубу, сыграл отрывок мелодии, полной печального, протяжного повторения. Звук дрожал, как голос, скрывающийся горе; усилился, улыбнулся грустным переливом и оборвался. Далекое эхо смутно напевало ту же мелодию.

Охотник, отметив след сломанной веткой, пробрался к воде. Туман еще не рассеялся; в нем гасли очертания огромного корабля, медленно повертывающегося к устью реки. Его свернутые паруса ожили, свисая фестонами, расправляясь и покрывая мачты бессильными щитами огромных складок; слышались голоса и шаги. Береговой ветер, пробуя дуть, лениво тербил паруса; наконец, тепло солнца произвело нужный эффект; воздушный напор усилился, рассеял туман и вылился по реям в легкие алые формы, полные роз. Розовые тени скользили по белизне мачт и снастей, все было белым, кроме раскинутых, плавно двинутых парусов цвета глубокой радости.

Охотник, смотревший с берега, долго протирал глаза, пока не убедился, что видит именно так, а не иначе. Корабль скрылся за поворотом, а он все еще стоял и смотрел; затем, молча пожав плечами, отправился к своему медведю.

Пока "Секрет" шел руслом реки, Грэй стоял у штурвала, не доверяя руля матросу — он боялся мели. Пантен сидел рядом, в новой суконной паре, в новой блестящей фуражке, бритый и смиренно надутый. Он по-прежнему не чувствовал никакой связи между алым убранством и прямой целью Грэя.

— Теперь, — сказал Грэй, — когда мои паруса рдеют, ветер хорош, а в сердце моем больше счастья, чем у слона при виде небольшой булочки, я попытаюсь настроить вас своими мыслями, как обещал в Лиссе. Заметьте — я не считаю вас глупым или упрямым, нет; вы образцовый моряк, а это много стоит. Но вы, как и большинство, слушаете голоса всех нехитрых истин сквозь толстое стекло жизни; они кричат, но, вы не услышите. Я делаю то, что существует, как старинное представление о прекрасном-несбыточном, и что, по существу, так же сбыточно и возможно, как загородная прогулка. Скоро вы увидите девушку, которая не может, не должна иначе выйти замуж, как только таким

Li koncize rakontis al la maristo tion, pri kio ni tre bone scias, fininte la klarigon tiel: — Vi vidas, kiel proksime estas interplektitaj ĉi tie la sorto, volo kaj naturo de la karakteroj; mi venas al tiu, kiu atendas kaj povas atendi nur min, kaj mi deziras neniun alian, krom ŝin, eble ĝuste tial, ke danke al ŝi mi komprenis unu simplan veraĵon. Ĝi konsistas en tio, ke oni faru tiel nomatajn miraklojn per propraj manoj. Kiam por homo la plej grava afero estas ricevi deziregatan graŝon, estas facile doni tiun graŝon, sed, kiam la animo kaŝas en si semon de flama kreskaĵo — miraklo, faru al li tiun miraklon, se vi povas. Novan animon havos li kaj novan — vi. Kiam prizonestro mem liberigos malliberulon, kiam miliardulo donacos al skribisto vilaon, operetan kantistino kaj gardoŝrankon, kaj ĵokeo almenaŭ foje retenos sian ĉevalon por alia ĉevalo, al kiu malfortunas, — tiam ĉiuj komprenos, kiel tio estas agrabla, kiel neesprimeble mirakla. Sed ekzistas ne malpli grandaj mirakloj: rideto, gajo, pardono, kaj — ĝustatempe dirita, necesa vorto. Posedi tion — signifas posedi ĉion. Koncerne min, nia komenco — de mi kaj de Assol — restos al ni por ĉiam en la skarlata brilo de la veloj, kreitaj per profundo de la koro, scianta, kio estas la amo. Ĉu vi komprenis min?

— Jes, ŝipestro. — Panten krakĝemis, viŝinte la lipharojn per zorgeme faldita pura naztuketo. — Mi ĉion komprenis. Vi kortuŝis min. Mi iru malsupren kaj petu pardonon de Nicks, kiun mi hieraŭ mallaŭdis pro la dronigita sitelo. Kaj mi donu al li tabakon — la sian li forkartludis.

Antaŭ ol Gray, iom mirigita per tia rapida praktika rezulto de siaj vortoj, sukcesis ion diri, Panten jam ektondris malsupren laŭ la ŝtuparo kaj ie malproksime suspiris. Gray retrorigardis supren; super li estis sensone svingiĝantaj la skarlataj veloj; la suno en iliaj orloj brilis per purpura fumo. «Sekreto» iris en la maron, malproksimiĝante disde la bordo. Estis neniam duboj en la sonora animo de Gray — nek obtuzaj frapoj de maltrankvilo, nek bruo de bagatelaj zorgoj; trankvile, kiel velo, impetis li al la admirinda celo, plena de tiuj pensoj, kiuj antaŭas vortojn.

Antaŭ la tagmezo sur la horizonto aperis fumeto de milita krozŝipo, la krozŝipo ŝanĝis la kurson kaj el duonmejlita distanco levis signalon — «ekdrivu!»

— Knaboj, — diris Gray al la matrosoj, — ili nin ne pripafos, ne timu; ili simple ne kredas al propraj okuloj.

способом, какой развиваю я на ваших глазах.

Он сжато передал моряку то, о чем мы хорошо знаем, закончив объяснение так: — Вы видите, как тесно сплетены здесь судьба, воля и свойство характеров; я прихожу к той, которая ждет и может ждать только меня, я же не хочу никого другого, кроме нее, может быть именно потому, что благодаря ей я понял одну нехитрую истину. Она в том, чтобы делать так называемые чудеса своими руками. Когда для человека главное — получать дражайший пятак, легко дать этот пятак, но, когда душа таит зерно пламенного растения — чуда, сделай ему это чудо, если ты в состоянии. Новая душа будет у него и новая у тебя. Когда начальник тюрьмы сам выпустит заключенного, когда миллиардер подарит писцу виллу, опереточную певицу и сейф, а жокей хоть раз попрिдержит лошадь ради другого коня, которому не везет, — тогда все поймут, как это приятно, как невыразимо чудесно. Но есть не меньшие чудеса: улыбка, веселье, прощение, и — вовремя сказанное, нужное слово. Владеть этим — значит владеть всем. Что до меня, то наше начало — мое и Ассоль — останется нам навсегда в алом отблеске парусов, созданных глубиной сердца, знающего, что такое любовь. Поняли вы меня?

— Да, капитан. — Пантен крикнул, вытерев усы аккуратно сложенным чистым платочком. — Я все понял. Вы меня тронули. Пойду я вниз и попрошу прощения у Никса, которого вчера ругал за потопленное ведро. И дам ему табаку — свой он проиграл в карты.

Прежде чем Грэй, несколько удивленный таким быстрым практическим результатом своих слов, успел что-либо сказать, Пантен уже загремел вниз по трапу и где-то отдаленно вздохнул. Грэй оглянулся, посмотрев вверх; над ним молча рвались алые паруса; солнце в их швах сияло пурпурным дымом. "Секрет" шел в море, удаляясь от берега. Не было никаких сомнений в звонкой душе Грэя — ни глухих ударов тревоги, ни шума мелких забот; спокойно, как парус, рвался он к восхитительной цели; полный тех мыслей, которые опережают слова.

К полудню на горизонте показался дымок военного крейсера, крейсер изменил курс и с расстояния полумили поднял сигнал — "лечь в дрейф!".

— Братцы, — сказал Грэй матросам, — нас не обстреляют, не бойтесь; они просто не верят своим глазам.

Li ordonis ekdrivi. Panten, kriante kiel en incendio, elirigis «Sekreton» el la vento; la ŝipo haltis, kiam de la krozŝipo ekkuris vapora kutro kun matrosoj kaj leŭtenanto en blankaj gantoj; la leŭtenanto, surpaŝinte la ferdekon de la ŝipo, mirigite ĉirkaŭrigardis kaj sekvis kun Gray en la kajuton, el kie post horo li ekiris, strange svinginte la manon kaj ridetante, kvazaŭ promociita, reen al la blua krozŝipo. Verŝajne, ĉi-foje Gray havis pli da sukceso, ol kun la simplanima Panten, ĉar la krozŝipo, post paŭzo, batis la horizonton per potenca saluta salvo, kies rapida fumo, tratante la aeron per grandegaj brilantaj pilkoj, disbloviĝis floke super la kvietaj akvo. Dum la tuta tago sur la krozŝipo regis ia duonfesta konsterniĝo; la humoro estis nelabora, konfuza — sub signo de la amo, pri kiu oni parolis ĉie — de la salono ĝis la maŝina holdo, kaj vaĉanto de la mina fako demandis preterirantan matrosan: «Tom, kiel vi edziĝis?» — «Mi kaptis ŝin je la jupo, kiam ŝi intencis fuĝi de mi tra fenestro», — diris Tom kaj fiere buklis la lipharon.

Dum ioma tempo «Sekreto» iris laŭ malplena maro, sen bordoj; en la tagmezo malfermiĝis la malproksima bordo. Preninte la lornon, Gray ekrigardis al Kaperno. Se ne malhelpus vico da tegmentoj, li distingus en fenestro de unu domo Assol-on, sidantan ĉe iu libro. Ŝi legis; laŭ la paĝo rampis verda skarabeto, haltante kaj leviĝante sur la antaŭaj piedoj kun aspekto sendependa kaj hejma. Jam dufoje ĝi estis sen kompato forblovita sur la fenestrobretan, de kie ĝi reaperadis fideme kaj senĝene, kvazaŭ volis ion diri. Ĉi-foje ĝi preskaŭ sukcesis atingi la manon de la junulino, tenantan la angulon de la paĝo; ĉi tie ĝi bremsiĝis sur vorto «rigardu», kun dubo haltis, atendante novan skualon, kaj vere, apenaŭ evitis akcidenton, ĉar Assol jam ekkriis: «Ree la skarabeto... stultulo!..» — kaj intencis definitive forblovi la gaston en la herbon, sed subite hazarda transiro de la rigardo disde unu tegmento al la alia malkovris al ŝi sur la blua mara fendo de la strata spaco blankan ŝipon kun skarlataj veloj.

Ŝi tremis, forŝanceliĝis, rigidiĝis; poste abrupte salte ekstaris kun kapturte falanta koro, ekflaminte per nereteneblaj larmoj de inspira afekcio. «Sekreto» tiutempe estis ĉirkaŭiranta negrandan kaban, tenante sin angule al la bordo per la maldekstra flanko; nelaŭta muziko estis verŝiĝanta laŭ la blua vastaĵo de sur la blanka ferdeko sub la fajro de la skarlataj silkoj; la muziko de ritmaj triloj, esprimitaj ne tute sukcese per konataj al ĉiuj vortoj:

Он приказал дрейфовать. Пантен, крича как на пожаре, вывел "Секрет" из ветра; судно остановилось, между тем как от крейсера помчался паровой катер с командой и лейтенантом в белых перчатках; лейтенант, ступив на палубу корабля, изумленно оглянулся и прошел с Грэм в каюту, откуда через час отправился, странно махнув рукой и улыбаясь, словно получил чин, обратно к синему крейсеру. По-видимому, этот раз Грэй имел больше успеха, чем с простодушным Пантеном, так как крейсер, помедлив, ударил по горизонту могучим залпом салюта, стремительный дым которого, пробив воздух огромными сверкающими мячами, развеялся ключьями над тихой водой. Весь день на крейсере царило некое полупраздничное остолбенение; настроение было неслужебное, сбитое — под знаком любви, о которой говорили везде — от салона до машинного трюма, а часовой минного отделения спросил проходящего матроса: — "Том, как ты женился?" — "Я поймал ее за юбку, когда она хотела выскочить от меня в окно", — сказал Том и гордо закрутил ус.

Некоторое время "Секрет" шел пустым морем, без берегов; к полудню открылся далекий берег. Взяв подзорную трубу, Грэй уставился на Каперну. Если бы не ряд крыш, он различил бы в окне одного дома Ассоль, сидящую за какой-то книгой. Она читала; по странице полз зеленоватый жучок, останавливаясь и приподнимаясь на передних лапах с видом независимым и домашним. Уже два раза был он без досады сдунут на подоконник, откуда появлялся вновь доверчиво и свободно, словно хотел что-то сказать. На этот раз ему удалось добраться почти к руке девушки, державшей угол страницы; здесь он застрял на слове "смотри", с сомнением остановился, ожидая нового шквала, и, действительно, едва избег неприятности, так как Ассоль уже воскликнула: — "Опять жучишка... дурак!.." — и хотела решительно сдуть гостя в траву, но вдруг случайный переход взгляда от одной крыши к другой открыл ей на синей морской щели уличного пространства белый корабль с алыми парусами.

Она вздрогнула, откинулась, замерла; потом резко вскочила с головокружительно падающим сердцем, вспыхнув неудержимыми слезами вдохновенного потрясения. "Секрет" в это время огибал небольшой мыс, держась к берегу углом левого борта; негромкая музыка лилась в голубом дне с белой палубы под огнем алого шелка; музыка ритмических переливов, переданных не совсем удачно известными всем словами: "Налейте, налейте

«Plenigu, plenigu pokalojn — kaj drinku, amikoj, por am'...» — En ĝia simpleco, jubilante, estis disvolviĝanta kaj murmureganta emocio.

Ne memorante, kiel ŝi forlasis la hejmon, Assol jam kuris al la maro, subkaptita de nevenkebla vento de la evento; ĉe la unua angulo ŝi haltis preskaŭ senforte; ŝiaj kruroj estis fleksiĝantaj, la spirado estis rompiĝanta kaj estingiĝanta, la konscio tenis sin sur hareto. Estante ekster si pro timo perdi la volon, ŝi stamfis kaj rekonsciiĝis. De tempo al tempo jen tegmento, jen barilo ŝirmadis disde ŝi la skarlatajn velojn; tiam, timante, ke ili malaperos, kiel simpla fantomo, ŝi hastadis preteri la turmentan obstaklon kaj, ree ekvidinte la ŝipon, haltadis por faciligite suspiri.

Tiutempe en Kaperno okazis tia konsterniĝo, tia ekscitiĝo, tia komuna afekcio, kiu ne cedus al efiko de famaj tertremoj. Ankoraŭ neniam granda ŝipo aliradis al tiu ĉi bordo; la ŝipo havis ĝuste tiujn velojn, kies nomo sonis kiel moko; nun ili klare kaj nerefuteble flamis kun senkulpeco de fakto, refutanta ĉiujn leĝojn de la estado kaj de la komuna saĝo. Viroj, virinoj, infanoj haste kuris al la bordo en tumulto; la loĝantoj interkriadis el korto en korton, kunpuŝiĝante unu al la alia, kriegadis kaj faladis; baldaŭ ĉe la akvo kreiĝis homamaso, kaj en tiun homamason impete enkuris Assol. Dum ŝi ne ĉeestis, ŝia nomo transflugadis inter la homoj kun nervoza kaj morna maltrankvilo, kun kolera timo. Pli multe parolis viroj; sufoke, per serpenta siblo singultadis stuporiĝintaj virinoj, sed se iu el ili komencadis mueli — la veneno eniradis en la kapon. Tuj kiam aperis Assol, ĉiuj eksilentis, ĉiuj kun timo deiris de ŝi, kaj ŝi restis sola inter malpleno de la varmega sablo, konsternita, hontanta, feliĉa, kun la vizaĝo ne malpli skarлата, ol ŝia miraklo, senforte etendinte la manojn al la alta ŝipo.

De ĝi deiris boato, plena je sunbrunaj remistoj; inter ili staris tiu, kiun, kiel ŝajnis al ŝi nun, ŝi konis, malklare memoris ekde la infaneco. Li rigardis al ŝi kun varmiganta kaj urĝanta rideto. Sed miloj da lastaj ridindaj timoj kaptis Assol-on; morte timante ĉion — eraron, miskomprenojn, misteran kaj malican embarason — ŝi enkuris ĝis la zono en la varman svingiĝon de ondoj, kriante: — Mi estas ĉi tie, ĉi tie! Tio estas mi!

Tiam Zimmer svingis la arĉon — kaj la sama melodio frapis la nervojn de la homamaso, sed ĉi-foje per plena, jubilanta ĥoro. Pro la emocio, pro moviĝo de nuboj kaj ondoj, pro brilo de la akvo kaj

бокалы — и выпьем, друзья, за любовь"... — В ее простоте, ликуя, развевалось и рокотало волнение.

Не помня, как оставила дом, Ассоль бежала уже к морю, подхваченная неодолимым ветром события; на первом углу она остановилась почти без сил; ее ноги подкашивались, дыхание срывалось и гасло, сознание держалось на волоске. Вне себя от страха потерять волю, она топнула ногой и оправилась. Временами то крыша, то забор скрывали от нее алые паруса; тогда, боясь, не исчезли ли они, как простой призрак, она торопилась миновать мучительное препятствие и, снова увидев корабль, останавливалась облегченно вздохнуть.

Тем временем в Каперне произошло такое замешательство, такое волнение, такая поголовная смута, какие не уступят аффекту знаменитых землетрясений. Никогда еще большой корабль не подходил к этому берегу; у корабля были те самые паруса, имя которых звучало как издевательство; теперь они ясно и неопровержимо пылали с невинностью факта, опровергающего все законы бытия и здравого смысла. Мужчины, женщины, дети впопыхах мчались к берегу, кто в чем был; жители перекликались со двора в двор, насакивали друг на друга, вопили и падали; скоро у воды образовалась толпа, и в эту толпу стремительно вбежала Ассоль. Пока ее не было, ее имя перелетало среди людей с нервной и угрюмой тревогой, с злобным испугом. Больше говорили мужчины; сдавленно, змеиным шипением всхлипывали остолбеневшие женщины, но если уж которая начинала трещать — яд забирался в голову. Как только появилась Ассоль, все смолкли, все со страхом отошли от нее, и она осталась одна среди пустоты знойного песка, растерянная, пристыженная, счастливая, с лицом не менее алым, чем ее чудо, беспомощно протянув руки к высокому кораблю.

От него отделилась лодка, полная загорелых гребцов; среди них стоял тот, кого, как ей показалось теперь, она знала, смутно помнила с детства. Он смотрел на нее с улыбкой, которая грела и торопила. Но тысячи последних смешных страхов одолели Ассоль; смертельно боясь всего — ошибки, недоразумений, таинственной и вредной помехи — она вбежала по пояс в теплое колыхание волн, крича: — Я здесь, я здесь! Это я!

Тогда Циммер взмахнул смычком — и та же мелодия грянула по нервам толпы, но на этот раз полным, торжествующим хором. От волнения, движения облаков и волн, блеска воды и дали девушка почти

de la foro la junulino preskaŭ ne povis jam distingi, kio moviĝas: ĉu ŝi, ĉu la ŝipo aŭ la boato — ĉio estis moviĝanta, turniĝanta kaj ondiĝanta.

Sed remilo akre plaŭdis apud ŝi; ŝi levis la kapon. Gray kliniĝis, ŝiaj manoj kaptis lian zonon. Assol premfermis la okulojn; poste, rapide malferminte ilin, kuraĝe ridetis al lia lumanta vizaĝo kaj, anhelante, diris: — Ĝuste tia.

— Kaj vi same, infano mia! — elprenante el la akvo la malsekan trezoron, diris Gray. — Jen, mi venis. Ĉu vi rekonis min?

Ŝi kapjesis, tenante sin je lia zono, kun nova animo kaj treme premfermitaj okuloj. La feliĉo sidis en ŝi kiel lanuga katido. Kiam Assol decidiĝis malfermi la okulojn, balancado de la boato, brilo de ondoj, la alproksimiĝanta, kun potenca turniĝo, flanko de «Sekreto», — ĉio estis sonĝo, kie lumo kaj akvo turne balanciĝis, kiel ludo de sunaj makuloj sur radie strianta muro. Ne memorante — kiel, ŝi leviĝis laŭ la ŝtuparo en la fortaj manoj de Gray. La ferdeko, kovrita kaj ĉirkaŭpendigita per tapiŝoj, en skarlataj ondoj de la veloj, estis kiel ĉiela ĝardeno. Kaj baldaŭ Assol ekvidis, ke ŝi staras en kajuto — en ĉambro, pli bona ol kiu jam ne povas ekzisti.

Tiam de supre, skuante kaj absorbante la koron en sian jubilan krion, denove impetis grandega muziko. Ree Assol fermis la okulojn, timante, ke ĉio ĉi malaperos, se ŝi rigardos. Gray prenis ŝiajn manojn kaj, jam sciante nun, kien ŝi povas sendanĝere iri, ŝi kaŝis la vizaĝon, malsekan pro larmoj, sur la brusto de la amiko, veninta tiel mirakle. Gardeme, sed kun rido, mem afekciita kaj mirigita de tio, ke venis la neesprimebla, al neniu atingebla valorega minuto, Gray levis supren je la mentono tiun ĉi tre delonge sonĝitan vizaĝon, kaj la okuloj de la junulino, finfine, klare malfermiĝis. En ili estis ĉio plej bona de la homo.

— Ĉu vi prenos al ni mian Longren-on? — diris ŝi.

— Jes. — Kaj tiel firme kisis li ŝin post sia fera «jes», ke ŝi ekridis.

Nun ni forlasu ilin, sciante, ke ili devas esti solaj duope. En la mondo estas multaj vortoj en diversaj lingvoj kaj en diversaj idiomoj, sed ili ĉiuj, eĉ proksimume, ne povas esprimi tion, kion diris ili en tiu tago al si reciproke.

Tiutempe sur la ferdeko ĉe la ĉefmasto, apud bareleto, ronĝita de vermo, kun forbatita fundo, malferminta la centjaran malhelan lukson, atendis jam la tuta ŝipanaro. Atwood staris; Panten prude

ne mogla ŝi diferencigi, ke moviĝas: ŝi, ŝipo aŭ la boato — ĉio moviĝis, turniĝis kaj ondiĝis.

Но весло резко плеснуло вблизи нее; она подняла голову. Грэй нагнулся, ее руки ухватились за его пояс. Ассоль зажмурилась; затем, быстро открыв глаза, смело улыбнулась его сияющему лицу и, запыхавшись, сказала: — Совершенно такой.

— И ты тоже, дитя мое! — вынимая из воды мокрую драгоценность, сказал Грэй. — Вот, я пришел. Узнала ли ты меня?

Она кивнула, держась за его пояс, с новой душой и трепетно зажмуренными глазами. Счастье сидело в ней пушистым котенком. Когда Ассоль решила открыть глаза, покачивание шлюпки, блеск волн, приближающийся, мощно ворочаясь, борт "Секрета", — все было сном, где свет и вода качались, кружась, подобно игре солнечных зайчиков на струящейся лучами стене. Не помня — как, она поднялась по трапу в сильных руках Грэя. Палуба, крытая и увешанная коврами, в алых выплесках парусов, была как небесный сад. И скоро Ассоль увидела, что стоит в каюте — в комнате, которой лучше уже не может быть.

Тогда сверху, сотрясая и зарывая сердце в свой торжествующий крик, вновь кинулась огромная музыка. Опять Ассоль закрыла глаза, боясь, что все это исчезнет, если она будет смотреть. Грэй взял ее руки и, зная уже теперь, куда можно безопасно идти, она спрятала мокрое от слез лицо на груди друга, пришедшего так волшебным образом. Бережно, но со смехом, сам потрясенный и удивленный тем, что наступила невыразимая, недоступная никому драгоценная минута, Грэй поднял за подбородок вверх это давным-давно пригрезившееся лицо, и глаза девушки, наконец, ясно раскрылись. В них было все лучшее человека.

— Ты возьмешь к нам моего Лонгрена? — сказала она.

— Да. — И так крепко поцеловал он ее вслед за своим железным "да", что она засмеялась.

Теперь мы отойдем от них, зная, что им нужно быть вместе одним. Много на свете слов на разных языках и разных наречиях, но всеми ими, даже и отдаленно, не передашь того, что сказали они в день этот друг другу.

Меж тем на палубе у гротмачты, возле бочонка, изъеденного червем, с сбитым дном, открывшим столетнюю темную благодать, ждал уже весь экипаж. Атвуд стоял; Пантен чинно сидел, сияя, как

sidis, brilante, kiel novnaskito. Gray leviĝis supren, signis al la orkestro kaj, demetinte la kaskedon, la unua ĉerpis per tabloglaso, en kanto de oraj trumpetoj, la sanktan vinon.

— Nu, jen... — diris li, fintrinkinte, poste ĵetis la glason. — Nun drinku, drinku ĉiuj; kiu ne drinkas, tiu estas mia malamiko.

Ripeti tiujn vortojn li ne devis. Dum «Sekreto» plenrapide, sub ĉiuj veloj estis foriranta disde la por ĉiam teruriga Kaperno, la tumulto ĉirkaŭ la bareleto superis ĉion, kio tiaspeca okazas en grandaj festoj.

— Kiel ĝi plaĉis al vi? — demandis Gray Letikon.

— Ŝipestro! — diris, serĉante vortojn, la matroso. — Mi ne scias, ĉu mi plaĉis al ĝi, sed miajn impresojn necesas pripensi. Abelujo kaj ĝardeno!

— Kio?! — Mi volas diri, ke en mian buŝon oni enpuŝis abelujon kaj ĝardenon. Estu feliĉa, ŝipestro. Kaj estu feliĉa tiu, kiun «la plej bona kargo» mi nomu, la plej bona trofe' de «Sekreto»!

Kiam mateniĝis la sekva tago, la ŝipo estis malproksime de Kaperno. Parto de la ŝipanaro restis kuŝi sur la ferdeko tie, kie ĝi ekdormis, venkita de la vino de Gray; tenis sin sur la piedoj nur la rudristo kaj la vaĉanto, kaj ankoraŭ sidanta sur la poŭpo meditema kaj ebria Zimmer kun la violonĉela kolo ĉe la mentono. Li sidis, facile movadis la arĉon, paroligante la kordojn per sorĉa, ĉiela voĉo, kaj pensis pri feliĉo...

новорожденный. Грэй поднялся вверх, дал знак оркестру и, сняв фуражку, первый зачерпнул граненым стаканом, в песне золотых труб, святое вино.

— Ну, вот... — сказал он, кончив пить, затем бросил стакан. — Теперь пейте, пейте все; кто не пьет, тот враг мне.

Повторить эти слова ему не пришлось. В то время, как полным ходом, под всеми парусами уходил от ужаснувшейся навсегда Каперны "Секрет", давка вокруг бочонка превзошла все, что в этом роде происходит на великих праздниках.

— Как понравилось оно тебе? — спросил Грэй Летику.

— Капитан! — сказал, подыскивая слова, матрос. — Не знаю, понравился ли ему я, но впечатления мои нужно обдумать. Улей и сад!

— Что?! — Я хочу сказать, что в мой рот впихнули улей и сад. Будьте счастливы, капитан. И пусть счастлива будет та, которую "лучшим грузом" я назову, лучшим призом "Секрета"!

Когда на другой день стало светать, корабль был далеко от Каперны. Часть экипажа как уснула, так и осталась лежать на палубе, поборотая вином Грэя; держались на ногах лишь рулевой да вахтенный, да сидевший на корме с грифом виолончели у подбородка задумчивый и хмельной Циммер. Он сидел, тихо водил смычком, заставляя струны говорить волшебным, неземным голосом, и думал о счастье...